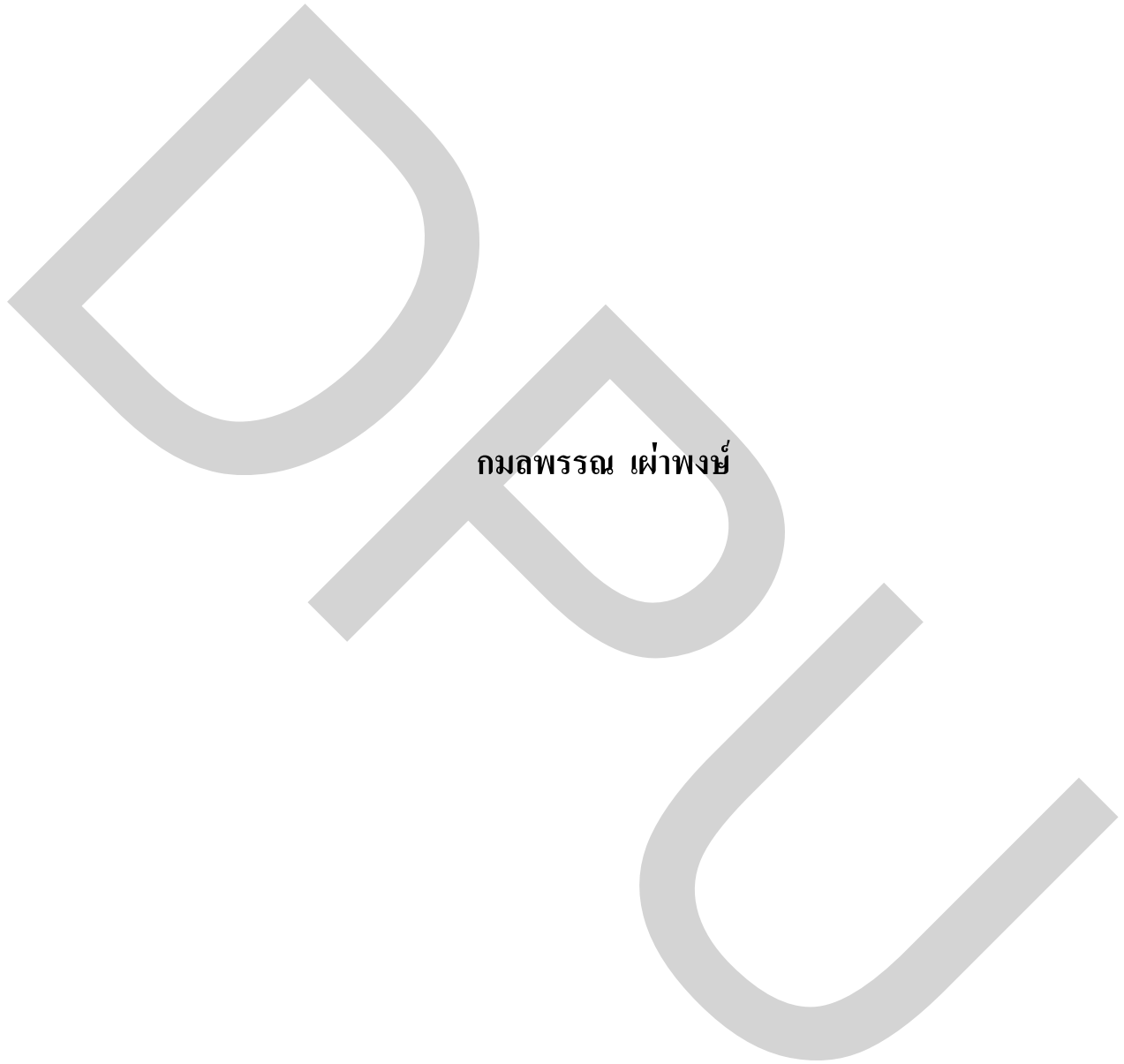

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและผลกระทบของ
ภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา: พ.ศ. 2529 - 2549

กมลพรรณ เผ่าพงษ์

ภาคินพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2550

**Changes of Personal Income Tax Rate Structure and Impact of Inflation
on Tax Incidence from 1986 to 2006**

KAMOLPAN PHAOPONG

**A Term Paper Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics
Department of Economics
Graduate School, Dhurakijpundit University**

2007

หัวข้อภาคนิพนธ์	การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา: พ.ศ. 2529 – 2549
ชื่อผู้เขียน	กมลพรรณ เผ่าพงษ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ จุฬอนันตธรรม
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในฐานะเป็นเครื่องมือทางการคลังด้านการกระจายรายได้ โดยศึกษาเปรียบเทียบภาระภาษีของผู้มีเงินได้จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้าง รวมถึงผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้ที่มีเงินได้แตกต่างกัน การศึกษาครั้งนี้อาศัยข้อมูลการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากกรมสรรพากร และข้อมูลเกี่ยวกับภาวะเงินเฟ้อจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ระหว่าง พ.ศ. 2529 – 2549 โดยมีสมมติฐานในการศึกษาคือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้าง ทำให้ผู้มีรายได้สูงมีภาระภาษีน้อยกว่าผู้มีรายได้ต่ำและเมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อผู้มีรายได้ต่ำจะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้มีรายได้สูง

วิธีการศึกษาได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยการพรรณนาถึงการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี พ.ศ. 2529 – 2549 การคำนวณเงินได้สุทธิเพื่อการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาวะเงินเฟ้อของประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2529 – 2549 ส่วนที่สองเป็นการศึกษาภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ ตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้าง และวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีรายได้ที่แตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้างระหว่าง พ.ศ. 2529 – 2548 ทำให้ผู้มีเงินได้มีภาระภาษียลดลงทุกกลุ่มรายได้และมีส่วนช่วยบรรเทาภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเมื่อเกิดเงินเฟ้อ แต่ไม่สามารถจัดการภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อได้ทั้งหมด และที่สำคัญพบว่า การเปลี่ยนโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละ

โครงสร้าง กลุ่มผู้ที่มีรายได้สูงจะรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่น้อยกว่าผู้มีเงินได้กลุ่มอื่นเมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ ดังนั้นการดำเนินนโยบายเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดการกระทบต่อเป้าหมายในการกระจายรายได้ที่ทำให้ผู้มีรายได้ต่ำและปานกลางเป็นผู้ที่แบกรับภาระภาษีในสัดส่วนสูงกว่าผู้ที่มีรายได้สูงหรือฐานะดี ซึ่งหากรัฐบาลต้องการส่งเสริมให้เกิดกระจายรายได้ อาจพิจารณาให้มีการจัดเก็บภาษีอัตราก้าวหน้าในอัตรที่สูงขึ้น หรือพิจารณาจัดเก็บภาษีจากฐานทรัพย์สินเพื่อให้เกิดการกระจายทรัพยากรอย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

Term Paper Title: Changes of Personal Income Tax Rate Structure and Impact of Inflation on Tax Incidence from 1986 to 2006

Author: Kamolpan Phaopong

Term Paper Advisor: Associate Professor Dr. Supote Chunanuntathum

Department: Economics

Academic Year: 2006

Abstract

The main purpose of this research is to study the effectiveness of Personal Income Tax as fiscal policy instrument for a distribution of income. This research is conducted by comparing tax incidence of taxpayer from a change of personal income tax rate structure in each time including impact of inflation on tax incidence of taxpayers with different level of income. This study is based on information from the Revenue Department on the changes of Structure of Personal Income Tax Rate from 1986 (B.E. 2529) to 2006 (B.E. 2549), and from the Fiscal Policy Office, Ministry of Finance on rate of inflation in those years. Hypothesis of this study is the changes of personal income tax rate structure in each time increase tax incidence on a taxpayer with low income more than a taxpayer with high income, and when inflation is taken into account the tax incidence of taxpayer with low income is even higher in comparison with the tax incidence of taxpayer with high income.

This study is conducted by using two research methods. First is a descriptive analysis method, describing a tax administration of personal income tax, changes in tax rate structure from 1986 to 2006 and a calculation of personal income tax in particular, and inflation rate in Thailand from 1986 to 2006. Second is a comparative method, comparing tax incidence of personal income tax with taxable income, and comparing an impact of inflation on tax incidence of personal income tax of taxpayer with different level of income.

The finding of this study demonstrates that the changes of personal income tax rate structure in each time from 1986 to 2006 reduces tax incidence of taxpayers in every level of income, and help reduces tax incidence which is increased when inflation is taken into account. However, those changes cannot reduce the tax incidence, which

is increased by the inflation. More importantly, the changes of tax rate structure cause a taxpayer with high level of income bearing lesser tax incidence than a taxpayer with other level of income, when the inflation is taken into account. Thus, the implementation of recent tax rate structure would distort a goal of tax policy in distributing income because a taxpayer with low and middle level of income bear more tax incidence in comparison with a taxpayer with high level of income or a wealthy taxpayer. If the recent government wants to promote a distribution of income, the government may consider to increase a progressive rate of personal income tax, or to levy property tax, in order to increase the effectiveness of resource allocation.

กิตติกรรมประกาศ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ทำให้ผู้เขียนซาบซึ้งในพระคุณของ รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ จุennonธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขภาคนิพนธ์ รวมถึงผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชรรมบุญ พงษ์ศรีกูร คณบดี คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ผู้เขียนขอขอบคุณ บิดา มารดา ที่เป็นกำลังใจอันยิ่งใหญ่และให้การสนับสนุนทุกๆ เรื่อง ขอขอบคุณ ดร.วินิจ วิเศษสุวรรณภูมิ ที่เป็นผู้ผลักดันการจัดทำภาคนิพนธ์ฉบับนี้ และเจ้าหน้าที่ ส่วนวางแผนและประเมินผล สำนักบริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ กรมสรรพากร ซึ่งเป็นกำลังใจและ ให้ความช่วยเหลือในการจัดหาข้อมูลทางวิชาการด้วยดีตลอดมา

อนึ่ง หากภาคนิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าต่อผู้ที่สนใจ ผู้เขียนขออุทิศให้แก่บุพการีและผู้มีพระคุณทุกท่าน ส่วนข้อผิดพลาดและข้อบกพร่องใดๆ ผู้เขียน ขอรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

กมลพรรณ เผ่าพงษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
บทที่	
1. บทนำ.....	
1.1 ความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
1.3 ขอบเขตการศึกษา.....	5
1.4 วิธีการศึกษา.....	5
1.5 สมมติฐานของการวิจัย.....	8
1.6 นิยามศัพท์.....	8
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเก็บภาษีอากรที่ดี.....	11
2.2 แนวคิดด้านความเสมอภาคหรือความเป็นธรรมในการเสียภาษี.....	13
2.3 แนวคิดในการคำนวณเงินได้เพื่อการเสียภาษี.....	15
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับอัตราภาษี.....	18
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับภาระภาษี.....	19
2.6 แนวคิดด้านภาวะเงินเฟ้อ.....	21
2.7 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23
3 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย.....	27
3.1 การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย.....	27
3.2 หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย.....	28
3.3 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดาในประเทศไทย พ.ศ.2529.....	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดาในประเทศไทย พ.ศ. 2532.....	35
3.5 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดาในประเทศไทย พ.ศ. 2535.....	36
3.6 การเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายตามโครงสร้าง อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 – 2549.....	41
3.7 การเปลี่ยนแปลงค่าลดหย่อนตามโครงสร้าง อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 – 2549.....	43
3.8 การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยในปัจจุบัน.....	47
3.7 สภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทย.....	47
4 ผลการศึกษา.....	50
4.1 ภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529.....	52
4.2 ภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532.....	53
4.3 ภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 (มีผลบังคับใช้ใน พ.ศ. 2534).....	54
4.4 ภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535.....	55
4.5 อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเฟ้อ พ.ศ. 2529.....	69
4.6 อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเฟ้อ พ.ศ. 2532.....	70
4.7 อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเฟ้อ พ.ศ. 2535.....	71

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	84
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	85
5.2 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา.....	87
5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับนักศึกษาครั้งต่อไป.....	88
บรรณานุกรม.....	89
ภาคผนวก.....	93
ภาคผนวก ก.....	94
ภาคผนวก ข.....	101
ภาคผนวก ค.....	107
ภาคผนวก ง.....	113

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลตามหน่วยงานจัดเก็บ.....	1
1.2 ผลการจัดเก็บภาษีอากรประเภทต่างๆ ของกรมสรรพากร พ.ศ. 2529 -2549.....	2
3.1 เปรียบเทียบโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2525 และ 2529.....	34
3.2 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532.....	35
3.3 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535.....	36
3.4 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2542.....	38
3.5 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2546.....	39
3.6 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2547.....	40
3.7 ค่าลดหย่อนที่ใช้ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 – 2534.....	44
3.8 ค่าลดหย่อนที่ใช้ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2535 – 2549.....	46
3.9 อัตราเงินเฟ้อระหว่าง พ.ศ. 2529 – 2549.....	49
4.1 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้าง อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529.....	62
4.2 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้าง อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532.....	63
4.3 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้าง อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535.....	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
4.4	ภาวะภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้าง อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2542.....	65
4.5	ภาวะภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้าง อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2546.....	66
4.6	ภาวะภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้าง อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2547.....	67
4.7	เปรียบเทียบภาวะภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้าง อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้าง.....	68
4.8	อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเพื่อ พ.ศ. 2529 – 2531.....	78
4.9	อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเพื่อ พ.ศ. 2532 – 2534.....	79
4.10	อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเพื่อ พ.ศ. 2535 – 2541.....	80
4.11	อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเพื่อ พ.ศ. 2542 – 2545.....	81
4.12	อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเพื่อ พ.ศ. 2546.....	82
4.13	อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเพื่อ พ.ศ. 2547 – 2549.....	83

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันนี้บทบาทของภาครัฐมิได้จำกัดอยู่แต่เพียงการป้องกันประเทศและการรักษาความยุติธรรม รัฐยังต้องมีบทบาทในทางเศรษฐกิจในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งในระบบเศรษฐกิจทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากรเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทางการเงินซึ่งเป็นแหล่งรายได้มาสนับสนุนการดำเนินงานให้พอเพียงและให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ฉะนั้น รัฐบาลจึงมีความจำเป็นในการหารายได้เพื่อนำมาใช้จ่ายในกิจกรรมต่างๆ ของประเทศ ซึ่งรายได้ของรัฐบาลส่วนใหญ่มาจากการจัดเก็บภาษีอากร โดยมีหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีอากร คือ กรมสรรพากร กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลตามหน่วยงานจัดเก็บ

	หน่วย : ล้านบาท				
	กรมสรรพากร	กรมสรรพสามิต	กรมศุลกากร	หน่วยงานอื่น	รวมรายรับทั้งสิ้น
ปี2540	518,714	180,168	104,160	106,101	909,143
% ของรายรับรวม	57.06%	19.82%	11.46%	11.67%	100.00%
ปี2541	498,966	155,563	69,338	91,813	815,680
% ของรายรับรวม	61.17%	19.07%	8.50%	11.26%	100.00%
ปี2542	452,317	163,892	68,095	108,757	793,061
% ของรายรับรวม	57.03%	20.67%	8.59%	13.71%	100.00%
ปี2543	461,321.67	99,990.60	87,194.50	100,256.60	748,763.37
% ของรายรับรวม	61.61%	13.35%	11.65%	13.39%	100.00%

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

	กรมสรรพากร	กรมสรรพสามิต	กรมศุลกากร	หน่วยงานอื่น	รวมรายรับ ทั้งสิ้น
ปี2544	499,882	177,600	92,838	104,296	874,616
% ของรายรับรวม	57.15%	20.31%	10.61%	11.92%	100.00%
ปี2545	544,259	208,153	98,628	107,310	958,350
% ของรายรับรวม	56.79%	21.72%	10.29%	11.20%	100.00%
ปี2546	627,683	246,643	111,819	118,485	1,104,630
% ของรายรับรวม	56.82%	22.33%	10.12%	10.73%	100.00%
ปี2547	772,236	275,768	106,122	135,561	1,289,687
% ของรายรับรวม	59.88%	21.38%	8.23%	10.51%	100.00%
ปี 2548	937,150	279,397	110,404	147,472	1,474,423
% ของรายรับรวม	63.69%	18.99%	7.50%	10.02%	100.00%

ที่มา : กรมสรรพากร

กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีอากรที่มีมูลค่าเกินกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้จากภาษีอากรทั้งหมด โดยจัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรที่ประกอบด้วยภาษี 5 ประเภท คือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งเป็นภาษีทางตรง ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ และอากรแสตมป์ ซึ่งเป็นภาษีทางอ้อม

ตารางที่ 1.2 ผลการจัดเก็บภาษีอากรประเภทต่างของกรมสรรพากรระหว่าง พ.ศ. 2540 - 2549

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ภาษีเงิน				ภ า ษี			รวม
	ได้บุคคล ธรรมดา	ได้ นิ ตี บุคคล	ภาษีเงินได้ ปีโตรเลียม	ภาษีมูลค่าเพิ่ม	ธุ ร กิ จ เฉพาะ ¹	อ า ก ร แสตมป์	รายไ้ อื่น	
พ.ศ. 2540	115,137	162,655	5,322	195,813	34,286	4,734	407.98	518,356
%	22.21%	31.38%	1.03%	37.78%	6.61%	0.91%	0.08%	100.00%
พ.ศ. 2541	122,945	99,480	5,316	232,388	35,241	2,992	262.7	498,625
%	24.66%	19.95%	1.07%	46.61%	7.07%	0.60%	0.05%	100.00%

ตารางที่ 1.2 (ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ภาษีเงิน		ภาษีเงินได้		ภาษี			รวม
	ได้บุคคล ธรรมดา	ได้นิติ บุคคล	ปีโตรเลียม	ภาษีมูลค่าเพิ่ม	ธุรกิจ เฉพาะ ¹	อากรร แสตมป์	รายได้ อื่น	
พ.ศ. 2542	106,071	108,820	10,872	201,976	21,311	2,824	258.3	452,132
%	23.46%	24.07%	2.40%	44.67%	4.71%	0.62%	0.06%	100.00%
พ.ศ. 2543	91,790	145,554	10,739	192,510	17,015	3,351	236.1	461,196
%	19.90%	31.56%	2.33%	41.74%	3.69%	0.73%	0.05%	100.00%
พ.ศ. 2544	101,146	149,663	17,154	215,318	12,852	3,410	241	499,784
%	20.24%	29.95%	3.43%	43.08%	2.57%	0.68%	0.05%	100.00%
พ.ศ. 2545	108,356	170,410	19,128	228,195	13,719	4,119	234	544,161
%	19.91%	31.32%	3.52%	41.94%	2.52%	0.76%	0.04%	100.00%
พ.ศ. 2546	117,309	208,859	21,773	261,306	12,757	5,348	331	627,683
%	18.69%	33.27%	3.47%	41.63%	2.03%	0.85%	0.05%	100.00%
พ.ศ. 2547	135,155	261,890	31,935	316,134	20,024	6,820	278	772,236
%	17.50%	33.91%	4.14%	40.94%	2.59%	0.88%	0.04%	100.00%
พ.ศ. 2548	147,352	329,516	41,178	385,718	26,304	6,816	266	937,150
%	15.72%	35.16%	4.39%	41.16%	2.81%	0.73%	0.03%	100.00%
พ.ศ. 2549	170,079	374,689	56,524	417,772	30,622	7,268	244	1,057,198
%	16.09%	35.44%	5.35%	39.52%	2.90%	0.69%	0.02%	100.00%

จากตารางที่ 1.2 แสดงผลการจัดเก็บภาษีอากรประเภทต่างของกรมสรรพากรระหว่าง พ.ศ. 2540 – 2549 พบว่านับตั้งแต่ พ.ศ. 2540 เป็นต้นมาซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ แต่กรมสรรพากรยังคงสามารถจัดเก็บรายได้จากภาษีสำคัญต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

¹ ภาษีธุรกิจเฉพาะ เป็นภาษีตามประมวลรัษฎากรประเภทหนึ่ง จัดเก็บจากการประกอบกิจการเฉพาะอย่างแทนภาษีการค้าที่ถูกยกเลิก ภาษีธุรกิจเฉพาะเริ่มใช้บังคับใน พ.ศ.2535 พร้อมกับกับ ภาษีมูลค่าเพิ่ม การประกอบกิจการที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะได้แก่ การธนาคาร ธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ การรับประกันชีวิต การรับจำนำ การประกอบกิจการโดยปกติเยี่ยงธนาคารพาณิชย์ การขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางการค้าหรือหากำไร

รายได้จากภาษีเงินได้นิติบุคคลที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยใน พ.ศ. 2540 กรมสรรพากรจัดเก็บได้เป็นจำนวนเงิน 108,820 ล้านบาทและรายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มขึ้นทุกปี

ในพ.ศ. 2547 เพิ่มขึ้นเป็น 261,890 ล้านบาท และใน พ.ศ. 2549 จัดเก็บได้เพิ่มขึ้นเป็น 374,689 ล้านบาทจะเห็นว่ารายได้การจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากรมีแนวโน้มจัดเก็บเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรกว่าร้อยละ 35 มาจากภาษีทางอ้อม แต่ในขณะเดียวกันรายได้การจัดเก็บจากภาษีทางตรง ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะรายได้การเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดเก็บหลายรูปแบบ ทั้งในด้านการบริหารการจัดเก็บ การตรวจสอบภาษีอากร การเพิ่มช่องทางอำนวยความสะดวก โดยมีระบบสารสนเทศที่มีความทันสมัยรวมถึงการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของเจ้าหน้าที่

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นภาษีทางตรงซึ่งจัดเก็บจากฐานรายได้ โดยใช้อัตราก้าวหน้า (Progressive Income Tax) ในการบริหารจัดการ ดังนั้นรัฐบาลจึงใช้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเครื่องมือทางการคลังเพื่อทำหน้าที่ใน 2 มิติ คือ มิติที่หนึ่ง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการหารายได้เพื่อนำมาใช้ในกิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาล และมิติที่สองรัฐบาลใช้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม

การใช้อัตราก้าวหน้าในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ส่งผลให้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการสร้างเสถียรภาพโดยอัตโนมัติ เนื่องรายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสถิติสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะเศรษฐกิจ กล่าวคือในภาวะที่เศรษฐกิจตกต่ำรายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของรัฐบาลก็จะลดลง เนื่องจากประชาชนมีรายได้น้อยลง ในกรณีนี้ระบบภาษีจะช่วยบรรเทาภาระภาษีให้กับประชาชน หรือในภาวะที่เศรษฐกิจมีการขยายตัวทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ รายได้ของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น รายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะเพิ่มสูงขึ้น หรืออีกด้านหนึ่งประชาชนจะมีภาระภาษีที่ค่อนข้างเพิ่มขึ้น ประชาชนจะลดการบริโภคและการลงทุน ระบบภาษีจะช่วยลดแรงดันจากภาวะเงินเฟ้อ แต่หากภาวะเงินเฟ้อเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรัฐบาลไม่ทำการแก้ไขระบบภาษีรัฐบาลจะมีรายรับจากการจัดเก็บภาษีสูงขึ้นในขณะเดียวกันประชาชนจะต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อ

ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยตั้งแต่ปี 2533 มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จนกระทั่งเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ปัญหาที่เกิดผลกระทบต่อภาวะเงินเฟ้อ

ซึ่งผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อทำให้ประชาชนมีรายได้ที่เป็นตัวเงินเพิ่มขึ้นแต่รายได้ที่แท้จริงลดลง ประชาชนจะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้น รัฐบาลจึงมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้

บุคคลธรรมดา เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและบรรเทาภาระภาษีให้ประชาชน แต่นับตั้งแต่ พ.ศ. 2529 เป็นต้นมาประเทศไทยมีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพียง 3 ครั้ง ใน พ.ศ. 2529 พ.ศ. 2532 และ พ.ศ. 2535 โดยการลดขั้นเงินได้และการปรับอัตราภาษีต่ำสุดและสูงสุดที่ใช้ในการคำนวณภาษีให้ต่ำลง โดยมุ่งหวังที่จะลดภาระภาษีให้กับประชาชน และก่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม และภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 ประเทศไทยยังคงใช้โครงสร้างดังกล่าวในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจนถึงปัจจุบัน แต่เมื่อสถานการณ์ต่างๆ เปลี่ยนแปลงไป รัฐบาลจะใช้นโยบายการคลังผ่านทางภาษีมาตรการทางภาษีเงินได้ในแก้ไขปัญหาหรือเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาลได้ใช้มาตรการด้านนโยบายภาษี ใน พ.ศ. 2542 2546 และ 2547 โดยการยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้สุทธิจำนวนหนึ่งโดยไม่ต้องนำมาคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาประสิทธิภาพของการใช้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในฐานะเป็นเครื่องมือทางการคลังด้านการกระจายรายได้และเมื่อสภาพเศรษฐกิจมีการขยายตัวและเกิดภาวะเงินเฟ้อ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสามารถช่วยเกิดความเป็นธรรมดังกล่าวได้หรือไม่ ซึ่งผลจากการศึกษาและเปรียบเทียบสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจัดเก็บภาษีอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและผลกระทบจากเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1.2.1 ศึกษาผลของภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากการปรับโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- 1.2.2 ศึกษาประสิทธิภาพของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในฐานะเป็นเครื่องมือทางการคลังด้านการกระจายรายได้
- 1.2.3 ศึกษาผลกระทบจากเงินเฟ้อต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาระหว่าง พ.ศ. 2529 - 2549

1.4 วิธีการศึกษา

1.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งเป็นข้อมูลการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 – 2549 และข้อมูลอัตราเงินเฟ้อทั่วไปเป็นรายปีระหว่าง พ.ศ. 2529 – 2549

1.4.2 แหล่งข้อมูลที่จะนำมาทำการศึกษา สามารถหาได้จากแหล่งต่างๆ ดังนี้

1.4.2.1 กรมสรรพากร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1.4.2.2 สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูลด้านเศรษฐกิจของประเทศ

1.4.2.3 วารสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้จึงแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ

1.4.3.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เป็นการพรรณนาถึงการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน หลักเกณฑ์ในการคำนวณเงินได้เพื่อนำมาคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ระหว่างปี พ.ศ. 2529 – 2549 การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยในปัจจุบัน และภาวะเงินเฟ้อของประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2529 – 2549

1.4.3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหลังการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามระหว่าง พ.ศ. 2529 – 2549 และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ ระหว่างปี พ.ศ. 2529 – 2549 โดยกำหนดเงินได้สุทธิขึ้นมาหนึ่งชุดข้อมูลแล้วใช้อัตราเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นจริงในปีนั้นในการคำนวณเงินได้สุทธิที่เพิ่มขึ้น และกำหนดให้เงินได้สุทธิในแต่ละปีเพิ่มขึ้นเท่ากับอัตราเงินเฟ้อ

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเงินได้สุทธิในการศึกษานี้ได้แบ่งกลุ่มเงินได้สุทธิเป็น 5 ระดับ ดังนี้

กลุ่มผู้มีรายได้น้อย (Low income) คือ ระดับเงินได้สุทธิตั้งแต่ 0 – 250,000 บาท

กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง (ระดับล่าง) (Lower middle income) คือ ระดับเงินได้สุทธิ 250,001 – 500,000 บาท

กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง (ระดับกลาง) (Middle middle income) คือ ระดับเงินได้สุทธิ 500,001 – 750,000 บาท

กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง (ระดับบน) (Upper middle income) คือ ระดับเงินได้สุทธิ 750,001 – 1,000,000 บาท

กลุ่มผู้มีรายได้สูง (High income) คือ ระดับเงินได้สุทธิตั้งแต่ 1,000,000 บาทขึ้นไป การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาระภาษีที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้าง และภาระภาษีที่เกิดจากภาวะเงินเฟ้อ โดยจะเริ่มต้นจากการคำนวณภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิโดยไม่นำเงินเฟ้อมาคำนวณ หลังจากนั้นจึงปรับเงินได้สุทธิในแต่ละปี โดยกำหนดให้เงินได้สุทธิของผู้มีรายได้ในแต่ละกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นตามอัตราเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละปี แล้วจึงคำนวณหาภาระภาษีอีกครั้ง

การคำนวณหาอัตราส่วนในการศึกษานี้ใช้เงินได้สุทธิในการคำนวณภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เนื่องจากเงินได้สุทธิเป็นจำนวนเงินตัดผลกระทบด้านความแตกต่างทางสภาพของแต่ละบุคคลแล้วจากการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนต่างๆ ในการวิเคราะห์ผู้ศึกษาได้กำหนดเงินได้สุทธิขึ้นมาหนึ่งชุดแล้วใช้อัตราเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นจริงในปีนั้นในการคำนวณเงินได้สุทธิที่เพิ่มขึ้น โดยกำหนดให้เงินได้สุทธิในแต่ละปีเพิ่มขึ้นเท่ากับอัตราเงินเฟ้อ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงผลที่เกิดขึ้นกับภาระภาษีจากการมีเงินได้สุทธิที่เพิ่มขึ้นเมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ เนื่องจากเงินเฟ้อทำให้รายได้ที่เป็นตัวเงินของผู้มีเงินได้เพิ่มขึ้น จึงมีภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ต้องชำระเป็นจำนวนที่สูงขึ้น

อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ

1. ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ

$$= \frac{\text{ภาษีที่ต้องชำระ} * 100}{\text{เงินได้สุทธิ}}$$

หมายถึง อัตราส่วนของภาษีที่ต้องชำระเปรียบเทียบเป็นร้อยละของเงินได้สุทธิของผู้มีเงินได้ ทำให้ทราบถึงขนาดของภาระภาษีผู้มีเงินได้ในแต่ละระดับรายได้ โดยทำการเปรียบเทียบภาระภาษีต่อเงินได้สุติก่อนเกิดเงินเฟ้อกับภาระภาษีต่อเงินได้สุติหลังเกิดเงินเฟ้อ

2. อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเมื่อเกิดเงินเฟ้อ

$$= (\text{ภาษีที่ต้องชำระในปีปัจจุบัน} - \text{ภาษีที่ต้องชำระในปีก่อน}) * 100$$

ภาษีที่ต้องชำระในปีก่อน

หมายถึง อัตราส่วนการเปลี่ยนแปลงเป็นร้อยละของภาษีที่ต้องชำระในปีปัจจุบันเทียบกับภาษีที่ต้องชำระในปีก่อน ทำให้ทราบถึงสัดส่วนของภาระภาษีที่ผู้มีเงินได้ต้องชำระเพิ่มขึ้นเมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ

1.5 สมมติฐานของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีสมมติฐานในการศึกษาคือ จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในแต่ละโครงสร้างผู้ที่มีรายได้สูงมีภาระภาษีในส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาน้อยกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ และภาวะเงินเฟ้อทำให้ผู้ที่มีรายได้ต่ำต้องรับภาระภาษีอันเนื่องมาจากเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้ที่มีรายได้สูง

1.6 นิยามศัพท์

1.6.1 ภาษีอากร คือ สิ่งที่รัฐบาลบังคับเก็บจากรายผู้ และนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวม โดยมีได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษี มีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ

ประการแรก ภาษีที่รัฐบาลเก็บจากประชาชนนั้น มีลักษณะของการบังคับเก็บภาษีที่จะเก็บนั้นอาจจะเป็นรายได้ หรือสิ่งของ หรือผลประโยชน์ หรือบริการจากผู้เสียภาษี

ประการที่สอง ภาษีที่เก็บได้นั้นจะต้องนำไปใช้เพื่อสังคมส่วนรวม ผู้เสียภาษีจะไม่ได้รับประโยชน์โดยตรงจากรัฐบาล แต่ผู้เสียภาษีจะได้รับประโยชน์โดยทางอ้อมจากรัฐบาล เช่น การป้องกันประเทศ การรักษาความสงบภายใน และสวัสดิการของสังคม เป็นต้น (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม , 2546 :131)

1.6.2 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ ภาษีที่เรียกเก็บจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาซึ่งมีเงินได้พึงประเมินอยู่ในเกณฑ์ที่จะต้องยื่นแบบเสียภาษีสำหรับปีภาษีนั้นๆ

1.6.3 ฐานภาษี คือ สิ่งที่ถูกใช้เป็นฐานในการประเมินเก็บภาษีอากรแต่ละชนิดตามอัตราของภาษีแต่ละชนิดที่กำหนดไว้ สิ่งที่ถูกใช้เป็นฐานในการจัดเก็บภาษีอากรอาจจะได้แก่ รายได้ ความมั่งคั่ง มูลค่าของสินค้าหรือบริการที่ทำการซื้อขายกัน หรือสิ่งอื่นๆ ที่กำหนดขึ้น โดยปกติแล้วสิ่งที่ใช้เป็นฐานภาษีนั้นมักจะถูกใช้เป็นเครื่องวัดถึงความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละบุคคลด้วย

1.6.4 เงินได้พึงประเมิน คือ เงินได้ประเภทต่อไปนี้ รวมตลอดถึงเงินได้อันเข้าลักษณะพึงเสียภาษีเงินได้ ตามที่กำหนดไว้ในหมวดว่าด้วยภาษีเงินได้แห่งประมวลรัษฎากร และหมายความ

รวมตลอดถึงทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับ เงินค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้สำหรับเงินได้ประเภทต่าง ๆ ดังกล่าว ไม่ว่าในทอดใดซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน แบ่งออกเป็น 8 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 เงินได้จากการรับจ้างทำงาน เงินได้จากการรับจ้างทำงาน เช่น เงินเดือน และค่าจ้าง

ประเภทที่ 2 เงินได้ซึ่งเกิดจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือรับทำงานให้ เช่น ค่าธรรมเนียมและค่านายหน้า

ประเภทที่ 3 เงินที่ได้จากค่าสิทธิต่างๆเช่น แห่งคุณวิบัติ (good will) ค่าแห่งลิขสิทธิ์

ประเภทที่ 4 เงินได้ที่ได้รับการลงทุน เช่น ดอกเบี้ย และเงินปันผล

ประเภทที่ 5 เงินได้จากค่าเช่า เช่น ค่าเช่าบ้าน และค่าเช่าที่ดิน

ประเภทที่ 6 เงินได้จากการประกอบอาชีพอิสระ เช่น ค่าตรวจสอบบัญชี หรือค่าว่าความ

ประเภทที่ 7 เงินได้จากการรับเหมาต่างๆ ที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนด้วยการจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ เช่นกำไรจากการรับเหมาก่อสร้าง

ประเภทที่ 8 เงินได้จากการประกอบธุรกิจการค้าและเงินได้อื่นๆที่มีเงินได้ประเภท 1-7

1.6.5 เงินได้สุทธิ คือ การคำนวณเงินได้เพื่อนำมาคำนวณภาษีโดยนำเงินได้อันเข้าลักษณะพึงเสียภาษีเงินได้ แล้วนำค่าลดหย่อนและค่าใช้จ่ายหักออกจากเงินได้ดังกล่าว

1.6.6 ค่าใช้จ่าย คือ รายการต่างๆ ที่กฎหมายได้กำหนดให้หักจากเงินได้อันเข้าลักษณะพึงเสียภาษีเงินได้ โดยถือเป็นส่วนของต้นทุนที่ได้มาซึ่งเงินได้ที่ต้องนำมาคำนวณภาษี

1.6.7 ค่าลดหย่อน คือ รายการต่างๆ ที่กฎหมายได้กำหนดให้หักได้เพิ่มขึ้นหลังจากได้หักค่าใช้จ่ายแล้ว เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีก่อนนำเงินได้ที่เหลือซึ่งเรียกว่าเงินได้สุทธิไปคำนวณภาษีตามบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1.6.8 ภาระภาษี คือ ภาระที่ผู้เสียภาษีจะต้องแบกรับเนื่องจากถูกรัฐบาลเก็บภาษี ซึ่งก็จะได้แก่เงินค่าภาษีที่เสียไปและข้อยุ่งยากต่าง ๆ ในการเสียภาษี และอาจรวมตลอดผลกระทบที่เกิดจากการเก็บภาษีนั่น ที่ทำให้ผู้เสียภาษีต้องเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจเกี่ยวกับการประกอบพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของตน และเป็นเหตุให้ผู้เสียภาษีนั่นได้รับความพ้อใจน้อยลงหรือมีสวัสดิการที่เลวลง

1.6.9 มาตรการภาษี คือ รายได้ที่รัฐสูญเสียไปจากการยกเว้น ลดหย่อน หรือการให้สิทธิประโยชน์พิเศษต่างๆ ทางภาษีแก่ประชาชนหรือกลุ่มธุรกิจเพื่อมุ่งประโยชน์ในการจูงใจให้เกิดการปรับพฤติกรรมในทางเศรษฐกิจของบุคคลหรือหน่วยธุรกิจโดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

อาจอยู่ในรูปของการลดอัตราภาษี ลดขนาดของฐานภาษี หรือคงเว้นการจัดเก็บชั่วคราว หรือยกเลิกการจัดเก็บเป็นการถาวร

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการศึกษารั้ครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ในด้านต่างๆ คือ

1.7.1 เพื่อเป็นแนวทางในการใช้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเครื่องมือทางการคลังด้านการกระจายรายได้

1.7.2 เพื่อเป็นนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา เสนอแนะนโยบายที่เหมาะสมเกี่ยวกับปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.7.3 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดเก็บภาษีอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวความคิดทางด้านการบริหารจัดการเก็บภาษีอากรที่ดี ความเสมอภาคหรือความเป็นธรรมในการเสียภาษี ตลอดจนแนวคิดการคำนวณเงินได้เพื่อการเสียภาษี แนวคิดเกี่ยวกับอัตราภาษี แนวคิดเกี่ยวกับภาระภาษี และแนวคิดด้านเงินเฟ้อ รวมทั้งการทบทวนเอกสารผลงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา เพื่อนำแนวความคิดที่ได้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ต่อไป

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเก็บภาษีอากรที่ดี

องค์ประกอบที่สำคัญของระบบการบริหารจัดการเก็บภาษีที่ดี คือ การมีการบริหารจัดการเก็บภาษีอากรที่มีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ กล่าวคือภาษีอากรแต่ละประเภทที่จัดเก็บจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด ปัญหาประสิทธิภาพการเก็บภาษีนั้น ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนในการเสียภาษี ความซื่อสัตย์สุจริต และประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่เป็นสำคัญ สำหรับปัญหาด้านความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ ขึ้นอยู่กับการดำเนินนโยบายการคลังของรัฐบาล อย่างไรก็ตามการที่จะมีระบบการเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพได้นั้นจะต้องมีหลักเกณฑ์การจัดเก็บเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดการเก็บภาษีอากรแต่ละประเภท ซึ่งเมื่อประมาณสองร้อยกว่าปี (ค.ศ. 1776) อาดัม สมิท (Adam Smith) ได้วางหลักเกณฑ์พื้นฐานของการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งเป็นที่ยอมรับของนักภาษีอากรโดยทั่วไป และได้ใช้เป็นรากฐานในเวลาต่อมาด้วย ซึ่งปัจจุบันนักเศรษฐศาสตร์ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการจัดเก็บภาษีที่ดีไว้ดังนี้ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2546: 146 – 152)

2.1.1 หลักความแน่นอน (Certainty)

การบริหารจัดการเก็บภาษีอากรที่มีประสิทธิภาพ กฎหมายที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีทุกประเภทจะต้องมีความแน่นอนและเป็นที่ยึดมั่นแก่ผู้เสียภาษีทุกคน ทั้งในเรื่องฐานภาษี อัตราภาษี ตลอดจนวันเวลาและวิธีการที่ใช้จัดเก็บภาษีชนิดนั้นๆ ซึ่งความแน่นอนและความชัดเจนเกี่ยวกับภาษีจะช่วยให้การบริหารจัดการเก็บทำได้ง่ายขึ้น ผู้เสียภาษีมักมีความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีที่ตนจะต้องเสีย ซึ่งหลักของความแน่นอนและความชัดเจนดังกล่าวยังครอบคลุมถึง ความแน่นอนในด้านภาระภาษี (Certainty of Incidence) ความแน่นอนของหนี้ภาษี (Certainty of Liability) ความแน่นอนในการทำนายรายได้จากภาษีอากร (Fiscal Marksmanship) และความแน่นอนในการลดเงินได้ของเอกชน

ความแน่นอนในการทำนารายได้จากภาษีอากร (Fiscal Marksmanship) ขึ้นอยู่กับความสามารถในการพยากรณ์มูลค่าของตัวแปรค่าของเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจจุลภาค ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ที่รัฐได้จากภาษีอากร เช่น ความแน่นอนเกี่ยวกับภาษีเงินได้ที่รัฐจะเก็บได้นั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำรายได้ของประชากรของรัฐ

สำหรับความแน่นอนในการลดเงินได้ของเอกชน หมายความว่าหากต้องการใช้ภาษีอากรเป็นเครื่องมือในการลดการใช้จ่ายของเอกชน เพื่อเป้าหมายด้านเสถียรภาพด้านเศรษฐกิจ ภาษีอากรที่ดีและมีประสิทธิภาพควรจะเป็นภาษีอากรที่สามารถลดเงินได้ของเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.1.2 หลักของการประหยัด (Low Compliance and Collection Costs)

ระบบของการบริหารจัดการที่ดี ภาษีอากรแต่ละประเภทที่จัดเก็บต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด และเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีต่ำที่สุด เนื่องจากภาระข้อยุ่งยากในการเสียภาษีและค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บนั้นมีได้ก่ออะไรเพิ่มขึ้นแก่ผลผลิตประชาชาติ แต่จะเป็นการก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรของสังคมไปในทางที่สูญเปล่า โดยหลักการแล้วรัฐบาลควรเก็บภาษีโดยทำรายได้ภาษีที่ได้รับให้ใกล้เคียงกับภาระภาษีที่ประชาชนต้องแบกรับให้มากที่สุด รัฐบาลต้องพยายามลดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ และลดภาระข้อยุ่งยากของผู้เสียภาษีให้เหลือน้อยที่สุด

2.1.3 หลักความเสมอภาค (Equity)

การจัดเก็บภาษีที่ดีจะต้องก่อให้เกิดความยุติธรรมหรือความเสมอภาคในหมู่ผู้เสียภาษีทุกคน ความยุติธรรมในการเก็บภาษีนับถือเป็นหลักที่สำคัญของระบบภาษีที่ดีที่ใช้ในการจัดเก็บภาษี ในส่วนของความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี จะต้องมีความเป็นธรรมในด้านของภาษีที่จัดเก็บ และความเป็นธรรมที่เกิดจากการปฏิบัติการจัดเก็บภาษีนั้นด้วย กล่าวคือการจัดเก็บภาษีจะต้องทั่วถึง และจะต้องไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมในหมู่ผู้เสียภาษี เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการเก็บจะต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริตและมีประสิทธิภาพ พยายามป้องกันมิให้มีการหลบเลี่ยงภาษีโดยไม่ผิดกฎหมาย และสามารถป้องกันและปราบปรามผู้หนีภาษีอย่างได้ผล

2.1.4 หลักของการยอมรับ (Acceptability)

การบริการจัดเก็บภาษีอากรแต่ละประเภทสามารถปฏิบัติได้ง่ายถ้าหากประชาชนให้ความร่วมมือในการเสียภาษี และภาษีอากรที่จัดเก็บจะต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งขึ้นอยู่กับความยุติธรรมในการเก็บภาษีของรัฐบาลเป็นสำคัญ โดยภาษีอากรที่จัดเก็บทุกประเภทจะต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีทุกคน ควรรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการออกกฎหมายเก็บภาษีอากรแต่ละประเภท โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงออกถึงการสนับสนุนหรือคัดค้าน นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างการเสียภาษีและประโยชน์

ที่ผู้เสียภาษีได้รับจากรัฐบาล กล่าวคือถ้ารัฐบาลสามารถทำให้ประชาชนเห็นว่าเงินที่รัฐบาลเก็บภาษีไปนั้น กลับคืนมาเป็นประโยชน์ต่อผู้เสียภาษีเองในอนาคต ก็จะทำให้ประชาชนยอมรับการเสียภาษีมากขึ้น

2.1.5 หลักของความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Enforceability)

ระบบภาษีอากรที่ดีภาษีอากรทุกประเภทที่จัดเก็บจะต้องสามารถทำการบริการจัดเก็บในทางปฏิบัติได้ ซึ่งภาษีอากรบางประเภทแม้มีเหตุผลดีในทางทฤษฎีแต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถจัดเก็บได้ ภาษีนั่นจะถือเป็นภาษีที่ดีไม่ได้ ระบบภาษีอากรที่ดีต้องไม่บิดเบือนรูปแบบการบริโภค การออม การแข่งขัน และกลไกตลาด

2.1.6 หลักของการทำรายได้ (Productivity)

ภาษีอากรที่ดีควรเป็นภาษีที่สามารถทำรายได้ให้รัฐบาลได้เป็นอย่างดี ถือเป็นภาษีที่มีฐานภาษีใหญ่ และสามารถขยายฐานภาษีได้ตามการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐบาลจะได้รับรายได้จากภาษีอากรโดยไม่ต้องเพิ่มอัตราการจัดเก็บภาษี

2.1.7 หลักของความยืดหยุ่น (Flexibility)

ระบบภาษีอากรควรเป็นระบบที่ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งภาษีที่ดีควรเป็นภาษีที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงภาวะเศรษฐกิจของประเทศ หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีได้ง่ายและเหมาะสม เช่น ในภาวะเงินเฟ้อระบบภาษีควรจัดเก็บได้มากขึ้น เพื่อลดการบริโภคของประชาชนลง

จากแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเก็บภาษีอากรที่ดีดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้ศึกษาได้ใช้แนวคิดความเสมอภาคหรือความเป็นธรรมในการเสียภาษีในการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้

2.2. แนวคิดด้านความเสมอภาคหรือความเป็นธรรมในการเสียภาษี

ความเสมอภาคหรือความยุติธรรมถือเป็นหัวใจหลักของระบบภาษีที่ดี ในการจัดเก็บภาษีจากประชาชนแต่ละคน จำเป็นต้องมีหลักในการแบ่งกระจายภาระภาษีที่เหมาะสม ซึ่งได้แก่ความเสมอภาคหรือความยุติธรรม ซึ่งในทางทฤษฎีนั้นจะแบ่งหลักของเสมอภาคหรือความเป็นธรรมออกเป็น 2 หลักใหญ่ คือ

2.2.1 หลักของความเป็นธรรมโดยสัมบูรณ์ (Principle of Absolute Equity)

เป็นการวัดความเป็นธรรมในการเสียภาษีของประชาชนเป็นตัวเงิน ผู้เสียภาษีทุกคนควรจะเสียภาษีเป็นจำนวนเงินที่เท่ากัน กล่าวคือ ภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลนั้นควรจะ

กระจายแก่ผู้เสียภาษีทุกคนในจำนวนที่เท่ากัน ซึ่งจะใช้ได้ก็ต่อเมื่อผู้เสียภาษีทุกคนมีฐานะทางเศรษฐกิจเหมือนกัน และรู้จำนวนผู้เสียภาษีที่แน่นอน ซึ่งรูปแบบในการจัดเก็บภาษีจะมีลักษณะเหมาจ่าย (lump-sum taxes) เช่น ภาษีรัชชูปการ แต่โดยความเป็นจริงฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนแต่ละคนไม่เท่ากัน จึงไม่สามารถนำมาใช้ได้ทางปฏิบัติ เพราะจะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นในสังคม

2.2.2 หลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์ (Modified Equity Principle) สามารถแบ่งออกเป็น 2 หลักใหญ่ คือ

2.2.2.1 การเก็บภาษีตามหลักผลประโยชน์ที่ได้รับ (The Benefit Principle)

ผู้ที่ได้รับส่วนของผลประโยชน์จากบริการใดของรัฐ จะต้องเป็นผู้เสียภาษีเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตนั้น ตามสัดส่วนของผลประโยชน์ที่ตนได้รับ ผู้ที่ได้รับประโยชน์มากก็ต้องเสียภาษีมาก ผู้ที่ได้รับประโยชน์น้อยก็ควรเสียภาษีน้อย ถ้าใครไม่ได้รับประโยชน์จากบริการนั้นเลยก็ไม่ควรเสียภาษีเพื่อการนั้น วิธีการจัดเก็บภาษีอาจจะจัดเก็บตามต้นทุนของสินค้าหรือบริการหรืออาจเก็บตามมูลค่าของสินค้าหรือบริการนั้น ซึ่งจะทำให้ภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บนั้นจะมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับการใช้จ่ายของรัฐบาล ก่อให้เกิดความสมัครใจในการเสียภาษีของผู้เสียภาษี นอกจากนี้ยังจะช่วยให้การจัดสรรทรัพยากรของสังคมนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่การนำหลักผลประโยชน์มาใช้ทำให้การเก็บภาษีกระทำได้ในขอบเขตที่จำกัด เนื่องจากการจัดเก็บภาษีตามหลักนี้จะใช้ได้ก็ต่อเมื่อสามารถประเมินหรือวัดผลประโยชน์ที่แต่ละคนจะได้รับได้ และต่อเมื่อสามารถประเมินหรือวัดผลประโยชน์ได้ แต่ผู้ที่ได้รับบริการอาจไม่อยู่ในสถานะที่จะเสียภาษีได้

2.2.2.2 การเก็บภาษีตามหลักความสามารถในการเสียภาษี (The Ability to Pay Principle)

การจัดเก็บภาษีตามหลักความสามารถในการเสียภาษีนี้อาจใช้การเสียสละความพึงพอใจ (Sacrifice of utility) เป็นเครื่องวัด สามารถแบ่งวิธีการวัดได้เป็น 3 แบบ คือ

1) หลักการเสียสละที่เท่ากันโดยสมบูรณ์ ตามหลักหลักการเสียสละที่เท่ากันโดยสมบูรณ์ กำหนดให้ผู้เสียภาษีทุกรายเสียสละความพอใจเป็นจำนวนที่เท่ากัน ซึ่งจะทำให้เมื่อสามารถวัดการเสียสละความพอใจออกมาเป็นหน่วยได้

2) หลักการเสียสละเท่ากันตามสัดส่วน ตามหลักการเสียสละที่เท่ากันตามสัดส่วนกำหนดว่าผู้เสียภาษีทุกรายจะต้องเสียสละความพึงพอใจเทียบกับความพอใจรวมของแต่ละคนเป็นสัดส่วนที่เท่ากัน

3) หลักการเสียสละส่วนที่เพิ่มเท่ากัน ตามหลักการเสียสละส่วนที่เพิ่มเท่ากัน กำหนดว่าผู้เสียภาษีทุกรายจะต้องเสียภาษีโดยทำให้ความไม่พึงพอใจหน่วยสุดท้ายที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนที่เท่ากัน ซึ่งการเก็บภาษีตามหลักการเสียสละส่วนที่เพิ่มเท่ากันจะใช้ในกรณีที่ระบบภาษีใช้อัตราก้าวหน้าอย่างมาก

การเก็บภาษีตามหลักความสามารถในการเสียภาษี อาจจำแนกได้อีก 2 หลักใหญ่ คือ

1) ความเสมอภาคตามแนวนอน ตามหลักนี้กำหนดว่าผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีที่เท่าเทียมกันจะต้องเสียภาษีที่เท่ากัน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะใช้รายได้เป็นเครื่องวัดถึงความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละคน โดยไม่คำนึงถึงฐานะทางครอบครัวของแต่ละคน

2) ความเสมอภาคตามแนวตั้งหรือแนวอื่น กำหนดว่าผู้ที่มีความสามารถในการเสียภาษีหรืออยู่ในสภาวะการณ์ในการเสียภาษีที่แตกต่างกัน ก็ควรเสียภาษีในจำนวนที่แตกต่างกัน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะใช้แนวทางการกระจายรายได้หรือสร้างความเป็นธรรมในสังคมเป็นหลักเกณฑ์ในการสภาวะการณ์ในการเสียภาษีที่แตกต่างกัน

ความเป็นธรรมหรือความเสมอภาคในทางปฏิบัติ

ความเป็นธรรมในทางภาษีอากร นอกจากจะต้องมีกฎหมายภาษีที่ยุติธรรมแล้ว ในทางปฏิบัติจะต้องทำด้วยความเป็นธรรมด้วย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วความเป็นธรรมในทางปฏิบัติจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีเงื่อนไขดังนี้

- (1) มีกฎหมายภาษีที่เป็นธรรมสอดคล้องกับหลักความเป็นธรรมตามทฤษฎี
- (2) มีการบริหารภาษีที่มีประสิทธิภาพ มีการเก็บภาษีทั่วถึง และไม่เลือกปฏิบัติ
- (3) มีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการหลีกเลี่ยงภาษี

2.3 แนวคิดในการคำนวณเงินได้เพื่อการเสียภาษี

ตามแนวคิดในการคำนวณเงินได้เพื่อการเสียภาษีที่จัดเก็บจากฐานรายได้ เมื่อทราบถึงเงินได้ที่ต้องเสียภาษีตามกฎหมายแล้ว ในการคำนวณเงินได้เพื่อการเสียภาษีอากรสามารถนำรายจ่ายบางประการหักออกจากเงินได้ และหักด้วยรายการปรับปรุงเพื่อประโยชน์บางประการที่กฎหมายภาษีอากรกำหนดให้ ซึ่งขั้นตอนต่างๆ ในการคำนวณเงินได้เพื่อการเสียภาษีอาจแสดงได้ดังนี้ (อรรถธรรมโน , 2548 : 98 – 103)

1. เงินได้ที่ต้องเสียภาษีตามกฎหมายภาษีอากรหักด้วย
2. รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินได้
3. เงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว

หักด้วย 4. รายการปรับปรุงเพื่อให้เงินได้แสดงถึงความสามารถในการเสียภาษี
อากร

หักด้วย 5. รายการปรับปรุงเพื่อส่งเสริมรายจ่ายบางประเภท
6. เงินได้เพื่อการเสียภาษี

รายละเอียดของรายการต่าง ๆ คือ

2.3.1 เงินได้ที่ต้องเสียภาษีตามกฎหมายภาษีอากร

กฎหมายภาษีอากรจะกำหนดค่าจำกัดความของเงินได้ และจำแนกประเภทเงิน
ได้ที่ต้องเสียภาษีไว้เป็นเพื่อประโยชน์แก่ผู้เสียภาษีอากร และกำหนดประเภทของเงินได้ที่ได้รับ
ยกเว้นไม่ต้องนำมารวมคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษีอากร โดยพิจารณาจากลักษณะเงินได้ ความ
จำเป็นและความเหมาะสมที่จะยกเว้นภาษีเพื่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง

2.3.2 รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินได้

การเก็บภาษีเงินได้จะจัดเก็บจากฐานเงินได้สุทธิมิใช่จัดเก็บจากเงินได้รวม
(Gross Income) เพราะเงินได้รวมไม่สามารถแสดงถึงความสามารถที่แท้จริงในการเสียภาษีของ
บุคคล การได้มาซึ่งเงินได้จำเป็นจะต้องมีค่าใช้จ่ายบางประการ ซึ่งในการจัดเก็บภาษีของประเทศ
ต่างๆ จึงจะกำหนดให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาหรือตามความเป็นจริงแล้วแต่ประเภทของเงินได้
คือ

2.3.2.1 เงินได้ประเภทค่าจ้างเงินเดือน ยอมให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาโดย
คิดเป็นร้อยละของเงินได้รวม แต่กำหนดวงเงินขั้นสูงที่สามารถหักค่าใช้จ่ายได้

2.3.2.2 เงินได้ที่ได้จากการทำธุรกิจส่วนตัว ยอมให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา
โดยคิดเป็นร้อยละของรายได้รวม หรือเลือกหักค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริง

2.3.3 เงินได้สุทธิ

เมื่อนำรายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินได้หักออกจากเงินได้ที่ต้องเสียภาษี จะได้เงิน
ได้สุทธิ ซึ่งยังไม่สามารถนำไปคำนวณภาษีได้ เงินได้สุทธิดังกล่าวยังไม่แสดงถึงความสามารถที่
แท้จริงในการเสียภาษีของบุคคล เนื่องจากแต่ละคนยังต้องมีรายจ่ายที่จำเป็นบางประการ และ
รัฐบาลก็มีนโยบายในการส่งเสริมเอกชนใช้จ่ายบางประการเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม
ดังนั้นในการคำนวณเงินได้เพื่อนำไปเสียภาษีจึงยอมให้นำเอารายการปรับปรุงมาหักออกจากเงินได้
สุทธิก่อน จึงจะเหลือเงินได้ที่เหมาะสมเพื่อนำไปเสียภาษีอากร

2.3.4 รายการปรับปรุงเพื่อให้เงินได้แสดงถึงความสามารถในการเสียภาษีอากร

รายการปรับปรุงที่ควรได้รับการพิจารณาในการหักลดหย่อน ได้แก่

2.3.4.1 ค่าเลี้ยงดูตัวเอง จำนวนเงินที่กำหนดให้หักได้ก็จะมีลักษณะเป็นการ ประนีประนอมระหว่างรัฐกับเอกชน ไม่สูงมากจนไปกระทบรายได้ทางภาษีอากรที่จำเป็นของรัฐ ไม่ต่ำมากไปจนสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้เสียอากรมาก และมักมีการปรับจำนวนเงินที่ยอมให้หัก ได้เพิ่มขึ้นเป็นระยะๆ ตามการเติบโตของรายได้ประชาชาติ

2.3.4.2 ค่าเลี้ยงดูครอบครัว การเลี้ยงดูครอบครัวเป็นสิ่งจำเป็นที่เกิดขึ้นอย่าง หลีกเลี้ยงไม่ได้ และปกติค่าเลี้ยงดูครอบครัวจะคำนึงถึงเฉพาะคู่สมรสและบุตร

สำหรับคู่สมรส กฎหมายจะให้หักลดหย่อนได้ในจำนวนเท่ากับผู้มีเงินได้ โดยไม่คำนึงว่าคู่สมรสจะมีเงินได้หรือไม่

สำหรับบุตร มีวิธีการหักลดหย่อนได้หลายวิธี และมักจะให้หักลดหย่อนได้ เฉพาะบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือถ้าบรรลุนิติภาวะแล้วแต่ยังศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดย อาจกำหนดให้

- 1) ให้หักบุตรทุกคนเป็นจำนวนเงินเท่ากัน และเท่ากับผู้มีเงินได้
- 2) ให้หักบุตรทุกคนเป็นจำนวนเงินเท่ากัน และแต่จำนวนเงินน้อยกว่าผู้มีเงินได้
- 3) ให้หักบุตรทุกคนได้เพียงจำนวนหนึ่ง เป็นต้นว่าไม่เกิน 3 คน
- 4) ให้หักบุตรในจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามจำนวนบุตร

2.3.4.3 ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายกรณีเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุเป็น ค่าใช้จ่ายที่ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้เสียภาษีและทำให้ความกินดีอยู่ดีด้อยลงไป จึงเห็นสมควรให้หัก ลดหย่อนค่ารักษาพยาบาลได้ ซึ่งการหักลดหย่อนค่ารักษาพยาบาลมีหลายรูปแบบ เช่น

ประเทศที่มีระบบการประกันสังคมดี ก็จะไม่ยอมให้หักลดหย่อนค่า รักษาพยาบาล

บางประเทศยอมให้หักลดหย่อนค่ารักษาพยาบาลเฉพาะส่วนที่เกินอัตราใดอัตรา หนึ่ง

บางประเทศถือว่า การเจ็บป่วยเป็นสิ่งที่เอาประกันได้ ก็อาจกำหนดให้หัก ลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการประกันการเจ็บป่วย

2.3.4.4 ค่าภาษีอากรอื่น เหตุผลในการพิจารณาให้มีการลดหย่อนค่าภาษีอากร อื่น คือ เพื่อแบ่งเบาภาระของผู้เสียภาษีอากร และเพื่อส่งเสริมการเสียภาษีอากรบางประเภท

2.3.5 รายการปรับปรุงเพื่อเสริมรายจ่ายบางประเภท ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่บริจาคไปเพื่อ การศึกษาหรือการกุศลสาธารณะ ถ้ามีเอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการออกเงินค่าใช้จ่ายสมทบ บางส่วน เช่นบริจาคเงินเพื่อการศึกษา ภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลก็จะลดลง เอกชนควรได้รับสิทธิ ในการหักลดหย่อนภาษีได้จำนวนหนึ่ง โดยทั่วไปจะยอมให้มีการหักลดหย่อนค่าใช้จ่ายที่บริจาค

ไปเพื่อการศึกษาหรือการกุศลสาธารณะ โดยมักจะกำหนดเป็นร้อยละของเงินได้รวมหรือเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว โดยปกติการหักลดหย่อนในส่วนนี้ จะไม่ให้หักในอัตราที่สูงนัก

2.3.6 เงินได้เพื่อการเสียภาษีอากร

หลังจากนำเงินได้เพื่อการเสียภาษีหักค่าใช้จ่าย หักลดหย่อนและรายการปรับปรุงต่างๆ แล้วจะได้ เงินได้เพื่อการเสียภาษีอากร เพื่อคำนวณภาระภาษีที่ต้องเสียโดยใช้บัญชีอัตราภาษีเงินได้ตามกฎหมายภาษีอากรกำหนด

จากแนวคิดเกี่ยวกับการคำนวณเงินได้เพื่อการเสียภาษีดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ศึกษาได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับอัตราภาษีในการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับอัตราภาษี

อัตราภาษี คือ สัดส่วนของจำนวนเงินภาษีที่ต้องชำระตามกฎหมายเมื่อเทียบกับขนาดของฐานภาษี โครงสร้างอัตราภาษีสามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ (ศุภลักษณ์ พินิจภูวค, 2547: 217-219)

2.4.1 อัตราภาษีคงที่หรืออัตราภาษีตามส่วน (Proportional tax rates) คือ อัตราภาษีที่มีจำนวนแน่นอน ไม่ผันแปรไปตามปริมาณของฐานภาษี เช่น ภาษีศุลกากรจัดเก็บภาษีนำเข้าจากปากกาเป็นรายชิ้น และกำหนดอัตราตามราคา เป็นต้น

2.4.2 อัตราภาษีก้าวหน้า (Progressive tax rates) คือ อัตราภาษีที่มีจำนวนสูงขึ้นเมื่อปริมาณฐานภาษีเพิ่มขึ้น แต่ลักษณะก้าวหน้าไม่จำเป็นต้องกำหนดให้มีจำนวนสูงขึ้นในแต่ละช่วงอย่างเท่าเทียมกันเสมอไป การกำหนดจำนวนอัตราภาษีให้มีความก้าวหน้าตามระดับมากน้อยจึงเป็นวิธีหนึ่งในการขยายฐานภาษี

2.4.3 อัตราภาษีถอยหลัง (Regressive tax rates) ได้แก่ อัตราภาษีที่มีจำนวนลดต่ำลงเมื่อฐานภาษีมีจำนวนเพิ่มขึ้น

การพิจารณาว่าโครงสร้างอัตราภาษีอากรเป็นแบบใดนั้นมีแนวทางในการพิจารณาออกเป็น 2 แนวทาง

1. การพิจารณาจากอัตราภาษีโดยเฉลี่ย (Average Tax Rate) คือการพิจารณาจากสัดส่วนของจำนวนภาษีรวมเทียบกับฐานภาษีรวม หากสัดส่วนของภาษีรวมเพิ่มขึ้นมากกว่าการเพิ่มขึ้นของขนาดฐานภาษีรวมก็จะเรียกว่าเป็นอัตราภาษีแบบก้าวหน้า แต่หากจำนวนภาษีรวมมีสัดส่วนลดลงเมื่อขนาดของฐานภาษีรวมเพิ่มขึ้นจะเรียกว่าเป็นอัตราภาษีแบบถอยหลัง การคิดตามแนวทางอัตราภาษีโดยเฉลี่ยเท่ากับ

$$\text{อัตราภาษีโดยเฉลี่ย (ART)} = \frac{\text{ภาษีรวม}}{\text{ฐานภาษีรวม}}$$

2. การพิจารณาจากอัตราภาษีส่วนเพิ่ม (Marginal Tax rate) คือการพิจารณาจากสัดส่วนของภาษีที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงกับฐานภาษีที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลง

$$\text{อัตราภาษีส่วนเพิ่ม (MRT)} = \frac{\text{ภาษีส่วนเพิ่ม}}{\text{ฐานภาษีส่วนเพิ่ม}}$$

ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราภาษีถัวเฉลี่ยและอัตราภาษีส่วนเพิ่ม สำหรับภาษีที่มีอัตราภาษีรูปแบบต่างๆ นั้น

1. อัตราภาษีก้าวหน้า อัตราภาษีส่วนเพิ่มจะต้องสูงกว่าอัตราภาษีถัวเฉลี่ย
2. อัตราภาษีถอยหลัง อัตราภาษีส่วนเพิ่มจะต้องต่ำกว่าอัตราภาษีถัวเฉลี่ย
3. อัตราภาษีคงที่ อัตราภาษีส่วนเพิ่มจะต้องเท่ากับอัตราภาษีถัวเฉลี่ย

จากแนวคิดเกี่ยวกับอัตราภาษีดังกล่าวมาแล้ว ผู้ศึกษาได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับภาระภาษีสำหรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษารั้งนี้

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับภาระภาษี

เนื่องจากภาษีอากรเป็นภาระที่ตกอยู่กับประชาชน ดังนั้น การจัดเก็บภาษีจึงมีผลต่อรายได้หรือทรัพย์สินของประชาชน การที่บุคคลใดจะเป็นผู้รับภาระภาษีมากหรือน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับรูปแบบของระบบภาษีที่ใช้จัดเก็บด้วย ดังนั้น ในการกำหนดกฎเกณฑ์ทางกฎหมายภาษีอากร จำเป็นต้องศึกษาความหมายและลักษณะของภาระภาษีที่ตกอยู่กับประชาชน ตลอดจนวิธีการผลักภาระภาษีที่อาจเกิดขึ้นได้ เพื่อให้การกำหนดกฎเกณฑ์ทางกฎหมายเป็นไปในลักษณะที่เอื้อประโยชน์และคุ้มครองสังคมได้อย่างแท้จริง (สุภลักษณ์ พินิจภูวนล, 2547 : 64 - 69)

2.5.1 ลักษณะของภาระภาษี

ภาระภาษีอาจมิได้ตกแก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายทั้งหมด การพิจารณาความหมายของคำว่าภาระภาษีควรแยกเป็น 2 กรณี (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม, 2546:161)

2.5.1.1 ภาระภาษีตามกฎหมาย (statutory incidence) ภาระภาษีตามกฎหมาย หมายถึงภาระของผู้ที่ต้องเสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือรัฐบาลเก็บภาษีจากใคร ผู้เสียภาษีนั่นเป็นผู้ที่ได้รับภาระของภาษีตามกฎหมาย

2.5.1.2 ภาระภาษีที่แท้จริง (economic incidence or effective incidence) ผู้ที่แบกรับภาระของภาษีที่แท้จริงก็คือผู้ที่ไม่สามารถผลักภาระภาษีนั้นไปให้แก่ผู้อื่นได้อีก ภาระภาษีที่ต้องแบกรับนั้นจะเป็นภาระในทางเศรษฐกิจซึ่งจะมีผลทำให้เงินได้หรือประโยชน์ต่างที่เคยมีอยู่ก่อนลดลง

การผลักภาระภาษีตามความหมายทางเศรษฐศาสตร์ หมายถึง การกระทำของผู้มีหน้าที่เสียภาษีในการทำให้ต้นทุนจากภาระทั้งหมดหรือบางส่วน รวมทั้งการกระทำใดๆ ที่มีผลให้ผู้อื่นเสียภาษีแทนตน เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับภาระภาษี ได้มีการแบ่งประเภทภาษีออกเป็นภาษีทางตรงและทางอ้อม โดยพิจารณาว่า ภาษีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่สามารถผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นได้เป็นภาษีทางตรง แต่ถ้าเป็นภาษีที่ผู้เสียภาษีสามารถผลักภาระภาษีไปให้ผู้อื่นเสียได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นภาษีทางอ้อม ซึ่งวิธีการในการผลักภาระภาษีอาจทำได้หลายวิธี

2.5.2 วิธีการในการผลักภาระภาษีอาจมีได้หลายลักษณะ กล่าวคือ

2.5.2.1 ผู้เสียภาษีอาจยินยอมแบกรับภาษีทั้งหมดไว้ ในกรณีที่ผู้เสียภาษีเป็นผู้ผลิตเมื่อถูกรัฐบาลเรียกเก็บภาษีสินค้าอาจผลักภาระภาษีไปข้างหน้า (forward shifting) โดยการรวมภาษีทั้งหมดที่ต้องเสียไว้ในราคาสินค้าเพื่อให้ผู้บริโภคเป็นผู้รับภาระภาษี

2.5.2.2 ผู้เสียภาษีอาจเลือกผลักภาระภาษีไปข้างหลัง (backward shifting) กล่าวคือถ้ารัฐบาลเรียกเก็บภาษีจากผู้ผลิตสินค้าบางประเภท ผู้ผลิตอาจผลักภาระภาษีไปให้แก่เจ้าของปัจจัยการผลิต เพื่อให้เจ้าของปัจจัยการผลิตเป็นผู้รับภาระภาษี ด้วยการจ่ายค่าปัจจัยการผลิตในราคาที่ต่ำลงเท่ากับภาษีที่ต้องเสีย เช่น ลดอัตราค่าจ้างให้ต่ำลง หรือซื้อวัตถุดิบในราคาที่ถูกลง

2.5.2.3 ผู้เสียภาษีอาจเลือกรับภาระภาษีเองบางส่วน แล้วผลักภาระภาษีส่วนที่เหลือไปข้างหน้าหรือข้างหลังซึ่งขึ้นอยู่กับอำนาจการต่อรอง ความสามารถในการผลักภาระภาษีออก และความยืดหยุ่นต่อราคาสินค้าที่เสียภาษีนั่น

นอกจากนี้ การผลักภาระภาษีอาจเกิดขึ้นใน 2 ลักษณะ คือ (วีระศักดิ์ เกรือเทพ , 2548: 34 -35)

2.5.2.4 การผลักภาระภาษีให้แก่คนรุ่นหลัง จะเกิดขึ้นเมื่อรัฐบาลมีความจำเป็นในการใช้จ่ายเพื่อการจัดบริการสาธารณะในปัจจุบัน หากแต่การระดมทรัพยากรเพื่อการใช้จ่ายเหล่านี้ได้มาจากการก่อกำหนดภาระโดยที่ประชาชนในปัจจุบันไม่ได้เป็นผู้ที่แบกรับภาระค่าใช้จ่ายของการจัดบริการดังกล่าว ซึ่งการก่อกำหนดภาระในลักษณะนี้เป็นการที่รัฐบาลนำเงินในอนาคตมาใช้จ่ายให้กับประชาชนในรุ่นปัจจุบัน และจำเป็นต้องชำระหนี้คืนโดยการจัดเก็บภาษีจากประชาชนในรุ่นหลัง ซึ่งมีผลเท่ากับเป็นการผลักภาระภาษีไปให้แก่ประชาชนรุ่นต่อไป

2.5.2.5 การผลักภาระภาษีให้แก่บุคคลภายนอกพื้นที่ (Tax Exporting) หมายถึง การผลักภาระภาษีให้แก่บุคคลภายนอกที่มีได้มีถิ่นพำนักในชุมชนหรือสังคมที่เป็นแหล่งกำเนิดของ ทรัพยากรหรือการผลิตสินค้าและบริการสาธารณะประเภทนั้น การผลักภาระเช่นนี้เกิดขึ้นเมื่อ บุคคลจากต่างถิ่นเข้ามาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรหรือจากบริการของรัฐ หรือเข้ามาก่อให้เกิด ผลกระทบต่อชุมชนหรือสังคมนั้น บุคคลจากต่างถิ่นจึงควรร่วมแบกรับภาระจากการใช้ทรัพยากร หรือจากการใช้บริการของรัฐ หรือจากผลกระทบที่ตนได้ก่อขึ้นกับชุมชนนั้น

2.5.3 เงื่อนไขที่นำไปสู่การผลักภาระภาษี

การผลักภาระภาษีขึ้นอยู่กับสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจอันเกี่ยวเนื่องกับ กฎเกณฑ์ของอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) กล่าวคือ ภาษีประเภทหนึ่งประเภทใด สามารถเกิดการผลักภาระภาษีได้ หากในช่วงระยะเวลานั้นสภาพเศรษฐกิจเอื้ออำนวยให้กระทำได้ หลักการที่นักเศรษฐศาสตร์ใช้พิจารณากำหนดผู้รับภาระภาษี ได้แก่

2.5.3.1 หลักประโยชน์ที่ได้รับจากรัฐ หมายถึง ผู้ได้รับประโยชน์ควรรับภาระภาษี มากตามสัดส่วนของประโยชน์ที่ตนได้รับ

2.5.3.2 หลักความสามารถในการเสียภาษี หมายถึง การที่บุคคลทุกคนเสียภาษี ตามความสามารถในการจ่ายของตน บุคคลใดมีรายได้สูงควรได้รับภาระภาษีมาก บุคคลใดมีรายได้ น้อยก็ควรรับภาระภาษีน้อย

ดังนั้น เมื่อเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า รูปแบบของภาษีแต่ละประเภทสามารถทำให้เกิด การผลักภาระภาษีไปในวงกว้าง และอาจกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนได้ทำให้เกิด แนวความคิดในการกำหนดรูปแบบของภาษีที่สามารถรวมภาระภาษีทั้งหมดเข้าด้วยกัน โดยการ จัดเก็บภาษีเพียงประเภทเดียว หรือการกำหนดรูปแบบของภาษีที่สามารถกระจายภาระภาษีออกไป แก่บุคคลหลายฝ่าย โดยการจัดตั้งภาษีหลาย ๆ ประเภท

จากแนวคิดเกี่ยวกับภาระภาษีดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ศึกษาได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะ เงินเฟ้อในการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้

2.6 แนวคิดด้านภาวะเงินเฟ้อ

เงินเฟ้อ (Inflation) เป็นภาวะที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปมีแนวโน้มเพิ่ม สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Rising Prices) ดังนั้นด้วยเงินหรือรายได้เท่าเดิมจะทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้า หรือบริการได้น้อยลงหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเมื่อมีภาวะเงินเฟ้อเกิดขึ้น อำนาจซื้อของ ผู้บริโภคจะลดต่ำลง ในทางทฤษฎีสามารถแบ่งชนิดของเงินเฟ้อออกเป็น 3 ชนิดได้แก่

1. เงินเฟ้ออย่างอ่อน (Mild or Creeping Inflation) คือ ภาวะเงินเฟ้อที่ระดับราคาสินค้าสูงขึ้นประมาณ 1 – 4%
2. เงินเฟ้อระดับปานกลาง เป็นภาวะเงินเฟ้อที่ระดับราคาสูงขึ้นระหว่าง 5 – 10%
3. เงินเฟ้ออย่างรุนแรง (Hyper or galloping inflation) เป็นภาวะเงินเฟ้อที่ระดับราคาสินค้าสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ในบางกรณีอาจจะเป็นได้ว่าราคาเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและรุนแรง เช่น ระดับราคาสินค้าสูงขึ้น 100% เป็นต้น

2.6.1 สาเหตุการเกิดเงินเฟ้อ

การเกิดภาวะเงินเฟ้อมีสาเหตุหลัก 2 ประการ ได้แก่

2.6.1.1 เกิดจากแรงดึงของอุปสงค์ (Demand – Pull Inflation) เงินเฟ้อประเภทนี้เกิดขึ้นเนื่องจากระบบเศรษฐกิจมีอุปสงค์รวมมากกว่าอุปทานรวม กล่าวคือมีความต้องการมากกว่าปริมาณสินค้าและบริการในขณะนั้นๆ ทำให้เกิดอุปสงค์ส่วนเกิน ซึ่งดึงให้ราคาสินค้าสูงขึ้น เนื่องจากในระยะสั้นอุปทานรวมจะไม่สามารถปรับตัวได้ทันที แต่ในระยะต่อไปถ้าอุปทานรวมสามารถปรับตัวเพิ่มขึ้นได้ อัตราเงินก็จะชะลอตัวได้เอง ดังนั้นเมื่อเกิดเงินเฟ้อขึ้นในระยะสั้นทางการจะใช้นโยบายควบคุมอุปสงค์ไว้ ส่วนในระยะยาวทางการจะใช้นโยบายด้านอุปทาน

โดยทั่วไป นอกจากพฤติกรรมของประชาชนแล้ว ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์รวม ได้แก่

1. ปริมาณเงิน ขนาดของผลกระทบต่ออุปสงค์รวมขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงิน ถ้าปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้นมากกว่าปริมาณที่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในขณะนั้น จะทำให้เกิดเงินเฟ้อ การเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินดังกล่าวเป็นผลมาจากนโยบายทางการเงิน นโยบายการคลัง และด้านดุลการชำระเงิน

2. การใช้จ่ายภาครัฐบาล ขึ้นอยู่กับนโยบายของทางราชการ เนื่องจากรัฐบาลมีภาระในการพัฒนาประเทศจึงต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ซึ่งการใช้นโยบายงบประมาณขาดดุลมีลักษณะที่จะทำให้เกิดเงินเฟ้อได้

3. อุปสงค์จากต่างประเทศ เกิดขึ้นจากการที่ระดับราคาสินค้าในต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับราคาในประเทศ ผู้ส่งออกจะเพิ่มปริมาณการส่งออกเพราะได้ราคาดีกว่า สินค้าในประเทศจึงขาดแคลน ทำให้ความต้องการสินค้าภายในประเทศมีมากขึ้นและมีราคาสูงขึ้น นอกจากนี้ ยังมีเงินลงทุนจากต่างประเทศ การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศจะทำให้อุปสงค์มวลรวมสูงขึ้นและเกิดเงินเฟ้อได้ในที่สุด (สุนีย์ แก้วเกล้า, 2536 : 890-891)

เงินเฟ้อนอกจากจะเกิดจากอุปสงค์ส่วนเกินแล้วอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของอุปสงค์ กล่าวคือ ประชาชนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการบริโภคจากสินค้า

ชนิดหนึ่งไปยังสินค้าอีกชนิดหนึ่ง อาจเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในรายได้ รสนิยม ทักษะคติ หรืออื่นๆ แต่การผลิตจะไม่สามารถปรับตัวได้ทันที ทำให้เกิดการขาดแคลนในสินค้าที่ประชาชนหันมาบริโภคมากขึ้น ราคาสินค้าดังกล่าวจึงเพิ่มสูงขึ้น และอาจผลักดันให้เกิดเงินเฟ้อในที่สุด

2.6.1.2 เกิดจากแรงดันของต้นทุนการผลิต (Cost - Push Inflation)

แรงดันของต้นทุนการผลิตเป็นสาเหตุที่เกิดกับด้านอุปทานรวม การที่ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นทำให้ผู้ผลิตต้องปรับราคาสินค้าให้สูงขึ้น ผู้บริโภคจะมีพฤติกรรมตอบสนองโดยการลดราคาสินค้าซึ่งในที่สุดผู้ผลิตก็จะต้องลดการผลิตลงให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิตจะทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อควบคู่กับภาวะการผลิตซบเซา สาเหตุของเงินเฟ้อประเภทนี้ได้แก่

1. การเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงาน กรณีนี้อาจเกิดจากการเรียกร้องปรับค่าจ้างแรงงานของลูกจ้างทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ผู้ผลิตจะผลัดภาระได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประเภทสินค้าและสภาพการแข่งขันในตลาด แต่ในกรณีที่ผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นในอัตราเดียวกันกับค่าจ้างแรงงาน ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยก็อยู่ในระดับเดิมและไม่มีผลต่อภาวะเงินเฟ้อ

2. การเพิ่มขึ้นของกำไรของผู้ประกอบการ เงินเฟ้อประเภทนี้เกิดขึ้นในสินค้าที่ผู้ประกอบการมีอำนาจผูกขาด ทำให้สามารถกำหนดกำไรได้ ถ้าอัตรากำไรสูงเกินปกติก็จะมีผลทำให้ระดับราคาสินค้าสูงเกินความเป็นจริง

3. การนำเข้าจากต่างประเทศ เป็นการเกิดภาวะเงินเฟ้อโดยผ่านทาง การนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นในรูปของสินค้าสำเร็จรูป สินค้าทุนหรือวัตถุดิบ เมื่อต้นทุนสินค้าสูงขึ้นย่อมมีผลทำให้ราคาขายในประเทศสูงขึ้นตามไปด้วย และก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อในที่สุด

2.7 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มาตี แสงเทพ (2542) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย : โครงสร้างและปัจจัยที่มีผลกระทบ ภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดาในประเทศไทยจัดเก็บได้ประมาณเพียงร้อยละ 12 ของภาษีทั้งหมด ในฐานะเป็นภาษีทางตรง สัดส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อภาษีอากรทั้งหมดควรมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตามความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงวิเคราะห์ถึงสาเหตุโครงสร้าง และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และความพยายามในการจัดเก็บของรัฐบาล ในช่วงปี พ.ศ. 2529 -2539 โดยใช้การพรรณนาและการวิเคราะห์สมการถดถอย

ผลการศึกษาพบว่า สัดส่วนของรายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อภาษีอากรทั้งหมดและสัดส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในช่วงปี พ.ศ. 2529-2539 ยังมีสัดส่วนที่ต่ำมาก สำหรับปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้แก่รายได้ต่อบุคคล และสัดส่วนของรายได้จากภาคเกษตรกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ เป็นปัจจัยที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศในปีที่ผ่านมา มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 แสดงให้เห็นว่า การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเศรษฐกิจหรือตัวแปรที่เลือกไว้เท่านั้น ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีก ผลของความพยายามในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้น โดยเฉลี่ยมากกว่า 1 เพียงเล็กน้อยแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลยังไม่บรรลุผลในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และความต้องการที่เปลี่ยนแปลงรายได้ของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้น อาจต้องพิจารณาระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การบริหารการจัดเก็บ และปัจจัยอื่น ๆ เพื่อให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เจษฎา ชัยชนะศักดิ์ (2540) การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา:กรณีศึกษาโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย พ.ศ. 2529 2532 2534 และ 2535 โดยแบ่งการศึกษาเป็นสองส่วน ส่วนแรกใช้วิธีการคำนวณหาอัตราส่วน 4 อัตราส่วนเพื่อเปรียบเทียบผลกระทบในแต่ละโครงสร้างภาษีโดยใช้ข้อมูลรายได้ที่แท้จริงที่สมมติขึ้น พบว่า การปรับปรุงโครงสร้างภาษีสามารถลดภาระภาษีเนื่องจากเงินเฟ้อได้ และในทุกโครงสร้างภาษีเมื่อเกิดเงินเฟ้อผู้มีเงินได้ต่ำและมีผู้พึ่งพามากจะรับภาระภาษีเนื่องจากเงินเฟ้อมากกว่าผู้มีเงินได้สูงและมีผู้พึ่งพาน้อย โดยเฉพาะผู้มีเงินได้ที่ต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงขึ้นเมื่อเกิดเงินเฟ้อจะรับภาระภาษีมากกว่าผู้มีเงินได้ที่ยังคงเสียภาษีในอัตรากำหนดเดิม ในส่วนที่สองใช้สมการถดถอยหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยใช้ข้อมูลทุกข้อมูจากกรมสรรพากรเพื่อประมาณการภาษีที่มีโครงสร้างคงที่และภาษีที่มีการปรับราคาแล้วและนำมาหาอัตราภาษี 3 อัตราเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบของเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีในแต่ละโครงสร้างภาษีพบว่าเงินเฟ้อทำให้ผู้มีเงินได้ต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นและการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี 2532 มีส่วนช่วยลดภาระภาษีเนื่องจากเงินเฟ้อได้แต่ไม่สามารถขจัดผลของเงินเฟ้อได้หมด การปรับปรุงโครงสร้างภาษีปี 2534 ยังไม่สามารถขจัดผลของเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีได้แม้ว่าอัตราภาษีที่แท้จริงจะลดลงและการปรับปรุงโครงสร้างภาษีปี 2535 สามารถลดผลของเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีในปี 2535 ต่อเนื่องถึงปี 2537 แต่ในปี 2538 ซึ่งมีอัตราเงินเฟ้อค่อนข้างสูง การใช้โครงสร้างภาษีปี 2535 จึงไม่สามารถลดผลจากเงินเฟ้อได้

อุษาศรี เขียวระยับ (2539) ผลกระทบของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย พบว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง แต่การกระจายรายได้ของครัวเรือนไทยในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะมีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้น และเป็นที่น่าทึ่งกัน โดยทั่วไปว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นภาษีที่มีผลต่อการกระจายรายได้สูงเนื่องจากการจัดเก็บบนฐานรายได้และใช้อัตราแบบก้าวหน้า ในปี 2533 การกระจายรายได้หลังจากเรียกเก็บภาษีแล้วในระหว่างกลุ่มครัวเรือนจากภูมิภาคต่างๆ และทั่วประเทศดีขึ้น แต่สำหรับปี 2533 โครงสร้างของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทำให้การกระจายรายได้หลังเรียกเก็บภาษีแล้วดีขึ้นในทุกภูมิภาคยกเว้นภาคใต้ และการกระจายรายได้ในระดับทั่วประเทศมีสภาพเลวลงเนื่องจากเมื่อเรียกเก็บ

วัชรวิชัย เอกสิทธิ (2536) ผลกระทบของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ของรัฐ โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างระบบภาษีมูลค่าเพิ่มกับระบบภาษีการค้า ผลการวิจัยพบว่าระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมีค่าทำให้รายได้ของรัฐเพิ่มขึ้นมากกว่าระบบภาษีการค้า ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1. การรับรู้ภาวะภาษีที่ชัดเจนว่าทำให้ความร่วมมือต้องการจัดเก็บมากขึ้น 2. ป้องกันการหลบเลี่ยงภาษีได้มากกว่า เนื่องจากสามารถยืนยันได้ มีการกำหนดโทษที่สูงและเข้มงวดกว่า การมีความสนใจในการลงทุนเพิ่มขึ้นฐานของผู้เสียภาษีกว้างขึ้น ทำให้รายได้ของรัฐสูงขึ้น ผลกระทบทางลบที่เห็นชัดเจนก็คือ 1. มีการลดอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคลก่อนการบังคับใช้ภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งควรมีผลให้รายได้รัฐลดลง 2. อัตราภาษีมูลค่าเพิ่มมีอัตราที่ลดลงจากระบบภาษีการค้าซึ่งควรมีผลทำให้รายได้รัฐลดลง ถึงแม้ว่าในระบบภาษีการค้าและระบบภาษีมูลค่าเพิ่มจะมีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกัน แต่โดยสรุปแล้วจะพบว่า ประสิทธิภาพในการจัดเก็บในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมีสูงกว่าเป็นผลให้รายได้ของรัฐสูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตามรายได้รัฐจะสูงขึ้นได้ต้องเกิดจากความร่วมมือและสมัครใจในการเสียภาษีของผู้เสียภาษี ดังนั้น เพื่อให้รายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐสูงขึ้น ควรดำเนินการดังนี้ 1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องภาษีมูลค่าเพิ่ม 2. ให้ผู้ประกอบการทราบถึงบาทลงโทษ 3. เปิดโอกาสให้ผู้เสียภาษีที่ชำระภาษีไว้ผิดพลาดได้แก้ไขให้ถูกต้อง และหลังจากนั้นจึงให้มีการลงโทษอย่างจริงจังต่อไป 4. จัดให้มีเอกสารเผยแพร่ที่สมบูรณ์เพื่อให้ผู้เสียภาษี เสียภาษีได้อย่างถูกต้อง

เชาวเรศ บุญจันทร์ (2535) ศึกษาโครงสร้างภาษีอากรของประเทศไทยและวิเคราะห์บทบาทของภาษีอากรในด้านความสามารถในการทำรายได้ให้แก่รัฐบาล โดยอาศัยค่าความลอยตัวของภาษีอากรต่อรายได้และบทบาทในด้านการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยอาศัยค่าความ

ยึดหยุ่นของภาษีอากรต่อรายได้รวมทั้งพิจารณาผลของการใช้มาตรการภาษีอากรว่าสามารถบรรลุผลในการเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐบาลหรือไม่ ช่วงเวลาที่ศึกษาคือระหว่างปีงบประมาณ 2523-2533 ผลการวิจัยพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีอากรอย่างต่อเนื่อง และการจัดเก็บภาษีอากรทั้ง 5 ประเภท มีความสามารถในการทำรายได้ให้แก่รัฐบาล และมีความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สำหรับการใช้นโยบายภาษีในช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษานั้น เมื่อวิเคราะห์การใช้นโยบายภาษีอากรรวมทั้งระบบ พบว่าการใช้นโยบายภาษีไม่บังเกิดผลในการเพิ่มรายได้ของรัฐบาลโดยการเปลี่ยนแปลงรายได้ของภาษีมีสาเหตุสำคัญมาจากโครงสร้างภาษีอากร ที่ปรับตัวเองโดยอัตโนมัติ

นุชรี ปลั่งเปลื้อง (2534) ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ในประเทศไทย โดยศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของหน่วยจัดเก็บ 9 เขตโดยพิจารณาจากฐานภาษีและมาตรการทางภาษี ทั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์จากดัชนีบ่งชี้ประสิทธิภาพในการจัดเก็บประกอบไปด้วย ผลการจัดเก็บภาษีต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน ผลการจัดเก็บภาษีต่อรายจ่ายที่ใช้ในการจัดเก็บและผลการจัดเก็บภาษีต่อฐานภาษีหรืออัตราส่วนภาษีต่อรายได้ นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์ประสิทธิภาพของนโยบายภาษีอากรซึ่งวัดจากค่าความยืดหยุ่นของภาษีเงินได้แต่ละประเภท จากการศึกษาพบว่า ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของรายได้ซึ่งใช้เป็นฐานภาษีนั้นเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละของการเปลี่ยนแปลงในรายรับจากการจัดเก็บของเจ้าหน้าที่ได้เพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ภาษีเงินได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดเจน เมื่อมีการใช้นโยบายทางภาษี กล่าวคือ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีใหม่จะมีผลทำให้รายรับจากการจัดเก็บภาษีเงินได้เพิ่มขึ้น ในขณะที่ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงช่วงเงินได้ที่ใช้ในการคำนวณภาษีจะมีผลทำให้รายรับจากการจัดเก็บภาษีเงินได้ลดลง

ภาษีแล้วกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ปานกลางมีสัดส่วนรายได้ลดลง ขณะที่กลุ่มผู้มีรายได้สูงมีส่วนแบ่งรายได้เพิ่มขึ้น ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี 2533 มิได้มีส่วนช่วยบรรเทาปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ และอาจมีส่วนทำให้ภาวะการกระจายรายได้เลวร้ายลงแทนที่จะดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่างกลุ่มครัวเรือนและระหว่างภูมิภาคต่างๆ

บทที่ 3

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย

การศึกษาเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทยในบทนี้เป็นการศึกษาถึงการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทยตั้งแต่ในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน เริ่มตั้งแต่ประวัติการจัดเก็บภาษี เพื่อศึกษาถึงพื้นฐานการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย สำหรับส่วนที่สองคือ ศึกษาถึงหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับประเทศไทย ในส่วนที่สามเป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยแบ่งออกเป็นการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี ค่าใช้จ่าย และค่าลดหย่อนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในส่วนที่สี่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยในปัจจุบันเพื่อทราบถึงแนวทางการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปัจจุบัน ตลอดจนภาวะเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

3.1 การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย

การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับประเทศไทยเริ่มมีการจัดเก็บที่ชัดเจนในสมัยรัชกาลที่ 7 ภายหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย เริ่มต้นจากภาครัฐเข้าไปดำเนินกิจกรรมในนามของส่วนรวม (Collectivity) เป็นจำนวนมากทั้งในกิจการที่รัฐเข้าไปดำเนินการเอง หรือผ่านการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ ซึ่งล้วนส่งผลให้รัฐมีความจำเป็นในการจัดเก็บภาษีมากขึ้น รัฐบาลได้จัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นบางประเภท โดยนำหลักความสามารถ (Ability to Pay) มาใช้ในการจัดเก็บภาษี โดยเริ่มจัดเก็บภาษีเงินได้ในราวปี พ.ศ.2475 พร้อมทั้งกำหนดให้มีฐานภาษีและวิธีการคำนวณภาษีที่ชัดเจน มีการกำหนดอัตราภาษี การหักค่าใช้จ่ายหรือค่าลดหย่อน นอกจากนี้รัฐบาลยังได้รวมกฎหมายการจัดเก็บภาษีให้เป็นหมวดหมู่ขึ้น เป็นกฎหมายประมวลรัษฎากร ฉบับปี พ.ศ.2481 พร้อมกับยกเลิกกฎหมายการจัดเก็บภาษีอากรหลายฉบับที่มีความกระจัดกระจายในการบริหารจัดการ และเป็นภาษีที่ก่อให้เกิดภาระภาษีแก่ผู้ยากจน เช่น พระราชบัญญัติรัชชูปการ พ.ศ.2468 พระบัญญัติลักษณะเก็บเงินค่า่าน ร.ศ.119 พระราชบัญญัติลักษณะการเก็บภาษีไร่อ้อย พ.ศ.2464 ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งทำให้ภาพรวมของระดับการจัดเก็บภาษีมีส่วนเพิ่มสูงขึ้นกว่าในอดีต (วิระศักดิ์ เครือเทพ, 2548 : 111)

ในปัจจุบัน การจัดเก็บภาษีนอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรายได้ให้กับรัฐแล้ว ภาษีอากรยังมีความสำคัญในด้านเป็นเครื่องมือในการกำกับหรือการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของ

ภาคเอกชน เช่น ใช้มาตรการภาษีในการแก้ไขปัญหาผลกระทบภายนอก (Externalities) หรือปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ และภาษีอากรยังถูกใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารเศรษฐกิจมหภาคของประเทศ (Macroeconomic Instrument) และสามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยกระจายรายได้ เพื่อสร้างโอกาสและความเท่าเทียมในสังคม

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ทิศทางการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขโครงสร้างอัตราภาษีหลายครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ บรรเทาความเดือดร้อนและก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการเสียภาษีของประชาชน

3.2 หลักการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับประเทศไทย

จากแนวคิดเกี่ยวกับการคำนวณเงินได้เพื่อนำไปเสียภาษีที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ข้อ 2.2 นั้น การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประเทศไทย มีกฎหมายที่ใช้บังคับในการจัดเก็บคือ ประมวลรัษฎากร หลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทยที่สำคัญคือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไป หรือจากหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษ เช่น ผู้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือ คณะบุคคล เป็นต้น และมีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในประมวลรัษฎากร โดยปกติการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจะจัดเก็บเป็นรายปี รายได้ที่เกิดขึ้นในปีใดๆ ผู้มีรายได้มีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการตามแบบแสดงรายการภาษีที่กำหนดคือ ภ.ง.ด.90 สำหรับผู้มีเงินได้พึงประเมินทุกประเภท ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร หรือ ภ.ง.ด.91 สำหรับผู้มีเงินได้พึงประเมินเฉพาะประเภทที่ 1 (ม.40(1)) คือเงินได้จากการจ้างงานประเภทเดียว ภายในเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคมของปีถัดไป ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ผู้มีเงินได้จ่ายภาษีหัก ณ ที่จ่ายจาก เงินได้ที่จ่ายไว้บางส่วน เพื่อให้มีการทยอยชำระภาษีในขณะที่มีเงินได้เกิดขึ้น ซึ่งหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีคือ กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง

หลักการที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือการจัดเก็บภาษีจากเงินได้ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็น เงินได้ที่ได้มาโดยน้ำพักน้ำแรง (Earned Income) เงินได้ที่ได้มาโดยไม่ต้องใช้น้ำพักน้ำแรง (Unearned Income) หรือเงินได้อันเกิดจากการลงทุนในทรัพย์สิน (Capital Gains)

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีฐานภาษีคือ เงินได้สุทธิ ซึ่งหมายถึงจำนวนเงินได้ที่จะต้องนำมาคำนวณภาษีตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามกฎหมายที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีของไทย ได้กำหนดลักษณะของเงินได้อันเข้าลักษณะพึงเสียภาษีเงินได้ตามที่กำหนดไว้ในหมวดว่าด้วยภาษี

เงินได้ตามประมวลรัษฎากร และรวมตลอดถึงทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับ ซึ่งอาจคิดคำนวณเป็นเงินได้ ตามประมวลรัษฎากรแบ่งประเภทเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเป็น 8 ประเภท

เงินได้ประเภทที่ 1 ตามมาตรา 40(1) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงานไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินค่าเช่าบ้าน เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่นายจ้างให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่นายจ้างชำระหนี้ใดๆ ซึ่งลูกจ้างมีหน้าที่ต้องชำระ และเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน เงินเดือนและค่าจ้าง

เงินได้ประเภทที่ 2 ตามมาตรา 40(2) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ ไม่ว่าจะเป็นค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ค่าส่วนลด เงินอุดหนุนในงานที่ทำ เบี้ยประชุม บำเหน็จ โบนัส เงินค่าเช่าบ้าน เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่ผู้จ่ายเงินได้ให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่ผู้จ่ายเงินได้จ่ายชำระหนี้ใดๆ ซึ่งผู้มีเงินได้มีหน้าที่ต้องชำระ และเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำ หรือจากการรับทำงานให้ไม่ว่าหน้าที่ หรือตำแหน่งงาน หรืองานที่รับทำให้นั้นจะเป็นการประจำหรือชั่วคราว รวมถึงเงินได้หรือประโยชน์จากการซื้อหุ้นราคาถูก เช่น กรณีพนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้หุ้นจาก กฟผ.¹

เงินได้ประเภทที่ 3 ตามมาตรา 40(3) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ ค่าแห่งกู้ยืม ค่าแห่งลิขสิทธิ์หรือสิทธิอย่างอื่น เงินปี หรือเงินได้มีลักษณะเป็นเงินรายปีอันได้มาจากพันธกรรม นิติกรรมอย่างอื่น หรือคำพิพากษาของศาล และจากสิทธิอื่นๆ

เงินได้ประเภทที่ 4 ตามมาตรา 40(4) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่

(1) ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยหุ้นกู้ ดอกเบี้ยตัวเงิน ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมไม่ว่าจะมีหลักประกันหรือไม่ ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่อยู่ในบังคับต้องถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่าย ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียมเฉพาะส่วนที่เหลือจากถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายดังกล่าว หรือผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออกและจำหน่ายครั้งแรกในราคาต่ำกว่าราคาไถ่ถอน รวมทั้งเงินได้ที่มีลักษณะทำนองเดียวกันกับดอกเบี้ย ผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนอื่นๆ ที่ได้จากการให้กู้ยืม หรือจากสิทธิเรียกร้องในหนี้ทุกชนิด ไม่ว่าจะมีหลักประกันหรือไม่ก็ตาม

¹ หนังสือพิมพ์ข่าวหุ้นฉบับวันพุธที่ 7 มีนาคม 2550 หน้า 28

(2) เงินปันผล เงินส่วนแบ่งของกำไรหรือ ประโยชน์อื่นใดที่ได้จากบริษัทหรือ ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กองทุนรวม หรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของประเทศไทย จัดตั้งขึ้นสำหรับให้กู้ยืมเงินเพื่อส่งเสริมเกษตรกรรม พาณิชยกรรมหรืออุตสาหกรรม เงินปันผล หรือเงินส่วนแบ่งของกำไรที่อยู่ในบังคับต้องถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ ปีโตรเลียมเฉพาะส่วนที่เหลือจากถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายดังกล่าว

(3) เงินโบนัสที่จ่ายแก่ผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

(4) เงินโบนัสที่จ่ายแก่ผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

(5) เงินลงทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเฉพาะส่วนที่จ่ายไม่เกินกว่า กำไรและเงินที่กัณฑ์ไว้รวมกัน

(6) เงินเพิ่มทุนของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งตั้งจากกำไรที่ได้มาหรือ เงินที่กัณฑ์ไว้รวมกัน

(7) ผลประโยชน์ที่ได้จากการที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลควมเข้ากัน หรือ รับช่วงกัน หรือเลิกกัน ซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าเงินทุน

(8) ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนการเป็นหุ้นส่วน โอนหุ้น หุ้นกู้ พันธบัตร หรือ ตั๋วเงิน หรือตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ ออก ทั้งนี้ เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

เงินได้ประเภทที่ 5 ตามมาตรา 40(5) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ การให้เช่าทรัพย์สิน การผลิตสัญญาเช่าซื้อทรัพย์สิน การผลิตสัญญาซื้อขายเงินผ่อนซึ่งผู้ขายได้รับคืนทรัพย์สินที่ซื้อขาย นั้น โดยไม่ต้องคืนเงินหรือประโยชน์ที่ได้รับไว้แล้วเงินได้จากค่าเช่า เช่น ค่าเช่าบ้านหรือค่าเช่า ที่ดิน

เงินได้ประเภทที่ 6 ตามมาตรา 40(6) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ เงินได้จากวิชาชีพ อิสระ คือ วิชากฎหมาย การประกอบโรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีต ศิลปกรรม หรือวิชาชีพอิสระอื่น ซึ่งจะได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดชนิดไว้เงินที่ได้จากการ ประกอบวิชาชีพอิสระ

เงินได้ประเภทที่ 7 ตามมาตรา 40(7) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ เงินได้จากการ รับเหมาที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนด้วยการจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ เช่น กำไร จากการรับเหมาก่อสร้าง

เงินได้ประเภทที่ 8 ตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ เงินได้จาก การธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง การขายอสังหาริมทรัพย์ หรือการอื่น นอกจากที่ระบุไว้ในประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 7 แล้ว

นอกจากนี้ยังมีเงินได้พึงประเมินบางประเภทที่ได้รับ ยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามมาตรา 42 แห่งประมวลรัษฎากร คือ

เงินได้ประเภทที่ 1 ตามมาตรา 42(1) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ ค่าเบี้ยเลี้ยงหรือค่าพาหนะ ซึ่งลูกจ้างหรือผู้รับหน้าที่หรือตำแหน่งงาน หรือผู้รับทำงานให้ ได้จ่ายไปโดยสุจริตตามความจำเป็นเฉพาะ ในการที่จะต้องปฏิบัติการตามหน้าที่ของตนและได้จ่ายไปทั้งหมดในการนั้น

เงินได้ประเภทที่ 2 ตามมาตรา 42(2) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ ค่าพาหนะและเบี้ยเลี้ยงเดินทางตามอัตราที่รัฐบาลกำหนดไว้ โดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยอัตราค่าพาหนะและเบี้ยเลี้ยงเดินทาง

เงินได้ประเภทที่ 3 ตามมาตรา 42(3) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ เงินค่าเดินทางซึ่งนายจ้างจ่ายให้ลูกจ้าง เฉพาะส่วนที่ลูกจ้างได้จ่ายทั้งหมดโดยจำเป็นเพื่อการเดินทางจากต่างถิ่นในการเข้ารับงานเป็นครั้งแรก หรือในการกลับถิ่นเดิมเมื่อการจ้างได้สิ้นสุดลงแล้ว แต่ช้อยยกเว้นนี้มีให้รวมถึงเงินค่าเดินทางที่ลูกจ้างได้รับในการกลับถิ่นเดิม และในการเข้ารับงานของนายจ้างเดิมภายในสามร้อยหกสิบห้าวัน นับแต่วันที่การจ้างครั้งก่อนได้สิ้นสุดลง

เงินได้ประเภทที่ 4 ตามมาตรา 42(4) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ ในกรณีที่นายจ้างและลูกจ้างได้ทำสัญญากันโดยสุจริตก่อนใช้พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ พุทธศักราช 2475 มีข้อกำหนดว่า นายจ้างจะชำระเงินบำเหน็จ เงินค่าธรรมเนียม เงินค่านายหน้า หรือเงินโบนัสให้แก่ลูกจ้างเป็นจำนวนเดียวเมื่อการงานที่จ้างได้สิ้นสุดลงแล้ว แม้เงินเต็มจำนวนนั้นจะได้ชำระภายหลังที่ใช้บัญญัติในส่วนนี้ก็คือ เงินบำเหน็จ เงินค่าธรรมเนียม เงินค่านายหน้า หรือเงินโบนัสส่วนที่เป็นค่าจ้างแรงงานอันได้ทำในเวลาก่อนใช้พระราชบัญญัติภาษีเงินได้ พุทธศักราช 2475 นั้น ไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้

เงินได้ประเภทที่ 5 ตามมาตรา 42(5) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ เงินเพิ่มพิเศษประจำตำแหน่ง และเงินค่าเช่าบ้าน หรือบ้านที่ให้อยู่โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า สำหรับข้าราชการสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ

เงินได้ประเภทที่ 6 ตามมาตรา 42(6) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ เงินได้จาก การขาย หรือส่วนลดจากการซื้ออาคารแสดมปี หรือแสดมปีไปรษณียากรของรัฐบาล

เงินได้ประเภทที่ 7 ตามมาตรา 42(7) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ เบี้ยประชุม กรรมการหรือกรรมการ หรือค่าสอน ค่าสอบที่ทางราชการหรือสถานศึกษาของทางราชการจ่ายให้

เงินได้ประเภทที่ 8 ตามมาตรา 42(8) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ ดอกเบี้ยสลากออมสิน หรือดอกเบี้ยเงินฝากออมสินของรัฐบาลเฉพาะประเภทฝากเพื่อเรียก ดอกเบี้ยเงินฝาก ประเภทออมทรัพย์ที่ได้รับจากสหกรณ์ ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารในราชอาณาจักรที่ต้องจ่ายคืนเมื่อ ทวงถามประเภทออมทรัพย์ เฉพาะกรณีที่มีเงินได้ได้รับดอกเบี้ยดังกล่าวในจำนวนรวมกันทั้งสิ้น ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทตลอดปีภาษีนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศ กำหนด

เงินได้ประเภทที่ 9 ตามมาตรา 42(9) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ การขาย สंहारิมทรัพย์อันเป็นมรดก หรือสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร แต่ ไม่รวมถึงเรือกำปั่น เรือที่มีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือเรือยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตัน ขึ้นไป หรือแพ

เงินได้ประเภทที่ 10 ตามมาตรา 42(10) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ เงินได้ที่ได้รับ จากการอุปการะโดยหน้าที่ธรรมจรรยา เงินได้ที่ได้รับจากการรับมรดก หรือจากการให้โดยเสน่หา เนื่องในพิธีหรือตามโอกาสแห่งขนบธรรมเนียมประเพณี

เงินได้ประเภทที่ 11 ตามมาตรา 42(11) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ รางวัลเพื่อ การศึกษาหรือค้นคว้าในวิทยาการ รางวัลสลากกินแบ่งหรือสลากออมสินของรัฐบาล รางวัลที่ทาง ราชการจ่ายให้ในการประกวดหรือแข่งขัน ซึ่งผู้รับมิได้มีอาชีพในการประกวดหรือแข่งขัน หรือ สิบบนรางวัลที่ทางราชการจ่ายให้เพื่อประโยชน์ในการปราบปรามกระทำความผิด

เงินได้ประเภทที่ 12 ตามมาตรา 42(12) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ บำนาญพิเศษ บำเหน็จพิเศษ บำนาญตกทอด หรือบำเหน็จตกทอด

เงินได้ประเภทที่ 12 ตามมาตรา 42(12) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ บำนาญพิเศษ บำเหน็จพิเศษ บำนาญตกทอด หรือบำเหน็จตกทอด

เงินได้ประเภทที่ 13 ตามมาตรา 42(13) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ ค่าสินไหม ทดแทนเพื่อละเมิด เงินที่ได้จากการประกันภัย หรือการณาปนกิจสงเคราะห์

เงินได้ประเภทที่ 14 ตามมาตรา 42(14) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ เงินส่วนแบ่ง ของกำไรจากห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีชัชนีบุคคล ซึ่งต้องเสียภาษีตามบทบัญญัติใน ส่วนนี้ แต่ไม่รวมถึงเงินส่วนแบ่งของกำไรจากกองทุนรวม

เงินได้ประเภทที่ 15 ตามมาตรา 42(15) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ เงินได้ของ ชาวนาที่ได้จากการขายข้าว อันเกิดจากกิจกรรมที่ตนและหรือครอบครัวได้ทำเอง

เงินได้ประเภทที่ 16 ตามมาตรา 42(16) แห่งประมวลรัษฎากร ได้แก่ เงินได้ที่ได้รับจากกองมรดก ซึ่งต้องเสียภาษีตามความในมาตรา 57 ทวิ

จากเงินได้ที่จะต้องนำมาเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทั้ง 8 ประเภท ซึ่งเรียกว่าเงินได้พึงประเมินที่ต้องเสียภาษี ซึ่งเงินได้พึงประเมินจะต้องเป็นสิ่งที่ได้รับมาแล้วไม่นับรวมสิทธิเรียกร้องที่จะได้รับในภายหน้า การคำนวณเงินได้สุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาคำนวณโดยนำเงินได้พึงประเมินหักด้วยค่าใช้จ่ายสำหรับเงินได้แต่ละประเภท ซึ่งจะเรียกว่า เงินได้ที่ปรับปรุงแล้ว เงินได้ส่วนที่เหลือยังหักลดหย่อนต่างๆ ได้อีกในรอบปี ดังสมการ

$$\text{เงินได้สุทธิ} = \text{เงินได้พึงประเมิน} - \text{ค่าใช้จ่าย} - \text{ค่าลดหย่อน}$$

จากนั้นเมื่อนำเงินได้สุทธิตามด้วยอัตราภาษีตามที่กฎหมายกำหนดก็จะเป็นภาระภาษีตามกฎหมายที่ต้องจ่ายให้แก่รัฐโดยกรมสรรพากรต่อไป สำหรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทยแล้วใช้อัตราก้าวหน้าในการจัดเก็บ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย พ.ศ.2529 - 2548

โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้ง จากในอดีตที่ผ่านมา สำหรับการศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในครั้งนี้จะเริ่มต้นทำการศึกษาดังแต่ พ.ศ. 2529- 2548 โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ โครงสร้างบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ค่าใช้จ่าย และค่าลดหย่อน

3.3 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2529

โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2529 (ตารางที่ 3.1) มีผลบังคับใช้สำหรับเงินได้สุทธิที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2529 – 2531 ซึ่งโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2529 นี้มีการเปลี่ยนแปลงจากโครงสร้างเดิมเมื่อ พ.ศ. 2525

รายละเอียดการปรับปรุงโครงสร้างบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี พ.ศ. 2529 นั้นมีการลดขั้นเงินได้สุทธิที่ใช้สำหรับคำนวณภาษีเหลือ 11 ขั้น เปลี่ยนแปลงจากโครงสร้างเดิมเมื่อปี พ.ศ. 2525 ที่มีขั้นเงินได้สุทธิตั้งจำนวน 13 ขั้น อัตราภาษีต่ำสุดที่ใช้คำนวณภาษี คือ ร้อยละ 7 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10 สำหรับขั้นเงินได้สุทธิถัดไป และจะเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 5 ในทุกๆ ขั้นเงินได้สุทธิที่เพิ่มสูงขึ้น อัตราสูงสุดที่ใช้ในการคำนวณภาษีคือร้อยละ 55

ลดลงจากโครงสร้างบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2525 ที่ใช้อัตราสูงสุดในการคำนวณภาษีคือ ร้อยละ 65

ตารางที่ 3.1 เปรียบเทียบโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2528 และ พ.ศ.2529

อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปี พ.ศ. 2525 (ใช้สำหรับเงินได้ปี 2525 - 2528)			อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปี พ.ศ.2529 (ใช้สำหรับเงินได้ปี 2529 - 2531)		
ช่วงเงินได้สุทธิ (บาท)	เงินได้สุทธิ จำนวนสูงสุด ของชั้น	อัตรา ภาษี (ร้อยละ)	ช่วงเงินได้สุทธิ (บาท)	เงินได้สุทธิ จำนวนสูงสุด ของชั้น	อัตรา ภาษี (ร้อยละ)
0-30,000	30,000	7	0-40,000	40,000	7
30,001-60,000	30,000	10	40,001-90,000	50,000	10
60,001-100,000	40,000	13	90,001-150,000	60,000	15
100,001-150,000	50,000	17	150,001-220,000	70,000	20
150,001-200,000	50,000	22	220,001-300,000	80,000	25
200,001-270,000	70,000	28	300,001-400,000	100,000	30
270,001-350,000	80,000	35	400,001-550,000	150,000	35
350,001-450,000	100,000	40	550,001-750,000	200,000	40
450,001-600,000	150,000	45	750,001-1,000,000	250,000	45
600,001-800,000	200,000	50	1,000,001-2,000,000	1,000,000	50
800,001-1,000,000	200,000	55	2,000,000 บาทขึ้นไป		55
1,000,001-2,000,000	1,000,000	60			
2,000,000 บาทขึ้นไป		65			

ที่มา : กรมสรรพากร

3.4 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2532

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2532 (ตารางที่ 3.2) ซึ่งมีผลบังคับใช้สำหรับเงินได้สุทธิที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นไป รายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงโดยการลดจำนวนขั้นเงินได้สุทธิที่ใช้คำนวณภาษีจากเดิมเมื่อ พ.ศ. 2529 ที่มีจำนวนขั้นเงินได้สุทธิ 11 เหลือ 6 ขั้นเงินได้ โดยกำหนดช่วงเงินได้สุทธิสะสมของแต่ละขั้นเงินได้ให้กว้างขึ้น และปรับลดอัตราภาษีสูงสุดที่ใช้คำนวณภาษีจากร้อยละ 7 เหลือร้อยละ 5 และ สำหรับเงินได้สุทธิขั้นถัดไปจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10 และจะเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 10 ในทุกๆ ขั้นเงินได้สุทธิที่สูงขึ้น สำหรับอัตราภาษีสูงสุดที่ใช้ในการคำนวณภาษี คือ ร้อยละ 55

ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 มีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสูงสุดที่ใช้ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาลดจากร้อยละ 55 คงเหลือร้อยละ 50 ตามประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 37 มีผลสำหรับเงินได้ที่ได้รับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2534 เป็นต้นไป

ตารางที่ 3.2 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2532 (สำหรับเงินได้ พ.ศ. 2532 – 2534)

ช่วงเงินได้สุทธิ (บาท)	เงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของขั้น	อัตราภาษี (ร้อยละ)
0-50,000	50,000	5
50,001-200,000	150,000	10
200,001-500,000	300,000	20
500,001-1,000,000	500,000	30
1,000,001-2,000,000	1,000,000	40
2,000,000 ขึ้นไป		50 ¹

หมายเหตุ : ¹ แก้ไขจากร้อยละ 55 เป็น 50 ตามประกาศ รสช. ฉบับที่ 37 มีผลบังคับใช้สำหรับเงินได้ที่ได้รับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2534

ที่มา : กรมสรรพากร

3.5 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2535

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2535 ดังตารางที่ 3.3 ที่แสดงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 มีผลบังคับใช้สำหรับเงินได้ที่ได้รับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2535 เป็นต้นไป โดยมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2535 คือลดจำนวนขั้นเงินได้สุทธิจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 ให้เหลือเพียง 5 ขั้น ในแต่ละขั้นของเงินได้สุทธิมีจำนวนเงินได้สุทธิสะสมมากขึ้น และปรับปรุงอัตราภาษีสูงสุดที่ใช้คำนวณภาษีลดลงจากร้อยละ 50 เหลือร้อยละ 37

ทั้งนี้การปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ ลดความยุ่งยากซับซ้อนให้กับระบบภาษีและเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม

ตารางที่ 3.3 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2535 (ใช้สำหรับเงินได้ปี 2535 – 2541)

ช่วงเงินได้สุทธิ (บาท)	เงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของขั้น	อัตราภาษี (ร้อยละ)
0-100,000	100,000	5
100,001-500,000	400,000	10
500,001-1,000,000	500,000	20
1,000,001-4,000,000	3,000,000	30
4,000,000 ขึ้นไป		37

ที่มา : กรมสรรพากร

ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง พ.ศ.2535 แล้ว ประเทศไทยยังคงใช้โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2535 ในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาดังกล่าวต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2549) แต่เพื่อให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีความสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงใช้นโยบายการคลังด้านการบรรเทาภาระภาษีผ่านทาง การใช้มาตรการทางภาษีด้านต่างๆ เพื่อช่วยเหลือประชาชน โดยมุ่งหวังให้เกิดความเป็นธรรมและบรรเทาภาระภาษีให้กับผู้มีรายได้น้อย ซึ่งมาตรการทางภาษีที่รัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือด้านการคลัง

สำหรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือ การยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้สุทธิในจำนวนเงินได้เพื่อการเสียภาษีเงินได้ในปีต่าง ๆ ดังนี้

พ.ศ.2542

รัฐบาลประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 352) พ.ศ.2542 เพื่อการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้ และกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ รายละเอียดของพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ ให้ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินได้สุทธิจากการคำนวณภาษีเงินได้ตามมาตรา 48(1) สำหรับเงินได้ที่ได้รับตั้งแต่ 1 มกราคม 2542 เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 50,000 บาทแรก ไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี

พ.ศ. 2546

ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 412) พ.ศ.2545 ให้ยกเว้นภาษีเงินได้ตามส่วน 2 หมวด 3 ในลักษณะ 2 แห่งประมวลรัษฎากร สำหรับเงินได้สุทธิจากการคำนวณภาษีเงินได้ ตามมาตรา 48(1) แห่งประมวลรัษฎากร เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 80,000 บาทแรก สำหรับปีภาษีนั้น ซึ่งเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงการยกเว้นภาษีเงินได้ตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 352) พ.ศ.2542 ซึ่งได้กำหนดยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินได้สุทธิจากการคำนวณภาษีเงินได้มาตรา 48(1) แห่งประมวลรัษฎากร เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 50,000 บาทแรก สำหรับปีภาษี โดยยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินได้สุทธิจากการคำนวณภาษีเงินได้ เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 80,000 บาทแรก สำหรับปีภาษีเพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้และกระตุ้นระบบเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พ.ศ.2547

ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 430) พ.ศ.2548 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยเป็นการสมควรปรับปรุงการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับเงินได้สุทธิจากการคำนวณภาษีเงินได้ ตามมาตรา 48(1) แห่งประมวลรัษฎากร รัฐบาลออกมาตรการยกเว้นสำหรับเงินได้สุทธิจากการคำนวณภาษีเงินได้ตามมาตรา 48(1) โดยกำหนดให้เงินได้สุทธิเฉพาะส่วนที่ไม่เกินหนึ่งแสนบาทแรก สำหรับปีภาษีได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ เพื่อบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้มีเงินได้ และสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 3.4 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2542

ช่วงเงินได้สุทธิ (บาท)	เงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของชั้น	อัตราภาษี (ร้อยละ)
0-50,000	50,000	ยกเว้น
50,001-100,000	50,000	5 ¹
100,001-500,000	400,000	10
500,001-1,000,000	500,000	20
1,000,001-4,000,000	3,000,000	30
4,000,000 ขึ้นไป		37

หมายเหตุ : ¹ เงินได้สุทธิจากการคำนวณภาษีเงินได้ตามมาตรา 48 (1) สำหรับเงินได้ที่ได้รับตั้งแต่ 1 มกราคม 2542 ได้รับยกเว้นภาษีเฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 50,000 บาทแรก
ที่มา : กรมสรรพากร

ตารางที่ 3.5 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2546

ช่วงเงินได้สุทธิ (บาท)	เงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของชั้น	อัตราภาษี (ร้อยละ)
0-80,000	80,000	ยกเว้น
80,001-100,000	20,000	5 ¹
100,001-500,000	400,000	10
500,001-1,000,000	500,000	20
1,000,001-4,000,000	3,000,000	30
4,000,000 ขึ้นไป		37

หมายเหตุ : ¹ เงินได้สุทธิจากการคำนวณภาษีเงินได้ตามมาตรา 48 (1) สำหรับเงินได้ที่ได้รับตั้งแต่ 1 มกราคม 2546 ได้รับยกเว้นภาษีเฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 80,000 บาท
ที่มา : กรมสรรพากร

ตารางที่ 3.6 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2547

ช่วงเงินได้สุทธิ (บาท)	เงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของชั้น	อัตราภาษี (ร้อยละ)
0-100,000	100,000	ยกเว้น
100,001-500,000	400,000	10
500,001-1,000,000	500,000	20
1,000,001-4,000,000	3,000,000	30
4,000,000 ขึ้นไป		37

หมายเหตุ : ¹ เงินได้สุทธิจากการคำนวณภาษีเงินได้ตามมาตรา 48 (1) สำหรับเงินได้ที่ได้รับตั้งแต่ 1 มกราคม 2547 ได้รับยกเว้นภาษีเฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาท

ที่มา : กรมสรรพากร

3.6 การเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 - 2549

จากหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทยข้อ 3.2 เงินได้ที่จะต้องนำไปเสียภาษีอากรก่อนที่จะถูกประเมินภาษีเงินได้ กฎหมายจะยอมให้หักค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการที่จะก่อให้เกิดเงินได้ การหักค่าใช้จ่ายในการคำนวณเงินได้สุทธิเพื่อนำมาคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามประมวลรัษฎากรของไทยกำหนดวิธีการหักค่าใช้จ่ายไว้ 2 วิธี คือ

1. หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา วิธีนี้กฎหมายกำหนดอัตราค่าใช้จ่ายที่จะหักออกจากเงินได้พึงประเมินไว้เป็นจำนวนแน่นอนตายตัว คิดเป็นร้อยละของเงินได้พึงประเมินแต่ละประเภท เช่น ร้อยละ 40,70 หรือ 80 เป็นต้น

2. หักค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงตามความจำเป็นและสมควร วิธีนี้เป็นการหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควรตามที่ได้จ่ายไปจริงในการหารายได้ โดยกฎหมายกำหนดเงื่อนไขไว้ว่า รายจ่ายใดหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ และรายจ่ายใดหักเป็นค่าใช้จ่ายไม่ได้ ซึ่งรายจ่ายที่สามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ รายจ่ายนั้นๆ ต้องเกี่ยวข้องโดยตรงกับการหารายได้ และเป็นกรณีจำเป็นที่จะต้องมียายจ่ายนั้นๆ ทั้งรายจ่ายนั้นจะต้องมีจำนวนที่สมควรด้วย

3.6.1 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2529

ตามโครงสร้างบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2529 กฎหมายกำหนดให้

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และ 2 หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 30 แต่ต้องไม่เกิน 40,000 บาท

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 3 เฉพาะที่เป็นค่าแห่งลิขสิทธิ์ กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 20 แต่ต้องไม่เกิน 20,000 บาท

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 กฎหมายไม่ยอมให้หักค่าใช้จ่ายใดๆ

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 6 7 และ 8 กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร หรือหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา วิธีใดวิธีหนึ่ง

3.6.2 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2532

การปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2532 มีการปรับปรุงอัตราหักหักค่าใช้จ่าย แบ่งออกได้เป็น 2 ช่วง คือ

ระหว่าง พ.ศ. 2532 – 2533

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และ 2 กฎหมายกำหนดให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 30 แต่รวมกันแล้วต้องไม่เกิน 50,000 บาท

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 3 – 8 ใช้อัตราเดียวกับโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2529

พ.ศ.2534

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และ 2 กฎหมายกำหนดให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40 แต่รวมกันแล้วต้องไม่เกิน 60,000 บาท

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 3 เฉพาะที่เป็นค่าแห่งลิขสิทธิ์ กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40 แต่ต้องไม่เกิน 60,000 บาท

3.6.3 โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2535 – 2549

โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2535 กำหนดค่าใช้จ่ายที่จะนำมาหักจากเงินได้พึงประเมินแต่ละประเภท กฎหมายกำหนดให้หักได้ดังนี้

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และ 2 กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40 แต่รวมกันต้องไม่เกิน 60,000 บาท

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 3 เฉพาะที่เป็นค่าแห่งลิขสิทธิ์ กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาได้ร้อยละ 40 แต่ต้องไม่เกิน 60,000 บาท

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 4 กฎหมายไม่ยอมให้หักค่าใช้จ่ายใดๆ

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 5 กฎหมายยอมให้เลือกหักค่าใช้จ่ายได้โดยจะเลือกหักเป็นการเหมาหรือหักตามที่จ่ายจริงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 6 กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร หรือหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา วิธีใดวิธีหนึ่ง

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 7 กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร หรือหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา วิธีใดวิธีหนึ่ง

เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8 กฎหมายยอมให้หักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร หรือหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา วิธีใดวิธีหนึ่ง

ทั้งนี้ เนื่องจากเงินได้พึงประเมินแต่ละประเภท มีค่าใช้จ่ายมากน้อยต่างกันทั้งนั้น ถ้ากำหนดค่าใช้จ่ายให้หักเป็นการเหมาตามตัวทุกประเภทแล้ว ย่อมไม่เป็นธรรม สมควรยอมให้หักค่าใช้จ่ายสำหรับเงินได้พึงประเมินบางประเภทตามความจำเป็นได้

3.7 การเปลี่ยนแปลงค่าลดหย่อนตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2529 – 2549

จากหลักเกณฑ์ในการคำนวณเงินได้สุทธิเพื่อนำไปคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เมื่อนำเงินได้พึงประเมินหักด้วยค่าใช้จ่ายสำหรับเงินได้แต่ละประเภทแล้ว ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 47 เงินได้ส่วนที่เหลือกฎหมายยังกำหนดให้สามารถหักค่าลดหย่อนจากรายจ่ายต่างๆ ได้อีก ค่าลดหย่อนเป็นจำนวนเงินที่กฎหมายกำหนดไว้แยกได้หลายกรณี ขอมให้หักเพิ่มเติมจากค่าใช้จ่าย เพื่อผ่อนปรนภาระภาษี ตามสภาพและฐานะของผู้มีเงินได้ อีก เช่น ค่าเบี้ยประกันชีวิต เงินสมทบที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อบ้านอยู่อาศัย เงินสมทบที่จ่ายเข้ากองทุน ประกันสังคม เงินบริจาคเพื่อสาธารณกุศล ฯลฯ

ค่าลดหย่อนโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปีต่างๆ มีการแก้ไขปรับปรุง หรือเพิ่มเติมประเภทของรายการที่สามารถนำมาหักค่าลดหย่อนเพื่อให้สอดคล้องกับการปรับปรุง โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละครั้ง เช่นค่าลดหย่อนกรณีบิดามารดา ในอดีตไม่สามารถหักลดหย่อนได้ แต่ปัจจุบันมีการแบ่งเบาภาระภาษีโดยสามารถนำค่าเลี้ยงดูบิดามารดา มาหักลดหย่อนได้ ดังที่แสดงในตารางที่ 3.4 และตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.7 ค่าลดหย่อนที่ใช้ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 - 2534
(เจษฎา ชัยชนะศักดิ์, 2540 : 66)

ค่าลดหย่อน	2529	2532	2534
1. ลดหย่อนส่วนบุคคล			
1.1 ผู้มีเงินได้	13,000	15,000	20,000
1.2 สามีนหรือภริยา	13,000	15,000	20,000
1.3 บุตร	6,000	7,000	10,000
2. กองมรดก	13,000	15,000	20,000
3. ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคล ไม่เกิน	26,000	30,000	40,000
4 เบี้ยประกันชีวิต ตามที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน	7,000	7,000	10,000
5 เงินปันผลจดทะเบียน	หักลดหย่อนไม่ได้ แต่สามารถเครดิต ภาษีร้อยละ 30 ของเงินปันผล	หักลดหย่อนไม่ได้ แต่สามารถเครดิต ภาษีร้อยละ 30 ของเงินปันผล	หักลดหย่อนไม่ได้ แต่สามารถเครดิต ภาษี 3 ใน 7 ส่วน ของเงินปันผล
กองทุนรวมหรือสถาบันการเงิน ที่มีกฎหมายโดยเฉพาะจัดตั้งขึ้น	หักลดหย่อนได้ไม่เกิน 10,000 สำหรับ ส่วนที่เกิน 10,000 หักได้อีก 30% แต่ไม่เกิน 400,000	หักลดหย่อนได้ไม่เกิน 10,000 สำหรับ ส่วนที่เกิน 10,000 หักได้อีก 30% แต่ไม่เกิน 400,000	หักลดหย่อนได้ไม่เกิน 10,000 สำหรับ ส่วนที่เกิน 10,000 หักได้อีก 30% แต่ไม่เกิน 400,000
6 เงินบริจาค	เท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10% ของเงิน ได้หลังจากหัก ค่าใช้จ่ายและค่า ลดหย่อนอื่นแล้ว	เท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10% ของเงิน ได้หลังจากหัก ค่าใช้จ่ายและค่า ลดหย่อนอื่นแล้ว	เท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10% ของเงิน ได้หลังจากหัก ค่าใช้จ่ายและค่า ลดหย่อนอื่นแล้ว
7 บุตรที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษา	คนละ 2,000 บาท	คนละ 2,000 บาท	คนละ 2,000 บาท
8 เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	ไม่เกิน 7,000 บาท	ไม่เกิน 7,000 บาท	ไม่เกิน 10,000 บาท

ตารางที่ 3.7 (ต่อ)

ค่าลดหย่อน	2529	2532	2534
9. ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อซื้อเช่าซื้อ หรือสร้างอาคารที่อยู่อาศัย	ไม่เกิน 7,000 บาท	ไม่เกิน 7,000 บาท	ไม่เกิน 10,000 บาท
10. เงินสมทบที่จ่ายเข้ากองทุน ประกันสังคม	ตามที่จ่ายจริง	ตามที่จ่ายจริง	ตามที่จ่ายจริง
11. เงินบริจาคให้แก่การกุศล สาธารณะ	ตามที่จ่ายจริงแต่ไม่ เกิน 10% ของเงิน ได้หลังจากหัก ค่าใช้จ่ายและค่า ลดหย่อนต่างๆ ข้างต้นแล้ว	ตามที่จ่ายจริงแต่ไม่ เกิน 10% ของเงิน ได้หลังจากหัก ค่าใช้จ่ายและค่า ลดหย่อนต่างๆ ข้างต้นแล้ว	ตามที่จ่ายจริงแต่ไม่ เกิน 10% ของเงิน ได้หลังจากหัก ค่าใช้จ่ายและค่า ลดหย่อนต่างๆ ข้างต้นแล้ว

ตารางที่ 3.8 ค่าลดหย่อนที่คำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี พ.ศ.2535 - 2549

ค่าลดหย่อน	2535 - 2549
1. ค่าลดหย่อนส่วนบุคคล	
1.1 ผู้มีเงินได้	30,000
1.2 สามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้	30,000
1.3 บุตรชอบด้วยกฎหมายหรือบุตรบุญธรรม	
- เกิดก่อนหรือใน พ.ศ.2522	15,000
- เกิดหลัง พ.ศ.2522	15,000
2. กองมรดก	30,000
3. ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือ คณะบุคคลไม่เกิน	คนละ 30,000 แต่รวมกันต้องไม่เกิน 60,000
1.4 เบี้ยประกันชีวิต	ส่วนแรกหักได้ 10,000 บาท ส่วนที่เกิน 10,000 บาท หักได้ไม่เกินเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่าย แต่ไม่เกิน 40,000 บาท
1.5 เงินปันผลที่จ่ายจากบริษัท หรือ ห้างหุ้นส่วนที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย	หักลดหย่อนไม่ได้ แต่สามารถนำมาเครดิตภาษีได้ในกรณีที่มีการหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้เกิน
1.6 บุตรที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษา	คนละ 2,000 บาท
1.7 เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ	ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10,000 บาท
1.8 ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อซื้อ เช่าซื้อ หรือสร้างอาคารที่อยู่อาศัย	ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 50,000 บาท
1.9 เงินสมทบที่จ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม	ตามจำนวนที่จ่ายจริง
1.10 ค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา	คนละ 30,000 บาท
1.11 เงินสนับสนุนเพื่อการศึกษา	2 เท่าของจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินที่เหลือหลังจากหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนอื่น ๆ
4. เงินบริจาค	ตามที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10% ของเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนต่างๆ ข้างต้นแล้ว

ที่มา : ประมวลรัษฎากร กรมสรรพากร

3.8 การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยในปัจจุบัน

สำหรับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยในปัจจุบันจะเห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา รายได้จากภาษีทางอ้อมมีความสำคัญมากกว่าภาษีทางตรง ดังตารางที่ 1.2 ที่แสดงไว้ในบทที่ 1 ฉะนั้น รายได้จากการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีใช้ภาษีที่เป็นรายได้หลัก ซึ่งเหตุผลบางประการที่ทำให้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีใช้ภาษีหลักคือ รายได้ต่อหัวของประชากรของประเทศไทยในปัจจุบันยังอยู่ในระดับต่ำ ทำให้การจัดเก็บภาษีไม่สามารถทำรายได้มาก ๆ ได้ ซึ่งรายได้ต่อหัวของประชากรส่วนใหญ่ใกล้เคียงกับความจำเป็นเบื้องต้นในการครองชีพ และไม่สูงกว่าค่าลดหย่อนส่วนตัวที่กฎหมายกำหนด เห็นได้จากจำนวนรายผู้เสียภาษีที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2542 – 2547 ที่แสดงจำนวนผู้เสียภาษี ทั้งประเทศมีประมาณ 6 ล้านคน และจำนวนผู้ที่มีเงินได้สูงมีเพียงร้อยละ 1 ของจำนวนผู้เสียภาษีทั้งประเทศ นอกจากนี้สังคมประเทศไทยยังมีภาคเศรษฐกิจที่ไม่ใช้เงิน เช่น การปลูกข้าว การเลี้ยงสัตว์เพื่อการบริโภคในครัวเรือน และการทอผ้าใช้เอง หรือผู้ที่อยู่ในกลุ่มที่ทำเศรษฐกิจนอกระบบอยู่อีกมาก เช่น หว่ยใต้ดิน การพนันต่างๆ ซึ่งมีคนจำนวนมากไม่น้อยหาเลี้ยงชีพด้วยกิจการเหล่านี้ซึ่งรัฐบาลไม่สามารถเข้าไปจัดเก็บภาษีกับคนกลุ่มนี้ได้ สิ่งสำคัญที่สุดคือผู้เสียภาษีอากรยังขาดความสำนึกที่เหมาะสมเกี่ยวกับหน้าที่ในการเสียภาษี เนื่องจากระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยเป็นภาษีที่ใช้การประเมินตนเอง (Self Assessment) โดยผู้เสียภาษีมียหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อแสดงแหล่งที่มาของเงินได้ จำนวนเงินได้ และจำนวนภาษีที่ต้องเสีย หากประชาชนยังมีจิตสำนึกไม่เพียงพอและไม่มาขึ้นแบบแสดงรายการให้ครบถ้วน ก็เป็นการยากที่เจ้าหน้าที่จะติดตามได้

3.9 สถานะเงินเฟ้อในประเทศไทย

จากตารางที่ 3.6 แสดงอัตราเงินเฟ้อในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2529 – 2549 พบว่าแนวโน้มภาวะเงินเฟ้อของประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2529 – 2531 เป็นภาวะเงินเฟ้ออย่างอ่อนอยู่ในช่วงร้อยละ 1.9 - 3.8 จึงช่วยกระตุ้นให้ระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวอัตราเงินเฟ้อ ต่อมาในปี พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา มีการลงทุนในโครงการต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้ความต้องการสินค้าและบริการของประชาชนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วไม่ทันต่อความต้องการของประชาชน จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดเงินเฟ้อสูงขึ้นเรื่อยๆ ในปี พ.ศ. 2537 และ 2538 อัตราเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 5.1 และร้อยละ 5.8 ตามลำดับ และอัตราเงินเฟ้อได้ขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ถึงร้อยละ 5.6 ในปี พ.ศ.2540 มากถึงร้อยละ 8.1 ในปี พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยเกิดวิกฤติ เศรษฐกิจ

หลังจากวิกฤติเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. 2542 – 2546 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศชะลอตัวลงและการลงทุนในโครงการต่างๆของภาคเอกชนลดลง เมื่อเทียบกับช่วงก่อนวิกฤติเศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2540 แม้ว่าการบริโภคภาคยังขยายตัวได้ประมาณร้อยละ 5 ดังนั้นเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นจึงเป็นเงินเฟ้ออย่างอ่อน อยู่ระหว่างร้อยละ 0.2- 1.8 รัฐบาลจึงได้ดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อกระตุ้นระบบเศรษฐกิจให้ฟื้นตัว เช่นการประกาศลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 10 คงเหลือร้อยละ 7 ตั้งแต่วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2543 หรือการลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลในลักษณะต่าง ๆ เช่น การปรับลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับผู้ประกอบการขนาดย่อม (SMEs) โดยจัดเก็บภาษีในลักษณะขั้นค่าไรสุทธิ เป็นต้น ส่งผลให้เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว ประชาชนเริ่มจับจ่ายใช้สอยมีความต้องการสินค้าและบริการมากขึ้น อัตราเงินเฟ้อเริ่มปรับตัวสูงขึ้นเป็นร้อยละ 2.8 ในปี 2547 และร้อยละ 4.5 ในปี 2548

ถึงแม้ว่าภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ดำเนินการจัดเก็บมาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน และถึงแม้ว่าจะมิใช่ภาษีที่เป็นภาษีหลักในการทำรายได้ แต่ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นภาษีที่มีความสำคัญ รัฐบาลสามารถใช้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายด้านการคลังให้กับรัฐบาล เช่น การกำหนดมาตรการภาษีในส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ดำเนินมาโดยตลอด ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและก่อให้เกิดการจับจ่ายใช้สอยในขณะที่เศรษฐกิจกำลังชะลอตัว แต่เนื่องจากในปัจจุบันขณะที่เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป แต่โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่มีการเปลี่ยนแปลงนับตั้งแต่มีการประกาศใช้ในปี พ.ศ.2535 แต่รัฐบาลพยายามใช้มาตรการภาษีเพื่อช่วยลดผลกระทบด้านภาระภาษีให้กับประชาชน เช่น การยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้สุทธิบางส่วน ซึ่งประชาชนทุกคนได้ประโยชน์เท่ากัน และกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจ แต่สำหรับผลกระทบในด้านความเป็นธรรมของการกระจายรายได้ ผู้ศึกษาจะได้ทำการศึกษาต่อไปในบทที่ 4

ตารางที่ 3.9 อัตราเงินเฟ้อระหว่าง พ.ศ. 2529 – 2549

ปี	อัตราเงินเฟ้อ
2528	2.4
2529	1.9
2530	2.5
2531	3.8
2532	5.4
2533	6.0
2534	5.7
2535	4.2
2536	3.3
2537	5.0
2538	5.7
2539	5.9
2540	5.6
2541	8.1
2542	0.2
2543	1.7
2544	1.6
2545	0.6
2546	1.8
2547	2.8
2548	4.5
2549	4.7

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและการใช้มาตรการทางภาษีแต่ละครั้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจ บรรเทาภาระภาษีให้กับประชาชน และกระตุ้นให้เกิดการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งในบทนี้จะเป็นการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในแต่ละโครงสร้าง ว่ามีความสอดคล้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และการเปลี่ยนโครงสร้างบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสามารถช่วยบรรเทาภาระภาษีที่เกิดจากเงินเพื่อได้หรือไม่

การวิเคราะห์ภาระภาษีที่เกิดจากการเปลี่ยนโครงสร้างบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะวิเคราะห์จากการคำนวณหาภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้าง และการวิเคราะห์ภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเมื่อเกิดเงินเพื่อจะวิเคราะห์จากการคำนวณหาอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเมื่อเกิดเงินเพื่อ

วิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ในบทนี้จะทำการวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วน 2 อัตราส่วน โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การเปรียบเทียบผลของภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้าง เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของภาระภาษีเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
2. การเปรียบเทียบผลกระทบของเงินเพื่อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อศึกษาถึงกลุ่มผู้มีเงินได้ที่มีการภาษีเพิ่มขึ้นมากที่สุดเมื่อเกิดเงินเพื่อ

การคำนวณอัตราส่วนในการศึกษาครั้งนี้ใช้เงินได้สุทธิในการคำนวณภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เนื่องจากเงินได้สุทธิเป็นจำนวนเงินตัดผลกระทบด้านความแตกต่างทางสถานภาพของแต่ละบุคคลแล้วจากการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนต่างๆ ในการวิเคราะห์จะกำหนดเงินได้สุทธิ

ขึ้นมาหนึ่งชุดแล้วใช้อัตราเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นจริงในพ.ศ.นั้นในการคำนวณเงินได้สุทธิที่เพิ่มขึ้น โดยกำหนดให้เงินได้สุทธิในแต่ละพ.ศ.เพิ่มขึ้นเท่ากับอัตราเงินเฟ้อ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงผลที่เกิดขึ้นกับภาระภาษีจากการมีเงินได้สุทธิที่เพิ่มขึ้นเมื่อเกิดเงินเฟ้อ เนื่องจากเงินเฟ้อทำให้รายได้ที่เป็นตัวเงินของผู้มีเงินได้เพิ่มขึ้น จึงมีภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ต้องชำระเป็นจำนวนที่สูงขึ้น

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเงินได้สุทธิในการศึกษาครั้งนี้จะแบ่งกลุ่มเงินได้สุทธิเป็น 5 ระดับ ได้แก่

กลุ่มผู้มีรายได้น้อย (Low income) คือ ระดับเงินได้สุทธิตั้งแต่ 0 – 250,000 บาท

กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง (ระดับล่าง) (Lower middle income) คือ ระดับเงินได้สุทธิ 250,001 – 500,000 บาท

กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง (ระดับกลาง) (Middle middle income) คือ ระดับเงินได้สุทธิ 500,001 – 750,000 บาท

กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง (ระดับบน) (Upper middle income) คือ ระดับเงินได้สุทธิ 750,001 – 1,000,000 บาท

กลุ่มผู้มีรายได้สูง (High income) คือ ระดับเงินได้สุทธิตั้งแต่ 1,000,000 บาทขึ้นไป การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาระภาษีที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้าง และภาระภาษีที่เกิดจากเงินเฟ้อ โดยจะเริ่มต้นจากการคำนวณภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิโดยไม่นำเงินเฟ้อมาคำนวณ หลังจากนั้นจึงปรับเงินได้สุทธิโดยกำหนดให้เพิ่มขึ้นตามเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นจริง แล้วจึงคำนวณหาภาระภาษี

อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ

1. ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ

$$= \frac{\text{(ภาษีที่ต้องชำระ * 100)}}{\text{เงินได้สุทธิ}}$$

2. อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเมื่อเกิดเงินเฟ้อ

$$= \frac{\text{(ภาษีที่ต้องชำระในปีปัจจุบัน - ภาษีที่ต้องชำระในปีก่อน)} * 100}{\text{ภาษีที่ต้องชำระในปีก่อน}}$$

ผลการเปรียบเทียบภาวะภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และผลกระทบของ ภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ระหว่าง พ.ศ. 2529 – 2548

ผลการศึกษาในส่วนนี้เป็นการศึกษาภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาภายหลังจากมีการ
ปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาวะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่เกิดจาก
การเกิดภาวะเงินเฟ้อ โดยใช้ภาวะภาษีต่อเงินได้สุทธิแสดงถึงภาวะภาษีที่ผู้มีเงินได้ต้องรับภาวะ

4.1 ภาวะภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2529 (มีผลบังคับใช้ใน พ.ศ. 2529 – 2531)

ในการศึกษาครั้งนี้จะเริ่มต้นศึกษาจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
พ.ศ. 2529 สำหรับการคำนวณหาภาวะภาษีและเปรียบเทียบผลของภาวะภาษีที่เกิดจากการปรับปรุง
โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในครั้งถัดไป จากตารางแสดงภาวะภาษีต่อเงินได้สุทธิ
ตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2529 ดังตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้มีเงินได้จะมีภาวะ
ภาษีสูงขึ้นเมื่อมีเงินได้สุทธิสูงขึ้น โดยพิจารณาจากภาวะภาษีต่อเงินได้สุทธิที่สูงขึ้นตามระดับ
เงินได้สุทธิที่สูงขึ้น และเมื่อเกิดเงินเฟ้อทำให้ผู้มีเงินได้มีภาวะภาษีเพิ่มขึ้นทุกระดับเงินได้ จากภาวะ
ภาษีต่อเงินได้สุทธิที่เพิ่มขึ้น ดังตัวอย่าง

กลุ่มผู้มีเงินได้น้อยที่ระดับเงินได้สุทธิ 100,000 บาท มีภาวะภาษีต่อเงินได้สุทธิตาม
โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 ร้อยละ 9.30 แต่เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อร้อยละ
1.9 ใน พ.ศ. 2529 มีภาวะภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 9.41 เมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 2.5
ใน พ.ศ. 2530 ภาวะภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 9.54 และ ในพ.ศ. 2531 เกิดเงินเฟ้อร้อย
ละ 3.8 ภาวะภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 9.74

กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางทั้ง 3 ระดับ เช่น ที่ระดับเงินได้สุทธิ 700,000 บาท มีภาวะภาษี
ต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 ร้อยละ 27.61 เมื่อเกิดเงิน
เฟ้อร้อยละ 1.9 ใน พ.ศ. 2529 มีภาวะภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 27.85 พ.ศ. 2530
เกิดเงินเฟ้อร้อยละ 2.5 ภาวะภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 28.14 และใน พ.ศ. 2531 เกิด
เงินเฟ้อร้อยละ 3.8 ภาวะภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 28.63

ผู้มีรายได้สูงที่ระดับเงินได้สุทธิ 1,000,000 บาท มีภาวะภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้าง
อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 ร้อยละ 32.58 เมื่อเกิดเงินเฟ้อ พ.ศ. 2529 ร้อยละ 1.9 มี
ภาวะภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 32.90 พ.ศ. 2530 เกิดเงินเฟ้อร้อยละ 2.5 ภาวะภาษีต่อ
เงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 33.32 และในพ.ศ. 2531 เกิดเงินเฟ้อร้อยละ 3.8 ภาวะภาษีต่อเงินได้
สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 33.93

กลุ่มผู้มีรายได้สูงที่มีเงินได้สุทธิในระดับ 2,000,000 บาท มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 ร้อยละ 41.29 แต่เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 1.9 ใน พ.ศ. 2529 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 41.55 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 2.5 ใน พ.ศ. 2530 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 41.87 และในพ.ศ. 2531 เกิดเงินเพื่อร้อยละ 3.8 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 42.35

ตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2529 ภาระภาษีของผู้มีเงินได้จะเพิ่มขึ้นเมื่อระดับเงินได้สุทธิสูงขึ้น และเมื่อเกิดภาวะเงินเพื่อผู้มีเงินได้จะต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นและเพิ่มขึ้นตามระดับเงินได้สุทธิที่สูงขึ้น

4.2. ภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2532 (มีผลใช้บังคับใน พ.ศ. 2532 – 2533)

จากตารางที่ 4.2 แสดงภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิของผู้มีเงินได้ตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2532 ซึ่งมีการปรับลดอัตราภาษีต่ำสุดลงเหลือร้อยละ 5 และขยายช่วงเงินได้สุทธิของแต่ละขั้นเงินได้ให้กว้างขึ้น ผลที่เกิดจากการปรับโครงสร้างทำให้ผู้มีเงินได้มีภาระภาษีลดลง เมื่อพิจารณาจากภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิลดลงเมื่อเทียบกับโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 และภาระภาษีจะเพิ่มขึ้นตามระดับเงินได้สุทธิที่สูงขึ้น จากภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิที่สูงขึ้นเมื่อระดับเงินได้สุทธิสูงขึ้น เมื่อเกิดเงินเพื่อผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นทุกระดับเงินได้ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับโครงสร้าง พ.ศ. 2529 แล้วผู้มีเงินได้ยังคงมีภาระภาษีต่ำกว่า โดยพิจารณาจากภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้าง พ.ศ. 2532 ที่อยู่ในระดับต่ำกว่า อย่างไรก็ตาม อัตราเงินเพื่อที่เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2532 – 2534 เป็นเงินเพื่อในระดับที่สูงกว่าช่วง พ.ศ. 2529 – 2531 จึงทำให้อัตราการเพิ่มขึ้นของภาระภาษีสูงกว่าช่วง พ.ศ. 2529 – 2531 เช่น

กลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่ระดับเงินได้สุทธิ 100,000 บาท มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2532 ร้อยละ 7.50 ลดลงจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 9.30 แต่เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 5.4 ใน พ.ศ. 2532 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 7.63 และใน พ.ศ. 2533 เกิดเงินเพื่อร้อยละ 6.0 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 7.76

กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางทั้ง 3 ระดับ เช่นที่ระดับเงินได้สุทธิ 700,000 บาท มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 ร้อยละ 19.64 ลดลงจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 27.61 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 5.4 ใน พ.ศ. 2532 ทำให้ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิของผู้มีเงินได้เพิ่มขึ้นเป็น

ร้อยละ 20.17 และใน พ.ศ. 2533 เกิดเงินเพื่อร้อยละ 6.0 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20.73

กลุ่มผู้มีรายได้อันกลางระดับกลางที่ระดับเงินได้สุทธิ 1,000,000 บาท มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2532 ร้อยละ 22.75 ลดลงจาก พ.ศ. 2529 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 32.58 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 5.4 ร้อยละ 6 และร้อยละ 5.7 ใน พ.ศ. 2532 และ พ.ศ.2533 ทำให้ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 23.63 ร้อยละ 24.56 ตามลำดับ

สำหรับกลุ่มผู้มีรายได้สูงที่ระดับเงินได้สุทธิ 4,000,000 บาท มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2532 ร้อยละ 43.19 ลดลงจาก พ.ศ. 2529 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 48.15 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 5.4 และร้อยละ 6.0 ใน พ.ศ. 2532 และ พ.ศ.2533 ทำให้ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 43.79 และร้อยละ 44.43 ตามลำดับ

จากการปรับโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 ภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาลดลง และภาระภาษีจะเพิ่มขึ้นเมื่อมีเงินได้สุทธิสูงขึ้น การปรับโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แต่เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีจะเพิ่มขึ้น การปรับโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสามารถช่วยบรรเทาภาระภาษีได้แต่ไม่สามารถขจัดการะภาษีเนื่องจากเงินเฟ้อให้กับผู้มีเงินได้ได้ทั้งหมด

4.3. ภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2532 (มีผลบังคับใช้ใน

พ.ศ. 2534)

จากตารางที่ 4.2 แสดงภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 ซึ่งมีการปรับปรุงโครงสร้างโดยการลดอัตราภาษีสูงสุดของที่ใช้คำนวณภาษีจากร้อยละ 55 เป็นร้อยละ 50 ใช้สำหรับได้สุทธิ 2,000,000 บาทขึ้นไป ใน พ.ศ. 2534 มีผลทำให้กลุ่มผู้มีเงินได้สูงที่มีเงินได้สุทธิตั้งแต่ 3,000,000 บาทขึ้นไป จะมีภาระภาษีลดลงเมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2532 – 2533 โดยพิจารณาจากภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532

กลุ่มผู้มีรายได้สูง เช่น ระดับเงินได้สุทธิ 4,000,000 บาท ใน พ.ศ.2534 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 5.7 จะมีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 42.11 ลดลงจาก พ.ศ. 2532 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ ร้อยละ 43.19

เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย เช่น ระดับเงินได้สุทธิ 100,000 บาท ใน พ.ศ.2534 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 5.7 จะมีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 7.88 เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ.2532 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 ร้อยละ 7.50 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 5.4 และร้อยละ 6.0 ใน พ.ศ. 2532 และ พ.ศ. 2533 จะมีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 7.63 และร้อยละ 7.76 ตามลำดับ

กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางทั้ง 3 ระดับ เช่นระดับเงินได้สุทธิ 700,000 บาท ใน พ.ศ.2534 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 5.7 มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 25.39 ลดลงจาก พ.ศ. 2532 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 ร้อยละ 22.75 และเมื่อเกิดเงินเพื่อ ร้อยละ 5.4 และร้อยละ 6.0 ใน พ.ศ. 2532 และ พ.ศ. 2533 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 23.3 และร้อยละ 24.56 ตามลำดับ

การปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยการลดอัตราภาษีสูงสุดที่ใช้คำนวณจากร้อยละ 55 เป็นร้อยละ 50 สามารถบรรเทาภาระภาษีของผู้มีเงินได้สูงได้เมื่อเกิดเงินเพื่อ ในขณะที่ผู้มีเงินได้น้อยและปานกลางทั้ง 3 ระดับ ยังคงมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเมื่อเกิดเงินเพื่อทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการกระจายภาระภาษี เนื่องจากการกระจายภาระภาษีจะกระจุกตัวที่ผู้มีเงินได้สูง ซึ่งตามหลักความสามารถในการเสียภาษีและนโยบายการกระจายรายได้โดยการจัดเก็บภาษีในอัตราก้าวหน้ามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้มีเงินได้น้อยรับภาระภาษีต่ำกว่าผู้มีเงินได้สูง ฉะนั้นการปรับลดอัตราภาษีสูงสุด จึงเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้กับเฉพาะกลุ่มคนที่มีรายได้น้อย ในขณะที่ผู้มีรายได้น้อยและปานกลางยังคงมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเมื่อเกิดเงินเพื่อ ซึ่งไม่สอดคล้องกับนโยบายด้านความเป็นธรรมในการกระจายภาระภาษี

4.4. ภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2535 (มีผลบังคับใช้ใน

พ.ศ. 2535 – 2548)

โครงสร้างบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2535 ประเทศไทยใช้โครงสร้างดังกล่าวในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะแบ่งการวิเคราะห์ภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 ออกเป็น 3 ช่วง ตามระยะเวลาการใช้นโยบายการคลังผ่านทางภาษีมาตรการทางภาษีดังกล่าวแล้วในบทที่ 3 คือ

4.4.1. ช่วงระหว่าง พ.ศ. 2535 – 2541

จากตารางที่ 4.3 แสดงภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 หลังจากมีการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยการลด

จำนวนชั้นเงินได้สุทธิเหลือ 5 ชั้น และปรับอัตราภาษีสูงสุดจากร้อยละ 50 เหลือร้อยละ 37 สำหรับสำหรับเงินได้สุทธิ 4,000,000 บาทขึ้นไป มีผลทำให้ภาระภาษีของผู้มีเงินได้ลดลงทุกระดับเงินได้ โดยพิจารณาจากภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 ลดลงจากภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 ทุกระดับเงินได้สุทธิ และเมื่อเกิดเงินเพื่อภาระภาษีของผู้มีเงินได้จะเพิ่มขึ้นทุกระดับเงินได้ ถึงแม้ว่าอัตราเงินได้ในช่วง พ.ศ. 2535 – 2541 อยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงคือ ระหว่างร้อยละ 3.3–8.1 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้าง พ.ศ. 2532 แล้วพบว่าผู้มีเงินได้มีภาระภาษีต่ำกว่าทุกระดับเงินได้

กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ เช่น ระดับเงินได้สุทธิ 100,000 บาท มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 ร้อยละ 5.0 ลดลงจาก พ.ศ. 2532 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 7.5 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 4.2 ร้อยละ 5.0 ร้อยละ 5.9 และร้อยละ 8.1 ใน พ.ศ. 2535 2537 2539 และ 2541 มีผลทำให้ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิของผู้มีเงินได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5.20 ร้อยละ 5.58 ร้อยละ 6.05 และร้อยละ 6.54 ตามลำดับ

กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางปานกลางระดับกลาง ที่ระดับเงินได้สุทธิ 700,000 บาท มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 ร้อยละ 12.14 ลดลงจาก พ.ศ. 2532 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 19.64 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 4.2 ร้อยละ 5.0 ร้อยละ 5.9 และร้อยละ 8.1 ใน พ.ศ. 2535 2537 2539 และ 2541 มีผลทำให้ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิของผู้มีเงินได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 12.46 ร้อยละ 13.05 ร้อยละ 13.79 และร้อยละ 14.67 ตามลำดับ

กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางระดับสูง ที่ระดับเงินได้สุทธิ 1,000,000 บาท มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 ร้อยละ 14.50 ลดลงจาก พ.ศ. 2532 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 22.75 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 4.2 ใน พ.ศ. 2535 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.12 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 16.29 ร้อยละ 17.75 และร้อยละ 19.27 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 5.0 ร้อยละ 5.9 และร้อยละ 8.1 ใน พ.ศ. 2537 2539 และ พ.ศ. 2541 ตามลำดับ

สำหรับกลุ่มผู้มีรายได้สูง ที่ระดับเงินได้สุทธิ 4,000,000 บาท มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 ร้อยละ 26.13 ลดลงจาก พ.ศ. 2532 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างร้อยละ 43.19 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 4.2 ใน พ.ศ. 2535 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 26.56 และเมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 5.0 ร้อยละ 5.9 และร้อยละ 8.1 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 27.38 ร้อยละ 28.40 ร้อยละ 29.47 ใน พ.ศ. 2537 2539 และ 2541 ตามลำดับ

จากการปรับโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2535 ทำให้ผู้มีเงินได้ทุกกลุ่มรายได้ได้รับประโยชน์จากการปรับโครงสร้าง เนื่องจากการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2535 มีสามารถบรรเทาภาระภาษีให้กับผู้มีเงินได้ในทุกกลุ่มรายได้ โดยเฉพาะผู้มีเงินได้สูง เนื่องจากภาระภาษีของผู้มีเงินได้สูงจะลดลงในสัดส่วนที่มากกว่าผู้มีเงินได้น้อยและปานกลางทั้ง 3 ระดับ

ตามวัตถุประสงค์ของการปรับโครงสร้างบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ต้องการช่วยบรรเทาภาระภาษีให้ผู้เงินได้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ แต่เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อทำให้ผู้มีเงินได้ยังคงต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อ

4.4.2. ช่วงระหว่าง พ.ศ.2542-2545

จากตารางที่ 4.4 แสดงภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2542 การประกาศใช้มาตรการทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยให้ยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้สุทธิ 50,000 บาทแรกไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี ผลจากมาตรการดังกล่าวทำให้ผู้มีเงินได้รับภาระภาษีลดลงเมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2535 ทุกระดับเงินได้ โดยพิจารณาจากภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2542 ต่ำกว่าภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 โดยเฉพาะผู้มีเงินได้น้อยที่มีเงินได้สุทธิตั้งแต่ 0 – 50,000 บาท จะเป็นกลุ่มเงินได้ที่ไม่มีภาระภาษี แต่เมื่อเงินได้สุทธิสูงขึ้นภาระภาษีจะเพิ่มขึ้นตามระดับเงินได้ สำหรับกลุ่มผู้มีเงินได้สูง ที่มีเงินได้สุทธิ 5,000,000 บาทขึ้นไปจะมีภาระภาษีลดลงไม่มากนัก เมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2535 เมื่อเกิดเงินเฟ้อทำให้ภาระภาษีของผู้มีเงินได้เพิ่มขึ้นทุกระดับเงินได้เมื่อเปรียบเทียบกับภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 ผู้มีเงินได้ยังคงมีภาระภาษีต่ำกว่าช่วงระหว่าง พ.ศ. 2535 – 2541 ดังนี้

กลุ่มผู้มีเงินได้น้อย ที่ระดับเงินได้สุทธิ 50,000 บาท มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2542 เท่ากับศูนย์หรือไม่มีภาระภาษี ซึ่งลดลงจาก พ.ศ. 2535 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธির้อยละ 5 แต่เมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 0.2 ใน พ.ศ. 2542 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 0.01 มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธির้อยละ 0.09 ร้อยละ 0.17 และร้อยละ 0.20 เมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 1.7 เกิดเงินเฟ้อร้อยละ 1.6 และร้อยละ 0.6 พ.ศ. 2543 พ.ศ. 2544 และ 2545 ตามลำดับ

กลุ่มผู้มีรายได้สูง ที่ระดับเงินได้สุทธิ 2,000,000 บาท ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2542 ร้อยละ 22.13 ลดลงจาก พ.ศ. 2535 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้าง พ.ศ. 2535 ร้อยละ 22.25 เมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 0.2 ใน พ.ศ. 2542

จะมีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 22.14 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 22.27 ร้อยละ 22.39 และ 22.44 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 1.7 ร้อยละ 1.6 และร้อยละ 0.6 ในพ.ศ. 2543 พ.ศ. 2544 และ 2545

กลุ่มผู้มีรายได้สูง ที่ระดับเงินได้สุทธิ 5,000,000 บาท ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2542 ร้อยละ 28.25 ลดลงจาก พ.ศ. 2535 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 28.30 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 0.2 ใน พ.ศ. 2542 จะมีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 28.27 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 28.41 ร้อยละ 28.55 และ 28.60 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 1.7 ร้อยละ 1.6 และร้อยละ 0.6 ใน พ.ศ. 2543 พ.ศ. 2544 และ 2545

4.4.3. พ.ศ. 2546

จากตารางที่ 4.5 แสดงภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2546 เมื่อมีการประกาศใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยให้ยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้สุทธิ 80,000 บาทแรกไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี ผลจากมาตรการดังกล่าวทำให้ผู้มีเงินได้ที่มีภาระภาษีลดลงทุกระดับรายได้ โดยพิจารณาจากภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2546 ลดลงเมื่อเทียบกับภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2542 ภาระภาษีของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยจะลดลงมากที่สุดจากการใช้มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้ มากที่สุด ในขณะที่กลุ่มผู้มีรายได้สูงที่มีเงินได้สุทธิ 3,000,000 บาทขึ้นไป จะมีภาระภาษีลดลงไม่มากนักเมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2542 เมื่อระดับรายได้เพิ่มขึ้นภาระภาษีเพิ่มสูงขึ้น ผลของเงินเพื่อทำให้ผู้มีเงินได้ที่มีภาระภาษีเพิ่มขึ้นโดยพิจารณาจากภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้น แต่เมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2542 แล้วภาระภาษีของผู้มีเงินได้อยู่ในระดับต่ำกว่าและ เช่น

กลุ่มผู้มีรายได้น้อย ที่ระดับเงินได้สุทธิ 100,000 บาท ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิสุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2546 ร้อยละ 1.0 ลดลงจาก พ.ศ. 2542 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 2.50 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 1.8 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.16

กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางระดับสูง ที่ระดับเงินได้สุทธิ 1,000,000 บาท ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2546 ร้อยละ 14.10 ลดลงจาก พ.ศ. 2542 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 14.25 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 1.8 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิสูงขึ้นเป็นร้อยละ 14.38

กลุ่มผู้มีรายได้สูง ที่ระดับเงินได้สุทธิ 5,000,000 บาท ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2546 ร้อยละ 28.22 ลดลงจาก พ.ศ. 2542 ที่มีภาระ

ภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 28.25 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 1.8 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิสูงขึ้นเป็นร้อยละ 28.38

4.4.4. พ.ศ. 2547- 2549

จากตารางที่ 4.6 แสดงภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2547 เมื่อมีการประกาศใช้มาตรการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยให้ยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้สุทธิ 100,000 บาทแรก ไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี ผลจากมาตรการดังกล่าวทำให้ผู้มีเงินได้มีภาระภาษีลดลงทุกระดับรายได้ โดยพิจารณาจากภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2547 ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2546 ภาระภาษีของกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำจะลดลงมากกว่าผู้มีเงินได้สุทธิก่อนหน้า โดยเฉพาะผู้มีเงินได้สุทธิ 0-100,000 บาท จะไม่ต้องแบกรับภาระภาษี ในขณะที่ภาระภาษีของกลุ่มผู้มีรายได้สูงลดลงไม่มากนัก เมื่อเทียบกับภาระภาษีของผู้มีเงินได้ใน พ.ศ. 2546 เมื่อภาวะเกิดเงินเพื่อทำภาระภาษีของผู้มีเงินได้เพิ่มขึ้นทุกระดับรายได้ เช่น

กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ ที่ระดับเงินได้สุทธิ 100,000 บาท มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2547 ร้อยละศูนย์ ลดลงจาก พ.ศ. 2546 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 1.0 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 2.8 ใน พ.ศ. 2547 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 0.27 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 0.69 และร้อยละ 1.11 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 4.5 และร้อยละ 4.7 ใน พ.ศ. 2548 และ พ.ศ. 2549 ตามลำดับ

กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางระดับกลาง ที่ระดับเงินได้สุทธิ 700,000 บาท มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 11.43 ลดลงจาก พ.ศ. 2546 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 11.57 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 2.8 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 11.66 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 12.02 และร้อยละ 12.38 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 4.5 และร้อยละ 4.7 ใน พ.ศ. 2548 และ พ.ศ. 2549 ตามลำดับ

กลุ่มผู้มีรายได้สูง ที่ระดับเงินได้สุทธิ 5,000,000 บาท ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2547 ร้อยละ 28.20 ลดลงจาก พ.ศ. 2546 ที่มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิร้อยละ 28.22 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 2.8 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 28.44 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 28.81 และร้อยละ 29.18 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 4.5 และร้อยละ 4.7 ใน พ.ศ. 2548 และ พ.ศ. 2549 ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบภาระภาษีของผู้มีเงินได้ โดยพิจารณาจากภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในแต่ละโครงสร้างพบว่า การปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีผลทำให้ผู้มีเงินได้มีภาระภาษีลดลงทุกระดับเงินได้ อย่างไรก็ตาม

การลดลงของภาระภาษีจะแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มรายได้ ภาระภาษีของกลุ่มผู้มีรายได้สูงจะลดลงมากกว่าผู้มีรายได้ต่ำและปานกลางทั้ง 3 ระดับ และภาระภาษีของกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำลดลงน้อยกว่าผู้มีเงินได้กลุ่มอื่นๆ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้างจะมีการปรับลดอัตราภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บทั้งอัตราภาษีต่ำสุดและอัตราภาษีสูงสุด ซึ่งการปรับอัตราภาษีแต่ละครั้งจะเห็นได้ว่าอัตราภาษีสูงสุดที่ใช้ในการคำนวณภาษีจะถูกปรับลดลงมากกว่าอัตราภาษีต่ำสุด ทำให้ภาระภาษีของผู้มีเงินได้สูงลดลงมากกว่าผู้มีเงินได้ต่ำ ดังจะเห็นได้จากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 มีอัตราภาษีต่ำสุด ร้อยละ 7 และอัตราภาษีสูงสุดร้อยละ 55 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาครั้งสุดท้ายในปี พ.ศ. 2535 อัตราภาษีต่ำสุดคือ ร้อยละ 5 และอัตราภาษีสูงสุดคือ ร้อยละ 37 เมื่ออัตราภาษีสูงสุดที่ใช้ในการคำนวณภาษีถูกเปลี่ยนแปลงให้ลดลงต่ำกว่าอัตราภาษีต่ำสุดจึงเป็นสาเหตุให้ภาระภาษีของผู้มีเงินได้สูงลดลงมากกว่าภาระภาษีของผู้มีเงินได้ต่ำและปานกลาง เช่น

กลุ่มผู้มีรายได้สูงที่ระดับรายได้สุทธิ 5,000,000 บาท มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 ร้อยละ 49.52 เมื่อมีการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 ลดลงเหลือร้อยละ 49.45.55 และลดลงเหลือร้อยละ 28.30 จากการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535

กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำที่ระดับรายได้สุทธิ 100,000 บาท มีภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 ร้อยละ 9.30 เมื่อมีการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 ลดลงเหลือร้อยละ 7.50 และลดลงเหลือร้อยละ 5.20 จากการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535

เมื่อพิจารณาภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิของระดับเงินได้สุทธิ ตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 – 2548 พบว่าผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีสูงขึ้นเมื่อมีเงินได้สุทธิสูงขึ้น เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อจะทำให้ภาระภาษีของผู้มีเงินได้ทุกกลุ่มรายได้เพิ่มสูงขึ้น และภาระภาษีของผู้มีเงินได้จะเปลี่ยนแปลงตามอัตราเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นในแต่ละปี กล่าวคือ หากเกิดเงินเฟ้อในระดับที่ต่ำภาระภาษีของผู้มีเงินได้เพิ่มขึ้นต่ำ แต่หากเกิดเงินเฟ้อในระดับที่สูงจะทำให้ภาระภาษีของผู้มีเงินได้เพิ่มขึ้นสูงด้วยเช่นกัน

การปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้างระหว่าง พ.ศ. 2529 – 2548 ทำให้ผู้มีเงินได้มีภาระภาษีลดลงทุกกลุ่มรายได้ และมีช่วยบรรเทาภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเมื่อเกิดเงินเฟ้อแต่ไม่สามารถขจัดการภาษีที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อได้ทั้งหมด ผู้มีเงินได้ยังคงมี

ภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อ และการใช้มาตรการภาษี สำหรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้สุทธิบางส่วน มีผลเช่นเดียวกันกับการปรับปรุงโครงสร้าง อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คือช่วยลดภาระภาษีให้กับผู้มีเงินได้ทุกกลุ่ม

จะเห็นได้ว่า ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นภาษีที่ใช้อัตราก้าวหน้าในการจัดเก็บ และจัดเก็บภาษีจากเงินได้สุทธิโดยแบ่งเงินได้ออกเป็นช่วงซึ่งมีผลให้เกิดการกระจายรายได้และกระจายภาระภาษี การปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและการใช้มาตรการทางภาษีเงินได้สามารถบรรเทาภาระภาษีของประชาชนได้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการคลังของรัฐบาลที่ต้องการช่วยแบ่งเบาภาระภาษีให้กับประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ กระตุ้นให้เกิดการจับจ่ายใช้สอย และ สนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง¹ แต่การปรับโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้างระหว่าง พ.ศ. 2529 – 2548 และการใช้มาตรการทางภาษีเงินได้ทำให้ภาระภาษีของผู้มีเงินได้ลดลงไม่เท่ากัน การปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทำให้ภาระภาษีของผู้มีเงินได้สูงลดลงมากกว่าภาระภาษีของผู้มีเงินได้น้อย ในขณะที่การใช้มาตรการทางภาษีเงินได้ทำให้ภาระภาษีของผู้มีเงินได้น้อยลดลงมากกว่าภาระภาษีของผู้มีรายได้สูง ซึ่งแสดงให้เห็นผลของการใช้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้

¹ หมายเหตุท้ายพระราชกฤษฎีกา ออกความตามประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 352) พ.ศ. 2542,(ฉบับที่ 412) พ.ศ. 2546 และ (ฉบับที่ 430) พ.ศ. 2548

ตารางที่ 4.1 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529
(มีผลบังคับใช้ระหว่าง พ.ศ. 2529 – 2531)

	ระดับ เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตราภาษี สูงสุด ที่ต้องชำระ (ร้อยละ)	ภาระภาษี ต่อเงินได้สุทธิ ตามโครงสร้าง พ.ศ. 2529 (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเมื่อเกิดเงินเพื่อ		
				อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2529 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2530 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2531 (ร้อยละ)
กลุ่มรายได้เล็กน้อย	50,000	10	7.60	7.64	7.70	7.79
กลุ่มรายได้เล็กน้อย	100,000	15	9.30	9.41	9.54	9.74
กลุ่มรายปานกลาง ระดับต่ำ	400,000	35	20.20	20.48	20.83	21.35
กลุ่มรายปานกลาง ระดับกลาง	700,000	40	27.61	27.85	28.14	28.63
กลุ่มรายปานกลาง ระดับสูง	1,000,000	45	32.58	32.90	33.32	33.93
กลุ่มรายได้สูง	2,000,000	55	41.29	41.55	41.87	42.35
กลุ่มรายได้สูง	4,000,000	55	48.15	48.27	48.44	48.68
กลุ่มรายได้สูง	5,000,000	55	49.52	49.62	49.75	49.94

ตารางที่ 4.2 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532
(มีผลบังคับใช้ระหว่าง พ.ศ. 2532 – 2534)

	ระดับ เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตราภาษี สูงสุด ที่ต้องชำระ (ร้อยละ)	ภาระภาษี ต่อเงินได้สุทธิ ตามโครงสร้าง พ.ศ. 2532 (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเมื่อเกิดเงินเพื่อ		
				อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2532 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2533 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2534 ¹ (ร้อยละ)
กลุ่มรายได้น้อย	50,000	5	5.0	5.26	5.52	5.77
กลุ่มรายได้น้อย	100,000	10	7.50	7.63	7.76	7.88
กลุ่มรายปานกลาง ระดับต่ำ	400,000	20	14.38	14.66	14.97	15.24
กลุ่มรายปานกลาง ระดับกลาง	700,000	30	19.64	20.17	20.73	21.23
กลุ่มรายปานกลาง ระดับสูง	1,000,000	30	22.75	23.63	24.56	25.39
กลุ่มรายได้สูง	2,000,000	50	31.38	32.59	33.85	34.23
กลุ่มรายได้สูง	4,000,000	50	43.19	43.79	44.43	42.11
กลุ่มรายได้สูง	5,000,000	50	45.55	46.03	46.54	43.69

หมายเหตุ : ¹ พ.ศ.2532 และ พ.ศ. 2533 ใช้อัตราภาษีสูงสุดร้อยละ 55 พ.ศ.2534 ใช้อัตราภาษีสูงสุดร้อยละ 50

ตารางที่ 4.3 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535
(มีผลบังคับใช้ระหว่าง พ.ศ. 2535 – 2541)

	ระดับ เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตราภาษี สูงสุด ที่ต้องชำระ (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อ เงินได้สุทธิ ตามโครงสร้าง พ.ศ. 2535 (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเมื่อเกิดเงินเพื่อ							
				อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2535 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2536 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2537 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2538 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2539 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2540 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2541 (ร้อยละ)	
				4.2 %	3.3 %	5.0 %	5.7 %	5.9 %	5.6 %	8.1 %	
กลุ่มรายได้น้อย	50,000	5	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
กลุ่มรายได้น้อย	100,000	5	5.00	5.20	5.35	5.58	5.81	6.05	6.26	6.54	
กลุ่มรายปานกลาง ระดับต่ำ	400,000	10	8.75	8.80	8.84	8.89	8.95	9.13	9.71	10.48	
กลุ่มรายปานกลาง ระดับกลาง	700,000	20	12.14	12.46	12.70	13.05	13.42	13.79	14.12	14.67	
กลุ่มรายปานกลาง ระดับสูง	1,000,000	30	14.50	15.12	15.60	16.29	17.03	17.75	18.40	19.27	
กลุ่มรายได้สูง	2,000,000	30	22.25	22.56	22.80	23.14	23.51	23.87	24.20	24.63	
กลุ่มรายได้สูง	4,000,000	37	26.13	26.56	26.90	27.38	27.90	28.40	28.86	29.47	
กลุ่มรายได้สูง	5,000,000	37	28.30	28.65	28.92	29.30	29.72	30.12	30.49	30.98	

ตารางที่ 4.4 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2542
(มีผลบังคับใช้ระหว่าง พ.ศ. 2542 – 2545)

	ระดับ เงินได้สุทธิ	อัตราภาษีสูงสุด ที่ต้องชำระ	ภาระภาษี ต่อเงินได้สุทธิ ตามโครงสร้าง พ.ศ. 2542 (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเมื่อเกิดเงินเพื่อ			
				อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2542 ¹ (ร้อยละ)	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2543 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2544 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2545 (ร้อยละ)
กลุ่มรายได้น้อย	50,000	ยกเว้น	0.00	0.01	0.09	0.17	0.20
กลุ่มรายได้น้อย	100,000	5	2.50	2.51	2.64	2.76	2.80
กลุ่มรายปานกลาง ระดับต่ำ	400,000	10	8.13	8.13	8.16	8.19	8.20
กลุ่มรายปานกลาง ระดับกลาง	700,000	20	11.79	11.80	11.94	12.07	12.11
กลุ่มรายปานกลาง ระดับสูง	1,000,000	30	14.25	14.28	14.54	14.79	14.88
กลุ่มรายได้สูง	2,000,000	30	22.13	22.14	22.27	22.39	22.44
กลุ่มรายได้สูง	4,000,000	37	26.06	26.08	26.27	26.44	26.50
กลุ่มรายได้สูง	5,000,000	37	28.28	28.27	28.41	28.55	28.60

หมายเหตุ : ¹ ประกาศใช้มาตรการภาษียกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้สุทธิ 50,000 บาทแรก

ตารางที่ 4.5 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2546
(มีผลบังคับใช้ใน พ.ศ. 2546)

	ระดับ เงินได้สุทธิ	อัตราภาษี สูงสุด ที่ต้องชำระ	ภาระภาษีต่อเงินได้ สุทธิ ตามโครงสร้าง พ.ศ. 2546 (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเมื่อ เกิดเงินเพื่อ
				อัตราเงินเพื่อ พ.ศ. 2546 ¹ (ร้อยละ)
กลุ่มรายได้น้อย	50,000	ยกเว้น	0	0
กลุ่มรายได้น้อย	100,000	5	1.0	1.16
กลุ่มรายปานกลาง ระดับต่ำ	400,000	10	7.75	7.79
กลุ่มรายปานกลาง ระดับกลาง	700,000	20	11.57	11.72
กลุ่มรายปานกลาง ระดับสูง	1,000,000	30	14.10	14.38
กลุ่มรายได้สูง	2,000,000	30	22.05	22.19
กลุ่มรายได้สูง	4,000,000	37	26.03	26.22
กลุ่มรายได้สูง	5,000,000	37	28.22	28.38

หมายเหตุ : ¹ ประกาศใช้มาตรการภาษียกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้สุทธิ 80,000 บาทแรก

ตารางที่ 4.6 ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2547
(มีผลบังคับใช้ระหว่าง พ.ศ. 2547 – 2549)

	ระดับ เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตราภาษี สูงสุด ที่ต้องชำระ (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อ เงินได้สุทธิ ตามโครงสร้าง พ.ศ. 2547 (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเมื่อเกิดเงินเพื่อ		
				อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2547 ¹ (ร้อยละ)	อัตราเงิน เพื่อ พ.ศ. 2548 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2549 (ร้อยละ)
				2.8 %	4.5%	4.7%
กลุ่มรายได้น้อย	50,000	ยกเว้น	-	-	-	-
กลุ่มรายได้น้อย	100,000	ยกเว้น	0.00	0.27	0.69	1.11
กลุ่มรายปานกลาง ระดับต่ำ	400,000	10	7.50	7.57	7.67	7.78
กลุ่มรายปานกลาง ระดับกลาง	700,000	20	11.43	11.66	12.02	12.38
กลุ่มรายปานกลาง ระดับสูง	1,000,000	30	14.00	14.44	15.11	15.77
กลุ่มรายได้สูง	2,000,000	30	22.00	22.22	22.55	22.89
กลุ่มรายได้สูง	4,000,000	37	26.00	26.30	26.76	27.22
กลุ่มรายได้สูง	5,000,000	37	28.20	28.44	28.81	29.18

หมายเหตุ : ¹ ประกาศใช้มาตรการภาษียกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้สุทธิ 100,000 บาทแรก

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
แต่ละโครงสร้าง

	ระดับ เงินได้สุทธิ (บาท)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา					
		2529 (ร้อยละ)	2532 (ร้อยละ)	25358 (ร้อยละ)	2542 (ร้อยละ)	2546 (ร้อยละ)	2547 (ร้อยละ)
กลุ่มรายได้น้อย	50,000	7.60	5.00	5.00	-	-	-
กลุ่มรายได้น้อย	100,000	9.30	7.50	5.00	2.50	1.00	-
กลุ่มรายปานกลาง ระดับต่ำ	400,000	20.20	14.38	8.75	8.13	7.75	7.50
กลุ่มรายปานกลาง ระดับกลาง	700,000	27.61	19.64	12.14	11.79	11.57	11.43
กลุ่มรายปานกลาง ระดับสูง	1,000,000	32.58	22.75	14.50	14.25	14.10	14.00
กลุ่มรายได้สูง	2,000,000	41.29	31.38	22.25	22.13	22.05	22.00
กลุ่มรายได้สูง	4,000,000	48.15	43.19	26.13	26.06	26.03	26.00
กลุ่มรายได้สูง	5,000,000	49.52	45.55	28.30	28.28	28.22	28.20

เปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเพื่อ พ.ศ.2529 – 2548

จากการศึกษาเปรียบเทียบภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 – 2548 ในส่วนแรกพบว่าเมื่อเงินได้สุทธิสูงขึ้นจะมีการภาษีสูงขึ้นตามระดับเงินได้และเมื่อเกิดเงินเพื่อผู้มีเงินได้จะต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นแต่ภาระภาษีของแต่ละกลุ่มรายได้จะเพิ่มขึ้นแตกต่างกันเมื่อเกิดเงินเพื่อ

4.5. โครงสร้างบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2529 (บังคับใช้ในพ.ศ. 2529 – 2531)

จากตารางที่ 4.7 แสดงการเปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากภาวะเงินเพื่อตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 โดยเปรียบเทียบกับปีก่อน เพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของภาระภาษีของผู้มีเงินได้เมื่อเกิดเงินเพื่อ โดยศึกษาจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 ที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างโดยการลดขั้นเงินได้สุทธิจาก 13 ขั้น เหลือ 11 ขั้น และอัตราภาษีสูงสุดที่ใช้ในการคำนวณภาษีคือร้อยละ 55 ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 หัวข้อ 3.3.1 และอัตราเงินเพื่อในช่วง พ.ศ. 2529 – 2531 อยู่ระหว่างร้อยละ 1.9 – 3.8 พบว่า

เมื่อเกิดภาวะเงินเพื่อทำให้ผู้มีเงินได้มีภาระภาษีที่ต้องชำระเพิ่มขึ้นทุกกลุ่มรายได้ โดยภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นจะเปลี่ยนแปลงขนาดของอัตราเงินเพื่อในแต่ละปี กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางทั้ง 3 ระดับจะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเพื่อมากกว่ากลุ่มผู้มีรายได้น้อยและปานกลาง โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีเงินได้ปานกลางระดับต่ำและผู้ที่มีเงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของแต่ละขั้นเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเพื่อมากกว่าผู้มีเงินได้กลุ่มอื่น เช่น

กลุ่มผู้มีเงินได้ปานกลางระดับต่ำที่ระดับเงินได้สุทธิ 400,000 บาท มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 ร้อยละ 20.20 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 1.9 จะมีภาระภาษีที่ต้องชำระเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อร้อยละ 3.29 ใน พ.ศ. 2529 ต่อมาเมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 2.5 ใน พ.ศ. 2530 ผู้มีเงินได้จะต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 4.27 จากปี 2529 และเมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 3.8 ใน พ.ศ. 2531 ผู้มีเงินได้จะต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 6.38 จากปี 2530

กลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่ระดับเงินได้สุทธิ 100,000 บาท มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 ร้อยละ 9.30 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 1.9 จะมีภาระภาษีที่ต้องชำระเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อร้อยละ 3.06 ใน พ.ศ. 2529 ต่อมาเมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 2.5 ใน พ.ศ. 2530 ผู้มีเงินได้จะต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 3.99 จากปี 2529 และเมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 3.8 ใน พ.ศ. 2531 ผู้มีเงินได้จะต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 5.97 จากปี 2530

กลุ่มผู้มีรายได้สูงที่ระดับเงินได้สุทธิ 4,000,000 บาท มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 ร้อยละ 48.15 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 1.9 จะมีภาระภาษีที่ต้องชำระเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อร้อยละ 2.17 ใน พ.ศ. 2529 ต่อมาเมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 2.5 ใน พ.ศ. 2530 ผู้มีเงินได้จะต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 2.85 จากปี 2529 และเมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 3.8 ใน พ.ศ. 2531 ผู้มีเงินได้จะต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 4.31 จากปี 2530

เมื่อเกิดภาวะเงินเพื่อทำให้ผู้มีเงินได้มีภาระภาษีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะปานกลางระดับต่ำ และผู้มีเงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของแต่ละชั้นเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้มีเงินได้กลุ่มอื่น

โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 มีผลบังคับใช้เป็นเวลา 3 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2529 – 2531 หลังจากนั้นจึงมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอีกครั้งใน พ.ศ. 2532

4.6. โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2532

จากตารางที่ 4.8 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากภาวะเงินเพื่อตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 โดยศึกษาจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยการลดชั้นเงินได้สุทธิจาก 11 ชั้น เหลือ 6 ชั้น และอัตราภาษีสูงสุดที่ใช้ในการคำนวณภาษี คือ ร้อยละ 55 ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 หัวข้อ 3.3.2 อัตราเงินเพื่อในช่วง พ.ศ. 2532 – 2534 อยู่ระหว่างร้อยละ 5.4-6.0 พบว่า

เมื่อเกิดภาวะเงินเพื่อทำให้ผู้มีเงินได้มีภาระภาษีเพิ่มขึ้นทุกกลุ่มรายได้โดยภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นจะเปลี่ยนแปลงตามขนาดของอัตราเงินเพื่อซึ่งในช่วง พ.ศ. 2532 – 2534 อัตราเงินเพื่ออยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทำให้ภาระภาษีเนื่องจากเงินเพื่อของทุกกลุ่มรายได้เพิ่มขึ้นสูงกว่าช่วง พ.ศ. 2529 – 2531

สำหรับ โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลาง โดยเฉพาะปานกลางระดับกลางและกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำจะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเพื่อมากกว่าผู้มีรายได้กลุ่มอื่นๆ และกลุ่มผู้มีเงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของแต่ละชั้นเงินได้ที่ต้องขยับขึ้นเงินได้มาอยู่ในชั้นที่อัตราภาษีสูงขึ้น จะเป็นผู้ที่มีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเพื่อมากกว่าผู้มีเงินได้ในกลุ่มอื่น แต่สำหรับผู้มีรายได้สูงที่มีเงินได้สุทธิ 2,000,000 บาทขึ้นไป พบว่าภาระภาษีของผู้มีเงินได้ที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเพื่อจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง นอกจากนี้การปรับลดอัตราภาษีสูงสุดใน พ.ศ. 2534 จากร้อยละ 55 เป็น ร้อยละ 50 ทำให้กลุ่มผู้มีรายได้สูงที่มีเงินได้

สุทธิ 2,000,000 บาทขึ้นไป มีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง แต่เมื่อระดับเงินได้สุทธิสูงเกิน 5,000,000 บาทขึ้นไป ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีลดลง เช่น

กลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่ระดับเงินได้สุทธิ 100,000 บาท มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 ร้อยละ 7.50 เมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 5.4 ใน พ.ศ. 2532 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อร้อยละ 7.20 ต่อมาเมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 6.0 ใน พ.ศ. 2533 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 7.87 จากปี 2532 และเมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 5.7 ใน พ.ศ. 2534 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 7.34 จากปี 2533

กลุ่มผู้มีรายได้อันกลางระดับกลางที่ระดับเงินได้สุทธิ 700,000 บาท มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 ร้อยละ 19.64 เมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 5.4 ใน พ.ศ. 2532 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อร้อยละ 8.25 ต่อมาเมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 6.0 ใน พ.ศ. 2533 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 8.92 จากปี 2532 และเมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 5.7 ใน พ.ศ. 2534 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 8.25 จากปี 2533

กลุ่มผู้มีรายได้สูงที่ระดับเงินได้สุทธิ 5,000,000 บาท มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 ร้อยละ 45.55 เมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 5.4 ใน พ.ศ. 2532 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อร้อยละ 6.52 ต่อมาเมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 6.0 ใน พ.ศ. 2533 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 7.17 จากปี 2532 และเมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 5.7 ใน พ.ศ. 2534 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีลดลงร้อยละ 0.77 จากปี 2533

จากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 ผู้มีเงินได้จะมีภาระเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าช่วง พ.ศ. 2529 – 2531 เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ ผู้มีเงินได้สุทธิ 500,001 - 750,000 บาท และผู้มีเงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของแต่ละชั้นเงินได้มีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อมากกว่าผู้มีเงินได้กลุ่มอื่น เมื่อมีการลดอัตราสูงสุดในปี พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นการให้ประโยชน์กับผู้มีเงินได้เฉพาะกลุ่ม เนื่องจากผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการลดอัตราภาษีในครั้งนี้คือ กลุ่มผู้มีเงินได้สูง ในขณะที่ผู้มีเงินได้น้อยและปานกลางไม่ได้รับการช่วยเหลือด้านภาระภาษี

โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532 มีผลบังคับใช้เป็นเวลา 3 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2532 - 2534 หลังจากนั้นจึงมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอีกครั้งใน พ.ศ. 2535

4.7. โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2535

การศึกษาอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเฟ้อ ซึ่งแสดงถึงภาระภาษีที่เกิดเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อในส่วนนี้จะแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ช่วง เนื่องจากการใช้นโยบายการคลังผ่านทางการใช้มาตรการทางภาษีดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 3 ดังนี้

4.7.1. ช่วงระหว่าง พ.ศ. 2535- 2541

จากตาราง 4.9 ที่แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเพื่อตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 ช่วงระหว่าง พ.ศ. 2535 – 2541 โดยศึกษาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 ที่มีการลดขั้นเงินได้สุทธิจาก 6 ขั้น เหลือ 5 และปรับลดอัตราภาษีสูงสุดที่ใช้ในการคำนวณภาษีจากร้อยละ 50 เป็น ร้อยละ 37 ดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 หัวข้อ 3.3.3 และในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2535 – 2541 เป็นช่วงที่เศรษฐกิจกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว อัตราเงินเฟ้ออยู่ระหว่างร้อยละ 3.3 – 8.1 พบว่า

เมื่อเกิดเงินเพื่อทำให้ผู้มีเงินได้มีภาระภาษีเพิ่มขึ้นทุกกลุ่มรายได้ตามขนาดของอัตราเงินเพื่อในแต่ละปี กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางระดับกลาง กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางระดับสูง และผู้มีเงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของแต่ละขั้นเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อมากกว่าผู้มีเงินได้กลุ่มอื่น แต่สำหรับผู้มีรายได้สูงที่มีเงินได้สุทธิ 2,000,000 บาทขึ้นไป พบว่าภาระภาษีของผู้มีเงินได้ที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเพื่อจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง เช่น

กลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่ระดับเงินได้สุทธิ 100,000 บาท มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 ร้อยละ 5.0 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 4.2 ในพ.ศ. 2535 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อร้อยละ 8.40 ต่อมาใน พ.ศ. 2537 เกิดเงินเพื่อร้อยละ 5.0 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อร้อยละ 9.34 จากปี 2536 ในพ.ศ. 2539 เกิดเงินเพื่อร้อยละ 5.9 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่ออีกร้อยละ 10.15 จากปี 2538 และใน พ.ศ. 2541 เกิดเงินเพื่อร้อยละ 8.1 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่ออีกร้อยละ 12.94 จากปี 2540

กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางระดับสูงที่ระดับเงินได้สุทธิ 1,000,000 บาท มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 ร้อยละ 14.50 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 4.2 ใน พ.ศ. 2535 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อร้อยละ 8.69 ใน พ.ศ. 2537 เกิดเงินเพื่อร้อยละ 5.0 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อร้อยละ 9.62 จากปี 2536 ในพ.ศ. 2539 เกิดเงินเพื่อร้อยละ 5.9 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่ออีกร้อยละ 10.40 จากปี 2538 และในพ.ศ. 2541 เกิดเงินเพื่อร้อยละ 8.1 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่ออีกร้อยละ 13.21 จากปี 2540

กลุ่มผู้มีรายได้สูงระดับที่ระดับเงินได้สุทธิ 5,000,000 บาท มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 ร้อยละ 28.30 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 4.2 ในพ.ศ. 2535 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อร้อยละ 5.49 ใน พ.ศ. 2537 เกิดเงินเพื่อร้อยละ 5.0 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อร้อยละ 6.40 จากปี 2536 ในพ.ศ. 2539 เกิดเงินเพื่อ

ร้อยละ 5.9 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่ออื่กร้อยละ 7.35 จากปี 2538 และในพ.ศ. 2541 เกิดเงินเพื่อร้อยละ 8.1 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่ออื่กร้อยละ 9.83 จากปี 2540

จากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 ผู้มีเงินได้จะมีภาระเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าช่วง พ.ศ. 2532 – 2534 เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ ผู้มีเงินได้สุทธิ 500,001 - 1,000,000 บาท และผู้มีเงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของแต่ละชั้นเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อมากกว่าผู้มีเงินได้กลุ่มอื่น

โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 มีผลบังคับใช้เป็นเวลาหลายปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2535 – 2541 หลังจากนั้นใน พ.ศ. 2542 รัฐบาลจึงใช้มาตรการทางภาษีเงินได้ โดยการยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้สุทธิ 50,000 บาทแรก ไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี

4.7.2. ช่วงระหว่าง พ.ศ. 2542 – 2545

ตารางที่ 4.10 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 ช่วงระหว่าง พ.ศ. 2542 – 2545 โดยศึกษาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535 จากการใช้มาตรการทางภาษีใน พ.ศ. 2542 โดยการยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้สุทธิ 50,000 บาทแรก ไม่ต้องนำมาคำนวณภาษีดังที่กล่าวแล้วในบทที่ 3 พบว่า

เมื่อเกิดเงินเฟ้อทำให้ผู้มีเงินได้มีภาระภาษีเพิ่มมากขึ้น แต่การใช้มาตรการทางภาษีเงินได้สามารถช่วยลดภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อได้บางส่วน เมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ศ. 2535 สำหรับกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและผู้มีรายได้ปานกลางระดับกลางจะภาระภาษีเพิ่มขึ้นเมื่อเกิดเงินเฟ้อมากกว่าผู้มีรายได้กลุ่มอื่น โดยเฉพาะที่มีเงินได้สุทธิ 50,000 บาท และผู้ที่มีเงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของแต่ละชั้นเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อมากกว่าผู้มีเงินได้ในกลุ่มอื่น และสำหรับกลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่มีเงินได้สุทธิสูง 2,000,000 บาทขึ้นไปภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง

กลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่ระดับเงินได้สุทธิ 100,000 บาท มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2542 ร้อยละ 2.50 เมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 0.2 ใน พ.ศ. 2542 จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อร้อยละ 0.80 เมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 1.7 ใน พ.ศ. 2543 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 6.76 จากปี 2542 ต่อมาเมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 1.6 ในพ.ศ. 2544 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 6.06 จากปี 2543 และเมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 0.6 ใน พ.ศ. 2545 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 2.18 จากปี 2544

กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางระดับสูงที่ระดับเงินได้สุทธิ 1,000,000 บาท มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2542 ร้อยละ 14.25 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 0.2 ใน พ.ศ. 2542 จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อร้อยละ 0.42 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 1.7 ใน พ.ศ. 2543 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 3.57 จากปี 2542 ต่อมาเมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 1.6 ใน พ.ศ. 2544 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 3.30 จากปี 2543 และเมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 0.6 ใน พ.ศ. 2545 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 1.22 จากปี 2544

กลุ่มผู้มีรายได้สูงที่ระดับเงินได้สุทธิ 5,000,000 บาท มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2542 ร้อยละ 28.25 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 0.2 ใน พ.ศ. 2542 จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อร้อยละ 0.26 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 1.7 ใน พ.ศ. 2543 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 2.23 จากปี 2542 ต่อมาเมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 1.6 ใน พ.ศ. 2544 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 2.08 จากปี 2543 และเมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 0.6 ใน พ.ศ. 2545 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 0.78 จากปี 2544

ตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2542 จากการใช้มาตรการทางภาษีเงินได้ทำให้ผู้ที่มีเงินได้สุทธิ 0 - 250,000 บาท และ 500,001 - 1,000,000 บาท และผู้มีเงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของแต่ละชั้นเงินได้มีภาระภาษีเพิ่มขึ้นมากกว่าผู้มีเงินได้ในกลุ่มอื่นเมื่อเกิดภาวะเงินเพื่อ

การใช้มาตรการทางภาษีเงินได้ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้เป็นเวลา 4 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 - 2545 หลังจากนั้นจึงมีการประกาศใช้มาตรการทางภาษีอีกครั้งใน พ.ศ. 2546

4.7.3. พ.ศ. 2546

จากตาราง 4.11 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเมื่อเกิดเงินเพื่อตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2546 โดยศึกษาจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2546 ที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีโดยการใช้มาตรการทางภาษีเงินได้โดยให้ยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้สุทธิ 80,000 บาทแรก ไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี พบว่า

เมื่อเกิดภาวะเงินเพื่อการใช้มาตรการทางภาษีเงินได้สามารถช่วยลดภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อได้ แต่ไม่ยังสามารถลดผลกระทบที่เกิดจากเงินเพื่อได้ทั้งหมด กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางระดับกลางและผู้มีเงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของแต่ละชั้นเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อมากกว่าผู้มีรายได้กลุ่มอื่น และสำหรับกลุ่มผู้มีรายได้สูงที่มีเงินได้สุทธิสูง 2,000,000 บาทขึ้นไปภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง

กลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่ระดับเงินได้สุทธิ 100,000 บาท มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2546 ร้อยละ 1.0 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 1.8 ใน พ.ศ. 2546 จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นร้อยละ 18

กลุ่มผู้มีรายได้อันกลางระดับสูงที่ระดับเงินได้สุทธิ 1,000,000 บาท มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2546 ร้อยละ 14.10 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 1.8 ใน พ.ศ. 2546 จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.83

กลุ่มผู้มีรายได้อันสูงที่ระดับเงินได้สุทธิ 5,000,000 บาท มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2546 ร้อยละ 28.22 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 1.8 ใน พ.ศ. 2546 จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.36

จากการใช้มาตรการทางภาษีโดยการยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้สุทธิ 80,000 บาทแรก ไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี ทำให้เมื่อเกิดภาวะเงินเพื่อผู้มีเงินได้สุทธิ 500,001 – 1,000,000 บาท และผู้มีเงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของแต่ละชั้นเงินได้มีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเพื่อมากกว่าผู้มีเงินได้กลุ่มอื่น

การใช้มาตรการทางภาษีเงินได้ พ.ศ. 2546 มีผลบังคับใช้เพียง 1 ปี หลังจากนั้นจึงมีการประกาศใช้มาตรการทางภาษีอีกครั้งใน พ.ศ. 2547

4.7.4 พ.ศ. 2547 – 2549

จากตารางที่ 4.12 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเมื่อเกิดเงินเพื่อตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2547 โดยศึกษาจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2547 จากการใช้มาตรการทางภาษีโดยการยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้สุทธิ 100,000 บาทแรก ไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี เพื่อกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 – 2549 พบว่า

เมื่อเกิดภาวะเงินเพื่อทำให้ผู้มีเงินได้มีภาระภาษีเพิ่มขึ้น แต่ผลของการใช้มาตรการภาษีทำให้ภาระภาษีของผู้มีเงินได้เมื่อเกิดเงินเพื่อลดลงทุกระดับรายได้เมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2546 แต่ไม่สามารถลดภาระภาษีที่เกิดจากเงินเพื่อทั้งหมดได้ กลุ่มผู้มีรายได้อันกลางระดับกลางและผู้มีเงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของแต่ละชั้นเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อมากกว่าผู้มีเงินได้สุทธิกลุ่มอื่น และสำหรับกลุ่มผู้มีรายได้อันสูงที่มีเงินได้สุทธิสูง 2,000,000 บาทขึ้นไปภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง

กลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่ระดับเงินได้สุทธิ 100,000 บาท ไม่มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2547 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 2.8 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นร้อยละ 0 เมื่อเกิดเงินเพื่อร้อยละ 4.5 ใน พ.ศ. 2548 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อย

ละ 0.01 จากปี 2547 และเมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 4.7 ใน พ.ศ. 2549 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 67.99 จากปี 2547

กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางระดับสูงที่ระดับเงินได้สุทธิ 1,000,000 มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2547 ร้อยละ 14 เมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 2.8 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.0 ต่อมาเมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 4.5 ในพ.ศ. 2548 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 9.35 จากปี 2547 และเมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 4.7 ใน พ.ศ. 2549 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 9.33 จากปี 2547

กลุ่มผู้มีรายได้สูงที่ระดับเงินได้สุทธิ 5,000,000 บาท มีภาระภาษีตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2547 ร้อยละ 28.20 เมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 2.8 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.67 ต่อมาเมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 4.5 ในพ.ศ. 2548 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 5.85 จากปี 2547 และเมื่อเกิดเงินเฟ้อร้อยละ 4.7 ใน พ.ศ. 2549 ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 6.04 จากปี 2547

จากการใช้มาตรการทางภาษีโดยการยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้สุทธิ 100,000 บาทแรก ไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี ทำให้เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อผู้มีเงินได้สุทธิ 500,001 – 1,000,000 บาท และผู้มีเงินได้สุทธิจำนวนสูงสุดของแต่ละชั้นเงินได้มีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อมากกว่าผู้มีเงินได้กลุ่มอื่น

ผลจากการใช้มาตรการภาษีใน พ.ศ. 2542 2546 และ 2547 สามารถช่วยบรรเทาภาระภาษีของผู้มีเงินได้ที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อได้ แต่ยังไม่สามารถลดภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อได้ทั้งหมด อีกทั้งไม่สามารถลดภาระภาษีให้กับผู้มีเงินได้ทุกระดับในสัดส่วนที่เท่ากัน เนื่องจากการประกาศใช้มาตรการภาษีทั้งสามครั้ง ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการใช้มาตรการทางภาษีชัดเจนที่สุดคือผู้มีรายได้น้อย สามารถกระตุ้นให้เกิดการกระตุ้นให้เกิดการใช้จ่ายใช้สอย

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทุกโครงสร้าง และการนโยบายการคลังผ่านทางการใช้มาตรการภาษี สามารถลดภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้กับผู้มีเงินได้ได้ ผลจากการเปลี่ยนโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสามารถบรรเทาภาระภาษีที่เกิดจากเงินเฟ้อได้แต่ไม่สามารถช่วยลดภาระภาษีที่เกิดจากเงินเฟ้อให้กับผู้มีเงินได้ในระดับที่เท่ากันทุกกลุ่ม เนื่องจากยังมีบางกลุ่มที่มีภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นจากเงินเฟ้อมากกว่ากลุ่มอื่น ได้แก่ กลุ่มที่มีเงินได้จำนวนสูงสุดของแต่ละชั้นเงินได้และผู้มีรายได้ปานกลางระดับกลางจะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อมากกว่าผู้มีรายได้น้อยและผู้มีรายได้สูง และการเปลี่ยนโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้างพบว่ากลุ่มผู้ที่มีรายได้สูงจะรับภาระภาษีจากเงินเฟ้อน้อยกว่าคนกลุ่มอื่นๆ

จากผลการศึกษา รัฐบาลสามารถใช้ภาษีเงินได้เป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ได้หลายวิธี การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราก้าวหน้าก็เป็นวิธีหนึ่ง เพื่อให้ภาระภาษีจำนวนมากตกอยู่กับผู้ที่มีรายได้และทรัพย์สินจำนวนมาก และช่วยให้ช่องว่างความแตกต่างระหว่างรายได้ของกรวยและคนจนมีขนาดลดลงได้ เพื่อลดการกระจุกตัวของรายได้ หรือการใช้มาตรการภาษีในการบรรเทาภาระภาษีให้กับผู้มีเงินได้ ไม่ว่าจะเพียงกลุ่มเดียวหรือทั้งระบบภาษี แต่ในขณะเดียวกันรัฐบาลยังคงไม่มีนโยบายในการปรับโครงสร้างบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ใช้ในปัจจุบัน ซึ่งจากผลการศึกษาผู้ที่อยู่ในช่วงขั้นเงินได้ 1,000,000 – 4,000,000 บาท ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของรายได้ที่มีความแตกต่างกันมากมีเงินได้สุทธิสะสมของขั้นมากกว่าขั้น 3,000,000 บาท ซึ่งเสียภาษีในอัตราร้อยละ 30 เท่ากัน การดำเนินนโยบายเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดการกระทบต่อเป้าหมายในการกระจายรายได้ที่ทำผู้มีรายได้น้อยและปานกลางเป็นผู้ที่แบกรับภาระภาษีในสัดส่วนสูงกว่าผู้มีรายได้สูงหรือฐานะดี และจากการใช้นโยบายภาษีที่ผ่านมาของรัฐบาลเป็นการให้ประโยชน์กับผู้มีเงินได้เฉพาะกลุ่ม คือ กลุ่มที่มีเงินได้กลุ่มที่มีเงินได้น้อยหรือกลุ่มที่มีรายได้สูง ในขณะที่รัฐบาลไม่มีมาตรการภาษีเพื่อช่วยเหลือหรือให้ประโยชน์กับผู้ที่มีเงินได้ในระดับปานกลาง ซึ่งหากรัฐบาลต้องการส่งเสริมให้เกิดกระจายรายได้ อาจจำเป็นต้องมีการจัดเก็บภาษีอัตราก้าวหน้าในอัตราที่สูง และอาจต้องมีการจัดเก็บภาษีจากทรัพย์สินหรือการลงทุนเพื่อให้เกิดการกระจายทรัพยากรอย่างทั่วถึง

ตารางที่ 4.8 อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเพื่อ พ.ศ. 2529 – 2531

	ระดับ เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตราภาษี สูงสุด ที่ต้องชำระ (ร้อยละ)	ภาระภาษี ต่อเงินได้สุทธิ ตามโครงสร้าง พ.ศ. 2529 (ร้อยละ)	อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษี ที่ต้องชำระ		
				อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2529 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2530 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2531 (ร้อยละ)
กลุ่มรายได้น้อย	50,000	10	7.60	2.50	3.27	4.93
กลุ่มรายได้น้อย	100,000	15	9.30	3.06	3.99	5.97
กลุ่มรายปานกลาง ระดับต่ำ	400,000	35	20.20	3.29	4.27	6.38
กลุ่มรายปานกลาง ระดับกลาง	700,000	40	27.61	2.75	3.59	5.62
กลุ่มรายปานกลาง ระดับสูง	1,000,000	45	32.58	2.92	3.80	5.70
กลุ่มรายได้สูง	2,000,000	55	41.29	2.53	3.31	4.99
กลุ่มรายได้สูง	4,000,000	55	48.15	2.17	2.85	4.31
กลุ่มรายได้สูง	5,000,000	55	49.52	2.11	2.77	4.20

ตารางที่ 4.9 อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเพื่อ พ.ศ. 2532 – 2534

	ระดับ เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตรากำไร สูงสุด ที่ต้องชำระ (ร้อยละ)	ภาระภาษี ต่อเงินได้สุทธิ ตามโครงสร้าง พ.ศ. 2532 (ร้อยละ)	อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษี ที่ต้องชำระ		
				อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2532	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2533	อัตรา เงินเพื่อ พ.ศ. 2534 ¹
				(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
กลุ่มรายได้น้อย	50,000	5	5.0	10.80	11.42	10.32
กลุ่มรายได้น้อย	100,000	10	7.50	7.20	7.87	7.34
กลุ่มรายปานกลาง ระดับต่ำ	400,000	20	14.38	7.51	8.18	7.62
กลุ่มรายปานกลาง ระดับกลาง	700,000	30	19.64	8.25	8.92	8.25
กลุ่มรายปานกลาง ระดับสูง	1,000,000	30	22.75	9.49	10.15	9.28
กลุ่มรายได้สูง	2,000,000	50	31.38	9.47	10.13	6.87
กลุ่มรายได้สูง	4,000,000	50	43.19	6.88	7.54	0.20
กลุ่มรายได้สูง	5,000,000	50	45.55	6.52	7.17	-0.77

หมายเหตุ : ¹ พ.ศ.2532 และ พ.ศ. 2533 ใช้อัตรากำไรสูงสุดร้อยละ 55 พ.ศ.2534 ใช้อัตรากำไรสูงสุดร้อยละ 50

ตารางที่ 4.10 อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเฟ้อ พ.ศ. 2535 — 2541

	ระดับ เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตรากา มียสูงสุด ที่ต้องชำระ (ร้อยละ)	ภาระกา มียต่อ เงินได้สุทธิ ตาม โครงสร้าง พ.ศ. 2535 (ร้อยละ)	อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระ							
				อัตรา เงินเฟ้อ พ.ศ. 2535	อัตรา เงินเฟ้อ พ.ศ. 2536	อัตรา เงินเฟ้อ พ.ศ. 2537	อัตรา เงินเฟ้อ พ.ศ. 2538	อัตรา เงินเฟ้อ พ.ศ. 2539	อัตรา เงินเฟ้อ พ.ศ. 2540	อัตรา เงินเฟ้อ พ.ศ. 2541	
				(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	
กลุ่มรายได้ น้อย	50,000	5	5.00	4.20	3.30	5.00	5.70	5.90	5.60	8.10	
กลุ่มรายได้ น้อย	100,000	5	5.00	8.40	6.34	9.34	10.22	10.15	9.26	12.94	
กลุ่มราย ปานกลาง ระดับ ต่ำ	400,000	10	8.75	4.80	3.75	5.66	6.41	8.00	12.27	16.69	
กลุ่มราย ปานกลาง ระดับ กลาง	700,000	20	12.14	6.92	5.30	7.87	8.74	8.79	8.12	12.30	
กลุ่มราย ปานกลาง ระดับ สูง	1,000,000	30	14.50	8.69	6.55	9.62	10.50	10.40	9.47	13.21	
กลุ่มราย ได้สูง	2,000,000	30	22.25	5.66	4.39	6.58	7.39	7.53	7.04	10.04	
กลุ่มราย ได้สูง	4,000,000	37	26.13	5.95	4.60	6.88	7.70	7.83	7.29	10.38	
กลุ่มราย ได้สูง	5,000,000	37	28.30	5.49	4.26	6.40	7.20	7.35	6.88	9.83	

ตารางที่ 4.11 อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเฟ้อระหว่าง พ.ศ. 2542 – 2545

	ระดับ เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตราภาษีสูงสุด ที่ต้องชำระ (ร้อยละ)	ภาระภาษี ต่อเงินได้สุทธิ ตามโครงสร้าง พ.ศ. 2542 (ร้อยละ)	อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระ			
				อัตรา เงินเฟ้อ พ.ศ. 2542 ¹ (ร้อยละ)	อัตรา เงินเฟ้อ พ.ศ. 2543 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเฟ้อ พ.ศ. 2544 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเฟ้อ พ.ศ. 2545 (ร้อยละ)
กลุ่มรายได้น้อย	50,000	ยกเว้น	0.00	100	851.70	85.66	17.58
กลุ่มรายได้น้อย	100,000	5	2.50	0.80	6.76	6.06	2.18
กลุ่มรายปานกลาง ระดับต่ำ	400,000	10	8.13	0.25	2.09	1.96	0.73
กลุ่มรายปานกลาง ระดับกลาง	700,000	20	11.79	0.34	2.88	2.68	0.99
กลุ่มรายปานกลาง ระดับสูง	1,000,000	30	14.25	0.42	3.57	3.30	1.22
กลุ่มรายได้สูง	2,000,000	30	22.13	0.27	2.30	2.16	0.80
กลุ่มรายได้สูง	4,000,000	37	26.06	0.28	2.41	2.25	0.84
กลุ่มรายได้สูง	5,000,000	37	28.28	0.26	2.23	2.08	0.78

หมายเหตุ : ¹ ประกาศใช้มาตรการภาษียกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้สุทธิ 50,000 บาทแรก

ตารางที่ 4.12 อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเพื่อ พ.ศ. 2546

	ระดับ เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตรากา ยสูงสุด ที่ต้องชำระ (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อเงินได้ สุทธิ ตามโครงสร้าง พ.ศ. 2546 (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเมื่อ เกิดเงินเพื่อ
				อัตราเงินเพื่อ พ.ศ. 2546 ¹ 1.8 % (ร้อยละ)
กลุ่มรายได้น้อย	50,000	ยกเว้น	0	-
กลุ่มรายได้น้อย	100,000	5	1.0	18.00
กลุ่มรายปานกลาง ระดับต่ำ	400,000	10	7.75	2.32
กลุ่มรายปานกลาง ระดับกลาง	700,000	20	11.57	3.11
กลุ่มรายปานกลาง ระดับสูง	1,000,000	30	14.10	3.83
กลุ่มรายได้สูง	2,000,000	30	22.05	2.45
กลุ่มรายได้สูง	4,000,000	37	26.03	2.56
กลุ่มรายได้สูง	5,000,000	37	28.22	2.36

หมายเหตุ : ¹ ประกาศใช้มาตรการภาษียกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้สุทธิ 80,000 บาทแรก

ตารางที่ 4.13 อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเฟ้อระหว่าง พ.ศ. 2547 – 2549

	ระดับ เงินได้สุทธิ (บาท)	อัตราภาษี สูงสุด ที่ต้องชำระ (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อ เงินได้สุทธิ ตามโครงสร้าง พ.ศ. 2547 (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิเมื่อเกิดเงินเฟ้อ		
				อัตรา เงินเฟ้อ พ.ศ. 2547 ¹ (ร้อยละ)	อัตราเงิน เฟ้อ พ.ศ. 2548 (ร้อยละ)	อัตรา เงินเฟ้อ พ.ศ. 2549 (ร้อยละ)
กลุ่มรายได้น้อย	50,000	ยกเว้น	-	-	-	-
กลุ่มรายได้น้อย	100,000	ยกเว้น	0.00	0.00	0.00	67.99
กลุ่มรายปานกลาง ระดับต่ำ	400,000	10	7.50	3.73	5.95	6.13
กลุ่มรายปานกลาง ระดับกลาง	700,000	20	11.43	4.90	7.72	7.82
กลุ่มรายปานกลาง ระดับสูง	1,000,000	30	14.00	6.00	9.35	9.33
กลุ่มรายได้สูง	2,000,000	30	22.00	3.82	6.08	6.25
กลุ่มรายได้สูง	4,000,000	37	26.00	3.98	6.33	6.50
กลุ่มรายได้สูง	5,000,000	37	28.20	3.67	5.85	6.04

หมายเหตุ : ¹ ประกาศใช้มาตรการภาษียกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้สุทธิ 100,000 บาทแรก

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประสิทธิภาพของการใช้โครงสร้างอัตราภาษีก้าวหน้าเป็นเครื่องมือด้านนโยบายการคลังในการกระจายรายได้ และผลกระทบต่อภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในแต่ละโครงสร้างภาษี โดยพิจารณา 2 ด้าน

1. ด้านภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นการศึกษาประสิทธิภาพของการกระจายรายได้จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2529 – 2548 ว่าสามารถช่วยลดภาระภาษีของผู้มีเงินได้ได้หรือไม่ โดยพิจารณาประสิทธิภาพในการกระจายรายได้จากภาระภาษีของผู้มีเงินได้เป็นตัวชี้วัด โดยการเปรียบเทียบอัตราส่วนของภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิของผู้มีเงินได้ในแต่ละโครงสร้างภาษี

2. ด้านภาระภาษีเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อ เป็นการศึกษาผลกระทบต่อภาระภาษีของผู้มีเงินได้เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ และประสิทธิภาพในการกระจายรายได้จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาช่วงระหว่าง พ.ศ. 2529 – 2548 โดยพิจารณาประสิทธิภาพในการกระจายรายได้ โดยใช้ภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเมื่อเกิดเงินเฟ้อของผู้มีเงินได้เป็นตัวชี้วัด โดยการเปรียบเทียบอัตราส่วนของภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อในแต่ละโครงสร้างภาษี

สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นภาษีทางตรงที่จัดเก็บจากฐานรายได้ โดยใช้อัตราก้าวหน้าในการจัดเก็บเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ โดยแบ่งประเภทของเงินได้ที่ต้องนำมาคำนวณภาษีเป็น 8 ประเภทตามที่บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร ตั้งแต่ พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม โดยมีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษี ค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนต่างๆ ดังนี้

พ.ศ. 2529 มีการปรับอัตราภาษีให้ต่ำลงจากโครงสร้างเดิมที่ใช้เมื่อ พ.ศ. 2525 โดยลด
ขั้นเงินได้สุทธิเหลือ 11 ชั้น อัตราภาษีต่ำสุดร้อยละ 7 สำหรับเงินได้สุทธิ 40,000 บาทขึ้นไป
อัตราภาษีสูงสุด ร้อยละ 55 สำหรับเงินได้สุทธิ 2,000,000 บาทขึ้นไป

พ.ศ. 2532 ลดขั้นเงินได้สุทธิเหลือ 6 ชั้น อัตราภาษีต่ำสุดร้อยละ 5 สำหรับเงินได้
สุทธิ 50,000 บาท อัตราภาษีสูงสุดร้อยละ 55 สำหรับเงินได้สุทธิ 2,000,000 บาทขึ้นไป และ พ.ศ.
2534 มีการแก้ไขอัตราสูงสุดเป็นร้อยละ 50 สำหรับเงินได้สุทธิ 2,000,000 บาทขึ้นไป

พ.ศ. 2535 ลดขั้นเงินได้สุทธิเหลือ 5 ชั้น อัตราภาษีต่ำสุดร้อยละ 5 สำหรับเงินได้
สุทธิ 100,000 บาท อัตราภาษีสูงสุดร้อยละ 37 สำหรับเงินได้สุทธิ 4,000,000 บาทขึ้นไป

และเมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงใช้นโยบายการคลัง
ในการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยใช้มาตรการภาษีเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นเศรษฐกิจและบรรเทาภาระ
ภาษีให้กับประชาชน ดังนี้

พ.ศ. 2542 ประกาศใช้มาตรการภาษีโดยยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เฉพาะเงินได้
สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 50,000 บาทแรก ไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี

พ.ศ. 2546 ประกาศใช้มาตรการภาษีโดยยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เฉพาะเงินได้
สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 80,000 บาทแรก ไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี

พ.ศ. 2547 ประกาศใช้ประกาศใช้มาตรการภาษีโดยยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
เฉพาะเงินได้สุทธิส่วนที่ไม่เกิน 100,000 บาทแรก ไม่ต้องนำมาคำนวณภาษี

นอกจากการใช้มาตรการยกเว้นภาษีแล้วยังมีการเพิ่มเติมในส่วนของการลดหย่อน
ที่สามารถนำมาหักในการคำนวณภาษีได้ ได้แก่

ผู้มีเงินได้และภรรยา หักลดหย่อนได้คนละ 30,000 บาท

บุตรของผู้มีเงินได้ หักลดหย่อนได้คนละ 15,000 บาท ถ้ากำลังศึกษาอยู่ใน
สถานศึกษา หักลดหย่อนได้อีกคนละ 2,000 บาท

เบี้ยประกันชีวิต ส่วนแรกหักได้ 10,000 บาท ส่วนที่เกิน 10,000 บาท หักได้ไม่เกินเงินได้
หลังจากหักค่าใช้จ่าย แต่ไม่เกิน 40,000 บาท

ค่าอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา หักลดหย่อนได้คนละ 30,000 บาท

เงินสนับสนุนเพื่อการศึกษา หักลดหย่อนได้ 2 เท่าของจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน
ร้อยละ 10 ของเงินคงเหลือหลังจากหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนอื่น

2. เมื่อพิจารณาจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาพบว่าการใช้อัตราก้าวหน้าในการจัดเก็บภาษีทำให้ผู้มีรายได้สูงมีภาระภาษีมากกว่าผู้มีรายได้ต่ำ ภาระภาษีจะเพิ่มขึ้นเมื่อระดับเงินได้สุทธิเพิ่มสูงขึ้น

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทุกโครงสร้าง สามารถช่วยลดภาระภาษีให้กับผู้มีรายได้ทุกระดับรายได้ แต่ไม่สามารถลดภาระภาษีให้กับผู้มีรายได้ในสัดส่วนที่เท่ากันได้ ผู้มีรายได้สูงจะได้รับประโยชน์จากการปรับโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากผู้มีรายได้ปานกลางและผู้มีรายได้ต่ำ กล่าวคือหลังจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทุกโครงสร้างแล้วภาระภาษีของผู้มีรายได้สูงลดลงมากกว่าผู้มีรายได้ปานกลางและรายได้ต่ำ ในขณะที่ผู้มีรายได้ต่ำได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาน้อยกว่าผู้มีรายได้กลุ่มอื่น

การใช้มาตรการภาษีโดยการยกเว้นภาษีเงินได้เมื่อ พ.ศ. 2542 2546 และ 2547 มีผลทำให้ภาระภาษีของผู้มีเงินได้ลดลงทุกระดับรายได้ แต่กลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์จากการประกาศใช้มาตรการโดยตรง คือ ผู้มีรายได้ต่ำ กล่าวคือ ภาระภาษีของผู้มีเงินได้ในกลุ่มนี้ลดลงมากกว่าผู้มีเงินได้ในกลุ่มอื่น

จากสรุปผลการศึกษาดังกล่าว พบว่า การใช้อัตราภาษีก้าวหน้าในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สามารถรักษาเสถียรภาพของการกระจายรายได้ได้บางส่วน แต่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 2532 และ 2535 รวมถึงการใช้มาตรการภาษีเป็นเครื่องมือทางการคลังด้านนโยบายการกระจายรายได้ และบรรเทาภาระภาษีให้ผู้มีเงินได้ ยังมีประสิทธิภาพยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ เนื่องจากผู้มีเงินได้ต่ำยังมีภาระภาษีต่อเงินได้สูงกว่าผู้มีเงินได้สูง ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างรายได้ของคนรวยกับคนจน การใช้อัตราก้าวหน้าในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดายังเพียงอย่างเดียวไม่สามารถสร้างความเป็นธรรมด้านการกระจายรายได้ได้ โครงสร้างภาษีที่ใช้จัดเก็บจะต้องปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

3. การเกิดภาวะเงินเฟ้อส่งผลกระทบต่อภาระภาษีต่อผู้มีเงินได้ทุกระดับรายได้ กล่าวคือ ผู้มีเงินได้จะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้นเมื่อเกิดเงินเฟ้อ และภาระภาษีของผู้มีเงินได้ที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเฟ้อจะเปลี่ยนแปลงตามระดับเงินได้ที่เกิดขึ้นในปีนั้นๆ เมื่อเกิดเงินเฟ้อในระดับต่ำจะมีผลทำให้ภาระภาษีของผู้มีเงินได้เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ แต่หากเกิดเงินเฟ้อระดับสูงภาระภาษีของผู้มีเงินได้จะเพิ่มขึ้นสูง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529 2532 และ 2535 และการใช้มาตรการภาษีโดยการยกเว้นภาษีเงินได้ที่ประกาศใช้เมื่อ พ.ศ. 2542

2546 และ 2547 สามารถช่วยบรรเทาภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อได้ แต่ไม่สามารถลดภาระภาษีที่เกิดจากเงินเพื่อได้ทั้งหมด ผู้มีเงินได้ยังคงต้องแบกรับภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเมื่อเกิดเงินเพื่อ และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มรายได้พบว่า ผู้มีเงินได้ปานกลางจะต้องแบกรับภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากภาวะเงินเพื่อมากกว่าผู้มีเงินได้สูง โดยเฉพาะผู้มีเงินได้จำนวนสูงสุดของแต่ละชั้นเงินได้ซึ่งกำลังจะเปลี่ยนไปสู่อัตราภาษีที่สูงขึ้น จะมีภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อมากกว่าผู้มีเงินได้กลุ่มอื่นๆ

5.2 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. โดยปกติภาษีอากรเป็นเครื่องมือที่สามารถทำให้เกิดการกระจายรายได้ในสังคมที่เป็นธรรมมากยิ่งขึ้น การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราก้าวหน้ามีส่วนช่วยดึงเงินได้จากผู้มีรายได้สูงเข้าสู่ระบบภาษีได้มากขึ้น ทำให้ความแตกต่างในการกระจายรายได้ลดลงได้บ้าง ฉะนั้นการใช้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่จัดเก็บในอัตราก้าวหน้าเป็นเครื่องมือในการนำพารายได้ของผู้มีเงินได้มาใช้ในกิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาล อัตราภาษีที่ใช้ในการจัดเก็บควรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ และภาระภาษีไม่ควรตกหนักที่กลุ่มผู้มีเงินได้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การปรับปรุงโครงสร้างภาษีควรเอื้อประโยชน์ให้กับผู้มีเงินได้ทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน

2. การปรับโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้าง ควรกระจายภาระภาษีอากรไปยังผู้มีเงินได้กลุ่มต่างๆ อย่างทั่วถึง ภาระภาษีไม่ควรตกหนักอยู่กับผู้มีเงินได้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จากการพิจารณาโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ใช้ในปัจจุบัน พบว่าชั้นเงินได้สุทธิที่ 4 ช่วงเงินได้สุทธิ 1,000,000 - 4,000,000 บาท ช่วงเงินได้สุทธิขั้นเงินได้ 3,000,000 บาท ใช้อัตราภาษีร้อยละ 30 ของเงินได้สุทธิ ซึ่งมีความแตกต่างกันมากระหว่างเงินได้สุทธิช่วงต้นและช่วงปลายของขั้นเงินได้ หากต้องการให้เกิดความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ รัฐบาลอาจต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยการกระจายขั้นเงินได้สุทธิให้มีความแตกต่างของช่วงเงินได้สุทธิน้อยลง เพื่อบรรเทาภาระภาษีให้กับผู้มีเงินได้น้อยในขั้นเงินได้เดียวกัน รับภาระภาษีน้อยกว่า

3. ภาวะเงินเพื่อจะทำให้ภาระภาษีของผู้มีเงินได้เพิ่มขึ้น แต่การเกิดเงินเพื่อระดับต่ำหรือเงินเพื่ออย่างอ่อนจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้มีการขยายตัว และผู้มีเงินได้ก็จะจะมีภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเงินเพื่อไม่สูงมากนัก รัฐบาลควรปล่อยให้ระบบภาษีทำหน้าที่ในการรักษาเสถียรภาพด้านความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ แต่หากเกิดเงินเพื่ออย่างรุนแรง ภาระภาษีของผู้มีเงินได้จะเพิ่มขึ้นสูงมาก ทำให้ผู้มีเงินได้ลดการใช้จ่ายใช้สอยลง เศรษฐกิจจะชะลอตัว ระบบภาษีในรูปแบบเดิมจะไม่สามารถรักษาเสถียรภาพความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ได้ รัฐบาลควร

ควบคุมภาวะเงินเฟ้อหรือปรับปรุงโครงสร้างภาษีให้มีความสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและเกิดความเป็นธรรม

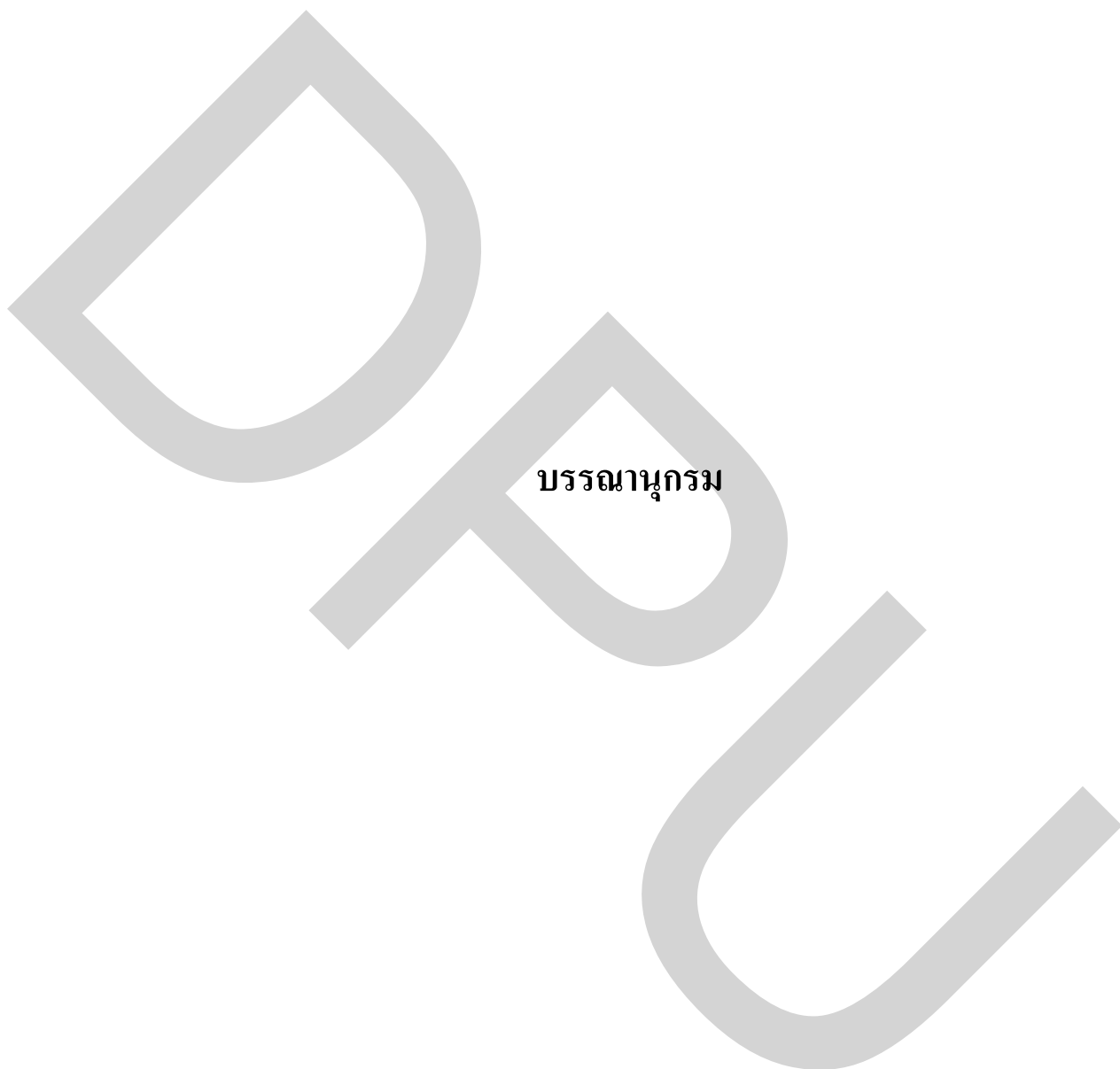
4. ผลของภาวะเงินเฟ้อทำให้ประสิทธิภาพการกระจายรายได้ของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาลดลง จึงควรมีการปรับโครงสร้างภาษีที่จัดเก็บให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ ดังนั้นการใช้นโยบายการคลังโดยการใช้มาตรการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาบางส่วน เป็นเครื่องมือในการบรรเทาภาระภาษีจะช่วยให้ระบบภาษีเกิดความเป็นธรรม

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

5.3.1 ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่สามารถทำให้การกระจายรายได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ควรมีการปรับขึ้นเงินได้ที่ใช้ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

5.3.2 เนื่องจากการศึกษารั้งนี้ใช้เงินได้สุทธิในการคำนวณภาระภาษี มิได้มีการศึกษาในส่วนการหักค่าใช้จ่ายหรือค่าลดหย่อนของผู้มีเงินได้พึงประเมินที่มีความแตกต่างทางสถานภาพทางสังคม ดังนั้นในการศึกษารั้งต่อไปควรมีการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการหักค่าลดหย่อน โดยการคำนวณภาระภาษีของผู้มีเงินได้พึงประเมินกลุ่มต่างๆ เพื่อศึกษาว่าค่าลดหย่อนแต่ละชนิดจะส่งผลอย่างไรในการลดภาระภาษี และรัฐจะเสียประโยชน์อย่างไร หรือไม่ในการใช้ค่าลดหย่อนเป็นเครื่องมือในการช่วยกระจายรายได้

5.3.3 ควรมีการศึกษาถึงการพิจารณาการเก็บภาษีจากฐานต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้การกระจายรายได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ภาษีมรดก หรือภาษีจากฐานทรัพย์สิน เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

หนังสือ

ภาษาไทย

- กรมสรรพากร. (2538) **ครบรอบ 120 ปี กระทรวงการคลัง**. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พริ้นติ้ง.
 _____ . “คณะกรรมการบริหารสรรพากรสาส์น” . หนังสือที่ระลึก 85 ปี กรมสรรพากร 2
 กันยายน 2543. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- _____. (2544). **ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แก้วการพิมพ์.
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. (2546). **การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไกรยุทธ ชีรตยานันท์. (2525). **หลักการวิเคราะห์ภาระภาษี:ฉบับพิสดาร**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
 พาณิชย์.
- _____. (2521). **ทฤษฎีภาษีเงินได้และภาษีเงินได้ของไทย**. กรุงเทพฯ : ดวงกมล.
- ขจร พรหมกสิกร. (2523). **การภาษีอากร**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์. (2516). **ทฤษฎีการภาษีอากร**. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย.
- วิทย์ ต้นตยกุล. (2519). **กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2548). **การบริหารภาษีอากรและรายได้ของรัฐ : หลักการและแนวปฏิบัติสำหรับ
 นักรัฐประศาสนศาสตร์**. กรุงเทพฯ : โครงการผลิตตำราและเอกสารการสอนคณะรัฐศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภลักษณ์ พิณีภูวคต. (2547ก). **คำอธิบายทฤษฎีและหลักกฎหมายภาษีอากร**. กรุงเทพฯ : โครงการ
 ผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2547ข). **คำอธิบายทฤษฎีและหลักกฎหมายภาษีอากร**. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- สมชัย ฤชุพันธุ์. (2541). **รวมบทความ เศรษฐกิจ การเงิน การคลัง และการภาษีอากรของไทย**.
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- สุเทพ พงษ์พิทักษ์. (2541). **การวางแผนภาษีอากร**. กรุงเทพฯ : สุขุมและบุตร.
- อรัญ ธรรมโน. (2548). **ความรู้ทั่วไปทางการคลัง**. กรุงเทพฯ : ไทยวิจัยและฝึกอบรม.
- อาภรณ์ นารอดิลก โกเมนทร์ สืบวิเศษ. (2548). **ประมวลรัษฎากร พร้อมคำพิพากษาฎีกาโดยย่อ**.
 กรุงเทพฯ : อ.ก. บรรณสาร.

เอกสารอื่นๆ

กรมสรรพากร. รายงานการคลังประจำปี 2542 . กรุงเทพฯ : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.
 _____ . รายงานการคลังประจำปี 2547 . กรุงเทพฯ : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.

วิทยานิพนธ์

- เจษฎา ชัยชนะศักดิ์. (2540). วิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาวะภาษีเงิน
ได้บุคคลธรรมดา:กรณีศึกษาโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย
 พ.ศ. 2529 2532 2534 และ 2535. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา
 เศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชาวเรศ บุญจันทร์. (2535). การวิเคราะห์รายได้ภาษีอากร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา
 สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นุชรี ปลั่งเปลื้อง. (2534). **ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้ในประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญา
 โท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มาลี แสงเทพ. (2542). **ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทย : โครงสร้างและปัจจัยที่มี
 ผลกระทบ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วัชรวิชัย เอกสิทธิ์. (2536). **ผลกระทบของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ของรัฐ.** วิทยานิพนธ์ปริญญา
 โท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อุษาศรี เขียวระยับ. (2539). **ผลกระทบของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ใน
 ประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมสรรพากร. จาก

<http://www.rd.go.th/publish/310.0.html>

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. จาก

[http:// www.fpo.go.th](http://www.fpo.go.th)

ภาษาต่างประเทศ

BOOK

Richard A.Musgrave and Peggy B.Musgrave. (1973). **Public Finance in Theory and Practice.**
McGraw - Hill.

ภาคผนวก ก

ตารางภาคผนวก ก ที่ 1 การคำนวณภาษีที่ต้องชำระตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
พ.ศ. 2529

รายได้สุทธิ ต่อปี	โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529						
	ภาษี ที่ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ. 2529	ภาษี ที่ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2530	ภาษี ที่ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2531	ภาษี ที่ต้องชำระ
(บาท)	(บาท)	1.9% (บาท)	(บาท)	2.5% (บาท)	(บาท)	3.8% (บาท)	(บาท)
50,000	3,800	50,950	3,895	52,224	4,022	54,208	4,221
100,000	9,300	101,900	9,585	104,448	9,967	108,417	10,562
200,000	26,800	203,800	27,560	208,895	28,579	216,833	30,167
250,000	38,300	254,750	39,488	261,119	41,080	271,041	43,560
300,000	50,800	305,700	52,510	313,343	54,803	325,250	58,375
400,000	80,800	407,600	83,460	417,790	87,027	433,666	92,583
500,000	115,800	509,500	119,125	522,238	123,583	542,083	130,529
550,000	133,300	560,450	137,480	574,461	143,085	596,291	151,816
600,000	153,300	611,400	157,860	626,685	163,974	650,499	173,500
700,000	193,300	713,300	198,620	731,133	205,753	758,916	217,312
750,000	213,300	764,250	219,713	783,356	228,310	813,124	241,706
800,000	235,800	815,200	242,640	835,580	251,811	867,332	266,099
900,000	280,800	917,100	288,495	940,028	298,812	975,749	314,887
1,000,000	325,800	1,019,000	335,300	1,044,475	348,038	1,084,165	367,883
1,500,000	575,800	1,528,500	590,050	1,566,713	609,156	1,626,248	638,924
2,000,000	825,800	2,038,000	846,700	2,088,950	874,723	2,168,330	918,382
2,500,000	1,100,800	2,547,500	1,126,925	2,611,188	1,161,953	2,710,413	1,216,527
3,000,000	1,375,800	3,057,000	1,407,150	3,133,425	1,449,184	3,252,495	1,514,672
4,000,000	1,925,800	4,076,000	1,967,600	4,177,900	2,023,645	4,336,660	2,110,963
5,000,000	2,475,800	5,095,000	2,528,050	5,222,375	2,598,106	5,420,825	2,707,254
10,000,000	5,225,800	10,190,000	5,330,300	10,444,750	5,470,413	10,841,651	5,688,708
20,000,000	10,725,800	20,380,000	10,934,800	20,889,500	11,215,025	21,683,301	11,651,616

หมายเหตุ : มีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2529 – 2531

ตารางภาคผนวก ก ที่ 2 การคำนวณภาษีที่ต้องชำระตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
พ.ศ. 2532

รายได้สุทธิ ต่อปี	โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532						
	ภาษี ที่ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2532	ภาษี ที่ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2533	ภาษี ที่ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2534 ¹	ภาษี ที่ต้องชำระ
	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)
50,000	2,500	52,700	2,770	55,862	3,086	59,046	3,405
100,000	7,500	105,400	8,040	111,724	8,672	118,092	9,309
200,000	17,500	210,800	19,660	223,448	22,190	236,185	24,737
250,000	27,500	263,500	30,200	279,310	33,362	295,231	36,546
300,000	37,500	316,200	40,740	335,172	44,534	354,277	48,355
400,000	57,500	421,600	61,820	446,896	66,879	472,369	71,974
500,000	77,500	527,000	85,600	558,620	90,461	590,461	104,638
550,000	92,500	579,700	101,410	614,482	111,845	649,507	122,352
600,000	107,500	632,400	117,220	670,344	128,603	708,554	140,066
700,000	137,500	737,800	148,840	782,068	162,120	826,646	175,494
750,000	152,500	790,500	164,650	837,930	178,879	885,692	193,208
800,000	167,500	843,200	180,460	893,792	195,638	944,738	210,921
900,000	197,500	948,600	212,080	1,005,516	229,706	1,062,830	252,632
1,000,000	227,500	1,054,000	249,100	1,117,240	274,396	1,180,923	299,869
1,500,000	427,500	1,581,000	459,900	1,675,860	497,844	1,771,384	536,054
2,000,000	627,500	2,108,000	686,900	2,234,480	756,464	2,361,845	808,423
2,500,000	902,500	2,635,000	976,750	2,793,100	1,063,705	2,952,307	1,103,653
3,000,000	1,177,500	3,162,000	1,266,600	3,351,720	1,370,946	3,542,768	1,398,884
4,000,000	1,727,500	4,216,000	1,846,300	4,468,960	1,985,428	4,723,691	1,989,345
5,000,000	2,277,500	5,270,000	2,426,000	5,586,200	2,599,910	5,904,613	2,579,807
10,000,000	5,027,500	10,540,000	5,324,500	11,172,400	5,672,320	11,809,227	5,532,113
20,000,000	10,527,500	21,080,000	11,121,500	22,344,800	11,817,140	23,618,454	11,436,727

หมายเหตุ : มีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2532 – 2534

ตารางภาคผนวก ก ที่ 3 การคำนวณภาษีที่ต้องชำระตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
พ.ศ. 2535

รายได้สุทธิ ต่อปี	โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535						
	ภาษี ที่ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2535	ภาษี ที่ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2536	ภาษี ที่ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2537	ภาษี ที่ต้องชำระ
	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)
50,000	2,500	4.2%	2,605	3.3%	2,691	5.0%	2,826
100,000	5,000		5,420		5,764		6,302
200,000	15,000		15,840		16,528		17,604
250,000	20,000		21,050		21,910		23,255
300,000	25,000		26,260		27,292		28,906
400,000	35,000		36,680		38,055		40,208
500,000	45,000		49,200		52,639		58,021
550,000	55,000		59,620		63,402		69,323
600,000	65,000		70,040		74,166		80,625
700,000	85,000		90,880		95,694		103,229
750,000	95,000		101,300		106,458		114,531
800,000	105,000		111,720		117,222		125,833
900,000	125,000		132,560		138,749		150,155
1,000,000	145,000		157,600		167,916		184,062
1,500,000	295,000		313,900		329,374		353,592
2,000,000	445,000		470,200		490,832		523,123
2,500,000	595,000		626,500		652,290		692,654
3,000,000	745,000		782,800		813,747		862,185
4,000,000	1,045,000		1,107,160		1,158,051		1,237,704
5,000,000	1,415,000		1,492,700		1,556,314		1,655,880
10,000,000	3,265,000		3,420,400		3,547,628		3,746,760
20,000,000	6,965,000		7,275,800		7,530,256		7,928,519

หมายเหตุ : มีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2535 – 2541

ตารางภาคผนวก ก ที่ 3 (ต่อ)

รายได้สุทธิ	โครงสร้างอัตรากำไรเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535									
	ต่อปี	ภาษีที่ ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2538 5.7%	ภาษีที่ ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2539 5.9%	ภาษีที่ ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ 5.6%	ภาษี ที่ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2541 8.1%	ภาษีที่ ต้องชำระ
(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)
50,000	2,500	59,731	2,987	63,255	3,163	66,798	3,340	72,208	3,610	
100,000	5,000	119,463	6,946	126,511	7,651	133,596	8,360	144,417	9,442	
200,000	15,000	238,925	18,893	253,022	20,302	267,191	21,719	288,834	23,883	
250,000	20,000	298,657	24,866	316,277	26,628	333,989	28,399	361,042	31,104	
300,000	25,000	358,388	30,839	379,533	32,953	400,787	35,079	433,251	38,325	
400,000	35,000	477,851	42,785	506,044	46,209	534,382	51,876	577,667	60,533	
500,000	45,000	597,314	64,463	632,555	71,511	667,978	78,596	722,084	89,417	
550,000	55,000	657,045	76,409	695,810	84,162	734,776	91,955	794,293	103,859	
600,000	65,000	716,776	88,355	759,066	96,813	801,574	105,315	866,501	118,300	
700,000	85,000	836,239	112,248	885,577	122,115	935,169	132,034	1,010,918	148,275	
750,000	95,000	895,970	124,194	948,832	134,766	1,001,967	145,393	1,083,126	169,938	
800,000	105,000	955,702	136,140	1,012,088	148,626	1,068,765	165,629	1,155,335	191,600	
900,000	125,000	1,075,164	167,549	1,138,599	186,580	1,202,361	205,708	1,299,752	234,926	
1,000,000	145,000	1,194,627	203,388	1,265,110	224,533	1,335,956	245,787	1,444,169	278,251	
1,500,000	295,000	1,791,941	382,582	1,897,665	414,299	2,003,934	446,180	2,166,253	494,876	
2,000,000	445,000	2,389,254	561,776	2,530,220	604,066	2,671,912	646,574	2,888,337	711,501	
2,500,000	595,000	2,986,568	740,970	3,162,775	793,832	3,339,890	846,967	3,610,422	928,126	
3,000,000	745,000	3,583,881	920,164	3,795,330	983,599	4,007,868	1,047,361	4,332,506	1,168,027	
4,000,000	1,045,000	4,778,508	1,333,048	5,060,440	1,437,363	5,343,825	1,542,215	5,776,674	1,702,370	
5,000,000	1,415,000	5,973,135	1,775,060	6,325,550	1,905,453	6,679,781	2,036,519	7,220,843	2,236,712	
10,000,000	3,265,000	11,946,270	3,985,120	12,651,100	4,245,907	13,359,562	4,508,038	14,441,686	4,908,424	
20,000,000	6,965,000	23,892,540	8,405,240	25,302,200	8,926,814	26,719,123	9,451,076	28,883,372	10,251,848	

หมายเหตุ : มีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2535 – 2541

ตารางภาคผนวก ก ที่ 4 การคำนวณภาษีที่ต้องชำระตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
พ.ศ. 2542

รายได้สุทธิ ต่อปี	โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2542								
	ภาษีที่ ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2542	ภาษีที่ ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2543	ภาษีที่ ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2544	ภาษี ที่ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2545	ภาษีที่ ต้องชำระ
(บาท)	(บาท)	0.2%	(บาท)	1.7%	(บาท)	1.6%	(บาท)	6.0%	(บาท)
50,000	0	50,100	5	50,952	48	51,767	88	52,078	104
100,000	2,500	100,200	2,520	101,903	2,690	103,534	2,853	104,155	2,916
200,000	12,500	200,400	12,540	203,807	12,881	207,068	13,207	208,310	13,331
250,000	17,500	250,500	17,550	254,759	17,976	258,835	18,383	260,388	18,539
300,000	22,500	300,600	22,560	305,710	23,071	310,602	23,560	312,465	23,747
400,000	32,500	400,800	32,580	407,614	33,261	414,135	33,914	416,620	34,162
500,000	42,500	501,000	42,700	509,517	44,403	517,669	46,034	520,775	46,655
550,000	52,500	551,100	52,720	560,469	54,594	569,436	56,387	572,853	57,071
600,000	62,500	601,200	62,740	611,420	64,784	621,203	66,741	624,930	67,486
700,000	82,500	701,400	82,780	713,324	85,165	724,737	87,447	729,085	88,317
750,000	92,500	751,500	92,800	764,276	95,355	776,504	97,801	781,163	98,733
800,000	102,500	801,600	102,820	815,227	105,545	828,271	108,154	833,240	109,148
900,000	122,500	901,800	122,860	917,131	125,926	931,805	128,861	937,396	129,979
1,000,000	142,500	1,002,000	143,100	1,019,034	148,210	1,035,339	153,102	1,041,551	154,965
1,500,000	292,500	1,503,000	293,400	1,528,551	301,065	1,553,008	308,402	1,562,326	311,198
2,000,000	442,500	2,004,000	443,700	2,038,068	453,920	2,070,677	463,703	2,083,101	467,430
2,500,000	592,500	2,505,000	594,000	2,547,585	606,776	2,588,346	619,004	2,603,876	623,663
3,000,000	742,500	3,006,000	744,300	3,057,102	759,631	3,106,016	774,305	3,124,652	779,896
4,000,000	1,042,500	4,008,000	1,045,460	4,076,136	1,070,670	4,141,354	1,094,801	4,166,202	1,103,995
5,000,000	1,412,500	5,010,000	1,416,200	5,095,170	1,447,713	5,176,693	1,477,876	5,207,753	1,489,369
10,000,000	3,262,500	10,020,000	3,269,900	10,190,340	3,332,926	10,353,385	3,393,253	10,415,506	3,416,237
20,000,000	6,962,500	20,040,000	6,977,300	20,380,680	7,103,352	20,706,771	7,224,005	20,831,012	7,269,974

หมายเหตุ : มีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2542 – 2545

ตารางภาคผนวก ก ที่ 5 การคำนวณภาษีที่ต้องชำระตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
พ.ศ. 2546

รายได้สุทธิ ต่อปี	โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2546		
	ภาษีที่ ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2546 1.8%	ภาษีที่ ต้องชำระ
(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)
50,000	0	50,900	0
100,000	1,000	101,800	1,180
200,000	11,000	203,600	11,360
250,000	16,000	254,500	16,450
300,000	21,000	305,400	21,540
400,000	31,000	407,200	31,720
500,000	41,000	509,000	42,800
550,000	51,000	559,900	52,980
600,000	61,000	610,800	63,160
700,000	81,000	712,600	83,520
750,000	91,000	763,500	93,700
800,000	101,000	814,400	103,880
900,000	121,000	916,200	124,240
1,000,000	141,000	1,018,000	146,400
1,500,000	291,000	1,527,000	299,100
2,000,000	441,000	2,036,000	451,800
2,500,000	591,000	2,545,000	604,500
3,000,000	741,000	3,054,000	757,200
4,000,000	1,041,000	4,072,000	1,067,640
5,000,000	1,411,000	5,090,000	1,444,300
10,000,000	3,261,000	10,180,000	3,327,600
20,000,000	6,961,000	20,360,000	7,094,200

หมายเหตุ : มีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2546

ตารางภาคผนวก ก ที่ 6 การคำนวณภาษีที่ต้องชำระตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
พ.ศ. 2547

รายได้สุทธิ ต่อปี	โครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2547						
	ภาษี ที่ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2547 2.8%	ภาษี ที่ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ 2548 4.5%	ภาษี ที่ต้องชำระ	อัตราเงินเพื่อ 2549 4.5%	ภาษี ที่ต้องชำระ
(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)	(บาท)
50,000	0	51,400	0	53,713	0	56,238	0
100,000	0	102,800	280	107,426	743	112,475	1,248
200,000	10,000	205,600	10,560	214,852	11,485	224,950	12,495
250,000	15,000	257,000	15,700	268,565	16,857	281,188	18,119
300,000	20,000	308,400	20,840	322,278	22,228	337,425	23,743
400,000	30,000	411,200	31,120	429,704	32,970	449,900	34,990
500,000	40,000	514,000	42,800	537,130	47,426	562,375	52,475
550,000	50,000	565,400	53,080	590,843	58,169	618,613	63,723
600,000	60,000	616,800	63,360	644,556	68,911	674,850	74,970
700,000	80,000	719,600	83,920	751,982	90,396	787,325	97,465
750,000	90,000	771,000	94,200	805,695	101,139	843,563	108,713
800,000	100,000	822,400	104,480	859,408	111,882	899,800	119,960
900,000	120,000	925,200	125,040	966,834	133,367	1,012,275	143,683
1,000,000	140,000	1,028,000	148,400	1,074,260	162,278	1,124,750	177,425
1,500,000	290,000	1,542,000	302,600	1,611,390	323,417	1,687,125	346,138
2,000,000	440,000	2,056,000	456,800	2,148,520	484,556	2,249,500	514,850
2,500,000	590,000	2,570,000	611,000	2,685,650	645,695	2,811,876	683,563
3,000,000	740,000	3,084,000	765,200	3,222,780	806,834	3,374,251	852,275
4,000,000	1,040,000	4,112,000	1,081,440	4,297,040	1,149,905	4,499,001	1,224,630
5,000,000	1,410,000	5,140,000	1,461,800	5,371,300	1,547,381	5,623,751	1,640,788
10,000,000	3,260,000	10,280,000	3,363,600	10,742,600	3,534,762	11,247,502	3,721,576
20,000,000	6,960,000	20,560,000	7,167,200	21,485,200	7,509,524	22,495,004	7,883,152

หมายเหตุ : มีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2547-2549

ภาคผนวก ข

ตารางภาคผนวก ข ที่ 1 เปรียบเทียบภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิพ.ศ. 2529 -2531

ระดับเงินได้สุทธิ (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ ก่อนเงินเพื่อ (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ		
		อัตราเงินเพื่อ พ.ศ. 2529	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ. 2530	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ. 2531
		1.9 % (ร้อยละ)	2.5 % (ร้อยละ)	3.8 % (ร้อยละ)
50,000	7.60	7.64	7.70	7.79
100,000	9.30	9.41	9.54	9.74
200,000	13.40	13.52	13.68	13.91
250,000	15.32	15.50	15.73	16.07
300,000	16.93	17.18	17.49	17.95
400,000	20.20	20.48	20.83	21.35
500,000	23.16	23.38	23.66	24.08
550,000	24.24	24.53	24.91	25.46
600,000	25.55	25.82	26.17	26.67
700,000	27.61	27.85	28.14	28.63
750,000	28.44	28.75	29.15	29.73
800,000	29.48	29.76	30.14	30.68
900,000	31.20	31.46	31.79	32.27
1,000,000	32.58	32.90	33.32	33.93
1,500,000	38.39	38.60	38.88	39.29
2,000,000	41.29	41.55	41.87	42.35
2,500,000	44.03	44.24	44.50	44.88
3,000,000	45.86	46.03	46.25	46.57
4,000,000	48.15	48.27	48.44	48.68
5,000,000	49.52	49.62	49.75	49.94
10,000,000	52.26	52.31	52.37	52.47
20,000,000	53.63	53.65	53.69	53.74

หมายเหตุ : จำนวนจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529

ตารางภาคผนวก ข ที่ 2 เปรียบเทียบภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ พ.ศ. 2532 – 2534

ระดับเงินได้สุทธิ	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ ก่อนเงินเพื่อ	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ		
		อัตราเงินเพื่อ	อัตราเงินเพื่อ	อัตราเงินเพื่อ
		พ.ศ. 2532	พ.ศ. 2533	พ.ศ.2534 ¹
(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	5.4 %	6.0 %	5.7 %
		(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
50,000	5.00	5.26	5.52	5.77
100,000	7.50	7.63	7.76	7.88
200,000	8.75	9.33	9.93	10.47
250,000	11.00	11.46	11.94	12.38
300,000	12.50	12.88	13.29	13.65
400,000	14.38	14.66	14.97	15.24
500,000	23.16	23.38	23.66	24.08
550,000	24.24	24.53	24.91	25.46
600,000	25.55	25.82	26.17	26.67
700,000	27.61	27.85	28.14	28.63
750,000	28.44	28.75	29.15	29.73
800,000	29.48	29.76	30.14	30.68
900,000	31.20	31.46	31.79	32.27
1,000,000	32.58	32.90	33.32	33.93
1,500,000	38.39	38.60	38.88	39.29
2,000,000	41.29	41.55	41.87	42.35
2,500,000	44.03	44.24	44.50	44.88
3,000,000	45.86	46.03	46.25	46.57
4,000,000	48.15	48.27	48.44	42.11
5,000,000	49.52	49.62	49.75	43.69
10,000,000	50.28	50.52	50.77	46.85
20,000,000	52.64	52.76	52.89	48.85

หมายเหตุ : จำนวนจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2532

ตารางภาคผนวก ข ที่ 3 เปรียบเทียบภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ พ.ศ. 2535 – 2541

ระดับเงินได้สุทธิ	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ						
		อัตราเงินเพื่อ	อัตราเงินเพื่อ	อัตราเงินเพื่อ	อัตราเงินเพื่อ	อัตราเงินเพื่อ	อัตราเงินเพื่อ	อัตราเงินเพื่อ
		พ.ศ.2535	พ.ศ.2536	พ.ศ.2537	พ.ศ.2538	พ.ศ.2539	พ.ศ.2540	พ.ศ.2541
(บาท)	ก่อนเงินเพื่อ (ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
50,000	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00
100,000	5.00	5.20	5.35	5.58	5.81	6.05	6.26	6.54
200,000	7.50	7.60	7.68	7.79	7.91	8.02	8.13	8.27
250,000	8.00	8.08	8.14	8.23	8.33	8.42	8.50	8.62
300,000	8.33	8.40	8.45	8.53	8.60	8.68	8.75	8.85
400,000	8.75	8.80	8.84	8.89	8.95	9.13	9.71	10.48
500,000	9.00	9.44	9.78	10.27	10.79	11.31	11.77	12.38
550,000	10.00	10.40	10.71	11.15	11.63	12.10	12.51	13.08
600,000	10.83	11.20	11.48	11.89	12.33	12.75	13.14	13.65
700,000	12.14	12.46	12.70	13.05	13.42	13.79	14.12	14.67
750,000	12.67	12.96	13.19	13.51	13.86	14.20	14.51	15.69
800,000	13.13	13.40	13.61	13.92	14.25	14.69	15.50	16.58
900,000	13.89	14.14	14.32	14.76	15.58	16.39	17.11	18.07
1,000,000	14.50	15.12	15.60	16.29	17.03	17.75	18.40	19.27
1,500,000	19.67	20.08	20.40	20.86	21.35	21.83	22.27	22.84
2,000,000	22.25	22.56	22.80	23.14	23.51	23.87	24.20	24.63
2,500,000	23.80	24.05	24.24	24.51	24.81	25.10	25.36	25.71
3,000,000	24.83	25.04	25.20	25.43	25.68	25.92	26.13	26.96
4,000,000	26.13	26.56	26.90	27.38	27.90	28.40	28.86	29.47
5,000,000	28.30	28.65	28.92	29.30	29.72	30.12	30.49	30.98
10,000,000	32.65	32.83	32.96	33.15	33.36	33.56	33.74	33.99
20,000,000	34.83	34.91	34.98	35.08	35.18	35.28	35.37	35.49

หมายเหตุ : จำนวนจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535

ตารางภาคผนวก ข ที่ 4 เปรียบเทียบภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ พ.ศ. 2542 – 2545

ระดับเงินได้สุทธิ (บาท)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ ก่อนเงินเพื่อ (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ			
		อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2542 ¹ (ร้อยละ)	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2543 (ร้อยละ)	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2544 (ร้อยละ)	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2545 (ร้อยละ)
		0.2%	1.7%	1.6%	6.0%
50,000	0.00	0.01	0.09	0.17	0.20
100,000	2.50	2.51	2.64	2.76	2.80
200,000	6.25	6.26	6.32	6.38	6.40
250,000	7.00	7.01	7.06	7.10	7.12
300,000	7.50	7.50	7.55	7.59	7.60
400,000	8.13	8.13	8.16	8.19	8.20
500,000	8.50	8.52	8.71	8.89	8.96
550,000	9.55	9.57	9.74	9.90	9.96
600,000	10.42	10.44	10.60	10.74	10.80
700,000	11.79	11.80	11.94	12.07	12.11
750,000	12.33	12.35	12.48	12.60	12.64
800,000	12.81	12.83	12.95	13.06	13.10
900,000	13.61	13.62	13.73	13.83	13.87
1,000,000	14.25	14.28	14.54	14.79	14.88
1,500,000	19.50	19.52	19.70	19.86	19.92
2,000,000	22.13	22.14	22.27	22.39	22.44
2,500,000	23.70	23.71	23.82	23.92	23.95
3,000,000	24.75	24.76	24.85	24.93	24.96
4,000,000	26.06	26.08	26.27	26.44	26.50
5,000,000	28.25	28.27	28.41	28.55	28.60
10,000,000	32.63	32.63	32.71	32.77	32.80
20,000,000	34.81	34.82	34.85	34.89	34.90

หมายเหตุ: คำนวณจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535

ตารางภาคผนวก ข ที่ 5 เปรียบเทียบภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ พ.ศ. 2546

ระดับเงินได้สุทธิ (บาท)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ ก่อนเงินเพื่อ (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ
		อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2546 ¹ 1.8% (ร้อยละ)
50,000	0.00	0.00
100,000	1.00	1.16
200,000	5.50	5.58
250,000	6.40	6.46
300,000	7.00	7.05
400,000	7.75	7.79
500,000	8.20	8.41
550,000	9.27	9.46
600,000	10.17	10.34
700,000	11.57	11.72
750,000	12.13	12.27
800,000	12.63	12.76
900,000	13.44	13.56
1,000,000	14.10	14.38
1,500,000	19.40	19.59
2,000,000	22.05	22.19
2,500,000	23.64	23.75
3,000,000	24.70	24.79
4,000,000	26.03	26.22
5,000,000	28.22	28.38
10,000,000	32.61	32.69
20,000,000	34.81	34.84

หมายเหตุ : จำนวนจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535

¹ พ.ศ. 2546 ใช้มาตรการยกเว้นสำหรับเงินได้สุทธิ 80,000 บาทแรก

ตารางภาคผนวก ข ที่ 6 เปรียบเทียบภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ พ.ศ. 2547 - 2549

ระดับเงินได้สุทธิ (บาท)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ ก่อนเงินเพื่อ (ร้อยละ)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ		
		อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2547 ¹ (ร้อยละ)	อัตราเงินเพื่อ 2548 (ร้อยละ)	อัตราเงินเพื่อ 2549 (ร้อยละ)
50,000	0.00	0.00	0.00	-
100,000	0.00	0.27	0.69	1.11
200,000	5.00	5.14	5.35	5.55
250,000	6.00	6.11	6.28	6.44
300,000	6.67	6.76	6.90	7.04
400,000	7.50	7.57	7.67	7.78
500,000	8.00	8.33	8.83	9.33
550,000	9.09	9.39	9.85	10.30
600,000	10.00	10.27	10.69	11.11
700,000	11.43	11.66	12.02	12.38
750,000	12.00	12.22	12.55	12.89
800,000	12.50	12.70	13.02	13.33
900,000	13.33	13.51	13.79	14.19
1,000,000	14.00	14.44	15.11	15.77
1,500,000	19.33	19.62	20.07	20.52
2,000,000	22.00	22.22	22.55	22.89
2,500,000	23.60	23.77	24.04	24.31
3,000,000	24.67	24.81	25.04	25.26
4,000,000	26.00	26.30	26.76	27.22
5,000,000	28.20	28.44	28.81	29.18
10,000,000	32.60	32.72	32.90	33.09
20,000,000	34.80	34.86	34.95	35.04

หมายเหตุ : จำนวนจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535

¹พ.ศ. 2547 ใช้มาตรการยกเว้นสำหรับเงินได้สุทธิ 100,000 บาทแรก

ภาคผนวก ค

ตารางภาคผนวก ค ที่ 1 เปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเพื่อ
พ.ศ. 2529 -2531

ระดับเงินได้สุทธิ (บาท)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ ก่อนเงินเพื่อ (ร้อยละ)	อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระ		
		อัตราเงินเพื่อ พ.ศ. 2529 (ร้อยละ)	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ. 2530 (ร้อยละ)	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ. 2531 (ร้อยละ)
50,000	7.60	2.50	3.27	4.93
100,000	9.30	3.06	3.99	5.97
200,000	13.40	2.84	3.70	5.56
250,000	15.32	3.10	4.03	6.04
300,000	16.93	3.37	4.37	6.52
400,000	20.20	3.29	4.27	6.38
500,000	23.16	2.87	3.74	5.62
550,000	24.24	3.14	4.08	6.10
600,000	25.55	2.97	3.87	5.81
700,000	27.61	2.75	3.59	5.62
750,000	28.44	3.01	3.91	5.87
800,000	29.48	2.90	3.78	5.67
900,000	31.20	2.74	3.58	5.38
1,000,000	32.58	2.92	3.80	5.70
1,500,000	38.39	2.47	3.24	4.89
2,000,000	41.29	2.53	3.31	4.99
2,500,000	44.03	2.37	3.11	4.70
3,000,000	45.86	2.28	2.99	4.52
4,000,000	48.15	2.17	2.85	4.31
5,000,000	49.52	2.11	2.77	4.20
10,000,000	52.26	2.00	2.63	3.99
20,000,000	53.63	1.95	2.56	3.89

หมายเหตุ : จำนวนจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529

ตารางภาคผนวก ค ที่ 2 เปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเพื่อ
พ.ศ. 2532 - 2534

ระดับเงินได้สุทธิ (บาท)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ ก่อนเงินเพื่อ (ร้อยละ)	อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระ		
		อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2532 (ร้อยละ)	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2533 (ร้อยละ)	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2534 ¹ (ร้อยละ)
		5.4%	6.0%	5.7%
50,000	5.00	10.80	11.42	10.32
100,000	7.50	7.20	7.87	7.34
200,000	8.75	12.34	12.87	11.48
250,000	11.00	9.82	10.47	9.57
300,000	12.50	8.64	9.31	8.58
400,000	14.38	7.51	8.18	7.62
500,000	15.50	10.45	5.68	15.67
550,000	16.82	9.63	10.29	9.39
600,000	17.92	9.04	9.71	8.91
700,000	19.64	8.25	8.92	8.25
750,000	20.33	7.97	8.64	8.01
800,000	20.94	7.74	8.41	7.81
900,000	21.94	7.38	8.31	9.98
1,000,000	22.75	9.49	10.15	9.28
1,500,000	28.50	7.58	8.25	7.68
2,000,000	31.38	9.47	10.13	6.87
2,500,000	36.10	8.23	8.90	3.76
3,000,000	39.25	7.57	8.24	2.04
4,000,000	43.19	6.88	7.54	0.20
5,000,000	45.55	6.52	7.17	-0.77
10,000,000	50.28	5.91	6.53	-2.47
20,000,000	52.64	5.64	6.25	-3.22

หมายเหตุ : จำนวนจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529

ตารางภาคผนวก ก ที่ 3 เปรียบเทียบภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ พ.ศ. 2535 – 2541

ระดับเงินได้สุทธิ (บาท)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธีก่อนเงินเพื่อ (ร้อยละ)	อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระ						
		อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2535	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2536	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2537	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2538	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2539	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2540	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2541
		(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
		4.2%	3.3%	5.0%	5.7%	5.9%	5.6%	8.1%
50,000	5.00	4.20	3.30	5.00	5.70	5.90	5.60	8.10
100,000	5.00	8.40	6.34	9.34	10.22	10.15	9.26	12.94
200,000	7.50	5.60	4.34	6.51	7.32	7.46	6.98	9.96
250,000	8.00	5.25	4.08	6.14	6.93	7.09	6.65	9.53
300,000	8.33	5.04	3.93	5.92	6.69	6.86	6.45	9.25
400,000	8.75	4.80	3.75	5.66	6.41	8.00	12.27	16.69
500,000	9.00	9.33	6.99	10.22	11.10	10.93	9.91	13.77
550,000	10.00	8.40	6.34	9.34	10.22	10.15	9.26	12.94
600,000	10.83	7.75	5.89	8.71	9.59	9.57	8.78	12.33
700,000	12.14	6.92	5.30	7.87	8.74	8.79	8.12	12.30
750,000	12.67	6.63	5.09	7.58	8.44	8.51	7.89	16.88
800,000	13.13	6.40	4.92	7.35	8.19	9.17	11.44	15.68
900,000	13.89	6.05	4.67	8.22	11.58	11.36	10.25	14.20
1,000,000	14.50	8.69	6.55	9.62	10.50	10.40	9.47	13.21
1,500,000	19.67	6.41	4.93	7.35	8.20	8.29	7.70	10.91
2,000,000	22.25	5.66	4.39	6.58	7.39	7.53	7.04	10.04
2,500,000	23.80	5.29	4.12	6.19	6.98	7.13	6.69	9.58
3,000,000	24.83	5.07	3.95	5.95	6.72	6.89	6.48	11.52
4,000,000	26.13	5.95	4.60	6.88	7.70	7.83	7.29	10.38
5,000,000	28.30	5.49	4.26	6.40	7.20	7.35	6.88	9.83
10,000,000	32.65	4.76	3.72	5.61	6.36	6.54	6.17	8.88
20,000,000	34.83	4.46	3.50	5.29	6.01	6.21	5.87	8.47

หมายเหตุ : กำหนดจากโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535

ตารางภาคผนวก ค ที่ 4 เปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเพื่อ
พ.ศ. 2542 -2545

ระดับเงินได้สุทธิ (บาท)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ ก่อนเงินเพื่อ (ร้อยละ)	อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระ			
		อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2542 ¹ (ร้อยละ)	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2543 (ร้อยละ)	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2544 (ร้อยละ)	อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2545 (ร้อยละ)
50,000	0.00	#DIV/0!	851.70	85.66	17.58
100,000	2.50	0.80	6.76	6.06	2.18
200,000	6.25	0.32	2.72	2.53	0.94
250,000	7.00	0.29	2.43	2.27	0.84
300,000	7.50	0.27	2.27	2.12	0.79
400,000	8.13	0.25	2.09	1.96	0.73
500,000	8.50	0.47	3.99	3.67	1.35
550,000	9.55	0.42	3.55	3.29	1.21
600,000	10.42	0.38	3.26	3.02	1.12
700,000	11.79	0.34	2.88	2.68	0.99
750,000	12.33	0.32	2.75	2.56	0.95
800,000	12.81	0.31	2.65	2.47	0.92
900,000	13.61	0.29	2.50	2.33	0.87
1,000,000	14.25	0.42	3.57	3.30	1.22
1,500,000	19.50	0.31	2.61	2.44	0.91
2,000,000	22.13	0.27	2.30	2.16	0.80
2,500,000	23.70	0.25	2.15	2.02	0.75
3,000,000	24.75	0.24	2.06	1.93	0.72
4,000,000	26.06	0.28	2.41	2.25	0.84
5,000,000	28.25	0.26	2.23	2.08	0.78
10,000,000	32.63	0.23	1.93	1.81	0.68
20,000,000	34.81	0.21	1.81	1.70	0.64

หมายเหตุ: คำนวณตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2535

¹ ประกาศใช้มาตรการภาษียกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้สุทธิ 50,000 บาทแรก

ตารางภาคผนวก ก ที่ 5 เปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเพื่อ
พ.ศ. 2546

ระดับเงินได้สุทธิ (บาท)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ ก่อนเงินเพื่อ (ร้อยละ)	อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระ	
		อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2546 ¹ 1.8% (ร้อยละ)	
50,000	0.00	-	
100,000	1.00	18.00	
200,000	5.50	3.27	
250,000	6.40	2.81	
300,000	7.00	2.57	
400,000	7.75	2.32	
500,000	8.20	4.39	
550,000	9.27	3.88	
600,000	10.17	3.54	
700,000	11.57	3.11	
750,000	12.13	2.97	
800,000	12.63	2.85	
900,000	13.44	2.68	
1,000,000	14.10	3.83	
1,500,000	19.40	2.78	
2,000,000	22.05	2.45	
2,500,000	23.64	2.28	
3,000,000	24.70	2.19	
4,000,000	26.03	2.56	
5,000,000	28.22	2.36	
10,000,000	32.61	2.04	
20,000,000	34.81	1.91	

หมายเหตุ : กำหนดตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2535

¹ ประกาศใช้มาตรการภาษียกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้สุทธิ 80,000 บาทแรก

ตารางภาคผนวก ก ที่ 6 เปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระเนื่องจากเงินเพื่อ
พ.ศ. 2547 – 2549

ระดับเงินได้สุทธิ (บาท)	ภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ ก่อนเงินเพื่อ (ร้อยละ)	อัตราการเปลี่ยนแปลงของภาษีที่ต้องชำระ		
		อัตราเงินเพื่อ พ.ศ.2547 ¹ (ร้อยละ)	อัตราเงินเพื่อ 2548 (ร้อยละ)	อัตราเงินเพื่อ 2549 (ร้อยละ)
50,000	0.00	0.00	0.00	-
100,000	0.00	0.00	0.00	67.99
200,000	5.00	5.60	8.76	8.79
250,000	6.00	4.67	7.37	7.49
300,000	6.67	4.20	6.66	6.81
400,000	7.50	3.73	5.95	6.13
500,000	8.00	7.00	10.81	10.65
550,000	9.09	6.16	9.59	9.55
600,000	10.00	5.60	8.76	8.79
700,000	11.43	4.90	7.72	7.82
750,000	12.00	4.67	7.37	7.49
800,000	12.50	4.48	7.08	7.22
900,000	13.33	4.20	6.66	7.73
1,000,000	14.00	6.00	9.35	9.33
1,500,000	19.33	4.34	6.88	7.03
2,000,000	22.00	3.82	6.08	6.25
2,500,000	23.60	3.56	5.68	5.86
3,000,000	24.67	3.41	5.44	5.63
4,000,000	26.00	3.98	6.33	6.50
5,000,000	28.20	3.67	5.85	6.04
10,000,000	32.60	3.18	5.09	5.29
20,000,000	34.80	2.98	4.78	4.98

หมายเหตุ : คำนวณตามโครงสร้างบัญชีอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ.2535

¹ ประกาศใช้มาตรการภาษียกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้สุทธิ 100,000 บาทแรก

ภาคผนวก ง

ตารางภาคผนวก ง ที่ 1 รายงานสถิติข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จำแนกตามขั้นอัตราภาษี
 ประเภท ภ.ง.ด. 90, 91 ประจำปี 2542
 ยื่นแบบ ตั้งแต่ 1 มกราคม 2543 – 31 มีนาคม 2543

ขั้นสูงสุดของ อัตราภาษีร้อยละ	ขั้นเงินได้สุทธิ	จำนวนราย	ร้อยละ	จำนวนเงินภาษี	ร้อยละ
0	0 - 50,000	2,941,993	49.06	0	0
5	50,001 - 100,000	1,210,613	20.19	1,224,768,267.04	1.64
10	100,001 - 500,000	1,689,400	28.17	21,895,167,442.10	29.24
20	500,001 - 1,000,000	107,991	1.8	8,351,521,901.51	11.15
30	1,000,001 - 4,000,000	40,537	0.68	14,688,655,541.32	19.62
37	4,000,001 ขึ้นไป	5,697	0.1	28,714,164,889.34	38.35
	รวม	5,996,231	100	74,874,278,041.31	100

ตารางภาคผนวก ง ที่ 2 รายงานสถิติข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จำแนกตามชั้นอัตราภาษี
 ประเภท ภ.ง.ด. 90, 91 ประจำปี 2543
 ขึ้นแบบ ตั้งแต่ 1 มกราคม 2544 – 31 มีนาคม 2544

ชั้นสูงสุดของ อัตราภาษีร้อยละ	ชั้นเงินได้สุทธิ	จำนวนราย	ร้อยละ	จำนวนเงินภาษี	ร้อยละ
0	0 - 50,000	2,808,156	46.39	0	0
5	50,001 - 100,000	1,253,660	20.71	1,277,894,313.56	1.86
10	100,001 - 500,000	1,820,064	30.07	23,503,697,707.54	34.15
20	500,001 - 1,000,000	118,628	1.96	9,275,733,465.67	13.48
30	1,000,001 - 4,000,000	46,307	0.76	16,751,434,652.98	24.34
37	4,000,001 ขึ้นไป	6,848	0.11	18,015,955,791.46	26.18
	รวม	6,053,663	100	68,824,715,931.21	100

ตารางภาคผนวก ง ที่ 3 รายงานสถิติข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จำแนกตามชั้นอัตราภาษี
 ประเภท ภ.ง.ด. 90, 91 ประจำปี 2544
 ขึ้นแบบ ตั้งแต่ 1 มกราคม 2545 – 31 มีนาคม 2545

ชั้นสูงสุดของ อัตราภาษีร้อยละ	ชั้นเงินได้สุทธิ	จำนวนราย	ร้อยละ	จำนวนเงินภาษี	ร้อยละ
0	0 - 50,000	3,740,971	61.97	0	0
5	50,001 - 100,000	883,241	14.63	975,860,889.40	1.36
10	100,001 - 500,000	1,207,481	20	15,878,202,631.64	22.57
20	500,001 - 1,000,000	139,787	2.32	11,027,771,521.61	15.68
30	1,000,001 - 4,000,000	56,534	0.94	20,117,361,558.42	28.6
37	4,000,001 ขึ้นไป	8,597	0.14	22,338,279,967.70	31.76
	รวม	6,036,611	100	70,337,476,568.77	100

ตารางภาคผนวก ง ที่ 4 รายงานสถิติข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จำแนกตามชั้นอัตราภาษี
 ประเภท ภ.ง.ด. 90, 91 ประจำปี 2545
 ขึ้นแบบ ตั้งแต่ 1 มกราคม 2546 – 31 มีนาคม 2546

ชั้นสูงสุดของ อัตราภาษีร้อยละ	ชั้นเงินได้สุทธิ	จำนวนราย	ร้อยละ	จำนวนเงินภาษี	ร้อยละ
0	0 - 50,000	3,692,851	59.44	0	0
5	50,001 - 100,000	943,222	15.18	1,047,840,517.04	1.35
10	100,001 - 500,000	1,348,580	21.71	17,626,274,833.48	22.74
20	500,001 - 1,000,000	155,554	2.5	12,341,331,769.26	15.93
30	1,000,001 - 4,000,000	63,506	1.02	22,397,900,813.73	28.9
37	4,000,001 ขึ้นไป	9,400	0.15	24,082,673,528.09	31.08
	รวม	6,213,113	100	77,496,021,461.60	100

ตารางภาคผนวก ง ที่ 5 รายงานสถิติข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จำแนกตามชั้นอัตราภาษี
 ประเภท ภ.ง.ด. 90, 91 ประจำปี 2546
 ขึ้นแบบ ตั้งแต่ 1 มกราคม 2547 – 31 มีนาคม 2547

ขั้นสูงสุดของ อัตราภาษีร้อยละ	ขั้นเงินได้สุทธิ	จำนวนราย	ร้อยละ	จำนวนเงินภาษี	ร้อยละ
0	0 - 80,000	3,577,930	69.69	1353.64	0
5	80,001 - 100,000	269,744	5.25	132,205,748.83	0.23
10	100,001 - 500,000	1,109,443	21.61	12,311,203,620.74	21.53
20	500,001 - 1,000,000	118,894	2.32	9,396,732,019.24	16.43
30	1,000,001 - 4,000,000	50,504	0.98	17,815,824,307.93	31.15
37	4,000,001 ขึ้นไป	7,900	0.15	17,537,964,832.93	30.66
	รวม	5,134,415	100	57,193,931,883.31	100